

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENE

Čekovni račun.
Ljubljana številka
10.650 in 10.349 za
inzerate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan (sajutra) razen ponedeljka in dneva po prazniku

Očetovski opomin

Dne 1. oktobra se je začelo novo juridično leto takojmenovane Svete Rimske Rote — Sacra Romana Rota — vrhovnega cerkvenega sodišča za razsodbe v zakonskih zadevah katoličanov. To sodišče je znano po vsem svetu zaradi natančnosti, vestnosti in pravilnosti ter pretehtanosti svojih razsodb, tako da njena zasedanja posejajo tudi velike posvetne pravniške kapacitete iz vseh držav. Letos je bil navzoč pri otvoritvi novega leta sam papež Pij XII., ki je imel pomemben nagovor.

Že predsednik Rote msgr. Grazioli se je v svojem otvoritvenem govoru, naslovljenem na sv. očeta, spomnil svetovne vojne, želeč, da bi vzšla nad okrvavljeno Evropo po želji očetovskega srca vrhovnega pastirja vseh kristjanov zvezda miru, ki pa ne sme biti narekovan po načelu starega poganskega Rima: »Vae Victis!« ampak mora biti, kakor je rekel papež v nagovoru na kardinalski zbor dne 2. junija, »navdahnjen plemenitega duha pravice, zakaj drugače ne bo mučena Evropa nikoli več izlepa uživala pravega miru. Žalibog pa, je dejal predsednik, nič ne kaže, da bi se Evropa zavdala, kam drvi in namesto, da bi se strasti po tolikem razdejanju polegale, valovi sovražstva in želje po maščevanju ter popolnem uničenju nasprotnika še bolj naraščajo, tako da stojimo pred tragedijo, kakršne zgodovina morebiti sploh ne pomni.

V svojem odgovoru je papež Pij XII. najprej pohvalil delo najvišjega cerkvenega sodišča, čigar čut in smisel za pravico postavlja za zgled vsemu svetu. Očividno namiguje na pomanjkanje pravilnosti in mednarodnih odnosov sodobnega sveta, ki je dovelo do velikega poloma naših dni, je vrhovni pastir katoliškega občestva na zemlji dejal, da mora biti pravica hčerka resnice, ako hoče biti mati miru, kakor pravijo že stari cerkveni zakoniki. Tudi je vrhovno cerkveno sodišče zgled nepodkupljivosti in nepristranosti, ker brez tega ni mogoče pravo in zdravo življenje v nobenem občestvu. Naj bo tudi poslednje geslo Svete Rote izrek, ki ga je napisal nesmrtni Raffael na sliki, ki jo je naslikal v dvorani, kjer Rota zbora: Jus suum unicuique tribuit — vsakomur, kar mu po pravici gre! To je načelo, ki mora vladati tudi v mednarodnem in meddržavnem življenju, v katerem mora vsak narod veljati toliko, kakor drugi in biti deležen svojih pravih in pravih pogojev življenja, ki je dostojno vseh članov človeške družine.

Nato je prešel sveti oče na posebno nalogo, ki jo je vodstvo svete Cerkve poverilo svojemu vrhovnemu razsodišču v zakonskih zadevah. Sveta Rimska Rota ima čast, da je razsodišče krščanske družine, ki ga vodi načelo, da je zakonska zveza nerazdružljiva, če je bila v svobodnem sporazumu sklenjena in povzdigljena v zakrament krščanskega življenja. Stvarnik jo je ustvaril kot vir množitve človeškega rodu in kot temelj človeške družbe. Iz družine rastejo rodovi, ki poganjajo naprej vejo za vejo; po njej veže sinove in hčerke z deda in pradedi ter prababičami trdna vez, ki predstavlja versko, pravno in narodno izročilo vsega naroda in njegovega občestva; iz nje dobiva domovina svoj evoditelje, upravitelje in junake. Cerkev pa svoje duhovnike. Cerkev je osrčehela za sredstva, da bi krščanski zakon bil zdrav in da bi rodil zdrave plodove, in med napravami, ki temu služijo, je tudi cerkveno vrhovno sodišče, ki brani nerazdružljivost, svetost in neoskrupljenost zakona. Pravi krščanski zakon je ogromnega pomena za človeštvo, kar šele danes vidimo z vso silo žalostnih dokazov, katere nam nujna sodobna življenja narodov. Statistike od vsepovsodi nam povedo, kako kulturni narodi, ki so na višku zunanje moči in slave ter razpolagajo z ogromnimi bogastvi, v svojih koreninah usihajo zato, ker njihovi zakoni niso plodoviti. Taki narodi naj bodo še tako bogati in še tako močni — ne bodo mogli ohraniti svojega prvenstva in položaja ter vpliva, ako se ne bodo vrtnili k dobri krščanski pravici, ako ne bodo poslušali Cerkve in ako v zakonu ne bodo videli svete božje pravice, iz katere izvira življenje in se množi ter krepi že po samih prirodnih zakonih, ki se masčujejo nad temi, kateri jih iz osebne sebičnosti zaradi svojega ugodja kršijo. Papeži našega stoletja so opetovano opominjali narode, naj imajo sveti zakon v visokih časih, naj ne pozabljajo, da je zakrament, in naj se hkrati zavestno, da so tudi prirodni zakoni od Boga, kakor so od Boga tudi zahtevi prirodne pravice. Omejevali namenoma potomstvo ni samo smrtni greh, ki žali Boga, ampak je tudi zločin proti prirodi, proti narodu in proti človeštvu. Zmota je, če kdo meni, da mora tako storiti, ker to baje zahtevajo gromote razmere. Prvič je treba pomniti, kar so tako dobro vedeli naši predniki, ki so to izražali v modrih izrekih, da namreč Bog blagoslavlja vsako novo bitje in mu je dobri Oče ter blagoslavlja številne družine. Drugič pa je dejstvo prirode, da v boju za obstanek in dostojnejše življenje zmagajo le rodovi in narodi, ki se množijo, ker le množitev večja življenjska energija, ki drugače usahne. Le človek, razumno bitje, v svoji slepi prešernosti dela zoper namene in zapovedi matere prirode, ki pa to seveda neusmiljeno kaznuje. Sredstvo, da se človeštvo zopet poživlji in dvigne, je med drugim pravilno pojmovanje svetega zakona in zakonskega življenja, kakor nam ga zapoveduje sam Bog, stvarnik in gospodar prirode ter dalečec milosti.

Na koncu se je papež ozrl na današnji svetovni položaj in dejal: »Naša misel in naše srce se vrača k izviru naše velike bolečine, ko vidimo svoje sinove, kako se drug proti drugemu oborožujejo in se pobijajo, kakor da ne bi bili bratje ene krščanske vere in upanja. Ne bratomorno razruševalno vojsko bo sodila zgodovina; na vsak način mise li sonda človeška ni misel in sodba božja. Družina narodov je dovna; na vsak način misel in sodba človeška da bo na vekov veke obstala le božja sodba in da se bodo uresničili le njegovi načrti. Gospod, kakor pravi pevec psalmov, se roga po svetom narodov, razveljavljaja sklepe kraljev in

Drugi sestanek na Brennerju med Hitlerjem in Mussolinijem

Italijanski in nemški tisk napovedujeta svetovnopolitične in gospodarske posledice sklepov, ki jih bosta voditelja dveh revolucij sprejela na Brennerju o novi Evropi in novi Afriki

Brenner, 4. oktobra. t. Stefani. Ob 8. uri zjutraj je pripeljal na postajo Brenner poseben vlak italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana, grofa Ciana so pozdravile vojaške in politične oblasti. Kolodvor je bil ves v cvetju in zelenju ter okrašen z italijanskimi in nemškimi zastavami. Z istim vlakom se je pripeljal tudi nemški poslanik v Rimu Mackensen, general Macchi ter večje število visokih uradnikov zunanjega ministrstva.

Mussolinijev vlak

Ob pol enajstih je pripeljal na postajo poseben vojaški vlak nemškega voditelja Hitlerja, ki so ga sprejeli zunanji ministri grof Ciano, nemški poslanik Mackensen ter zastopniki političnih in vojaških oblasti. Mussolini je obšel postrojeno častno četo, zastopstva fašističnih organizacij pa so mu prirejale navdušene manifestacije.

Hitlerjev vlak

Ob 11 je pripeljal na postajo poseben vojaški vlak nemškega voditelja Hitlerja. Iz vlaka je najprej izstopil Hitler, ki mu je šel nasproti Mussolini. Oba državnika sta se dolgo in pristrano pozdravljala najprej s stiskanjem rok, na to pa z dvignjenimi desnicami. V istem vlaklu so se v spremstvu Hitlerja pripeljali tudi zunanji ministri Ribbentrop, vrhovni šef nemškega generalnega štaba maršal Keitel in italijanski poslanik v Berlinu Aliieri. Hitler in Mussolini sta pozdravila drug drugega z veliko prisrčnostjo.

Razgovor

Po pozdravih sta Hitler in Mussolini odšla ob peronu, kjer ju je pozdravila častna četa, nakar sta vstopila v Mussolinijev voz, kjer so se 10 minut po 11. uri že začeli razgovori v prisotnosti obeh zunanjih ministrov, maršala Keitela in obeh poslanikov.

Letala nad Brennerjem

Večje skupine lovske letal so se pojavile nad Brennerjem, kakor bitro so se začeli razgovori med voditeljem Italije in voditeljem Nemčije.

Uradno poročilo

Brenner, 4. oktobra. AA. Stefani: Ob 13.50 se je končal sestanek. Duce, Führer, grof Ciano in v. Ribbentrop so zapustili vagon, v katerem so se razgovarjali in odšli v jedilni voz.

Po sestanku je izšlo tole poročilo:

V okviru redne izmenjave misli sta se Duce in voditelj rajha sestala na Brennerju. Sestanek je potekel v duhu prisrčnega medsebojnega razumevanja. Oba šefa sta v navzočnosti zunanjih ministrov grofa Ciana in v. Ribbentropa proučila vsa vprašanja, ki se tičejo obeh držav. Zadnjemu delu sestanka je prisostvoval tudi general v. Keitel. Razgovori so se nadaljevali še med kosilom, ki sta se ga udeležila tudi oba zunanja ministra.

Odhod z Brennerja

Ob 14. uri je odšel voditelj Nemčije in državni kancelar Hitler, predsednik italijanske vlade Mussolini, nemški zunanji ministri v. Ribbentrop in italijanski zunanji ministri grof Ciano zapustili vagon. Voditelj rajha, državni kancelar Adolf Hitler je obhodil častno četo gradirjev, predno je odšel v svoj vojni vagon. Voditelj rajha se je prisrčno poslovil od Duceja in vlaka je med igranjem nemške himne ob 14.40 odšel. Duce je nato odšel v svoj vagon in zapustil brennersko postajo ob 14.45. Godba je igrala nacionalna himni, velika množica je pa prirejala Mussoliniju velike manifestacije. Z Ducejem se je odpeljal tudi zunanji ministri grof Ciano.

Mnenje v Berlinu:

»Sledili bodo dogodki svetovnega obsega in svetovnega pomena...«

Berlin, 4. oktobra. t. Stefani. Nemški listi in nemški politični krogi zatrjujejo, da bodo po sestanku obeh voditeljev Hitlerja in Mussolinija na Brennerju prej ali slej sledili dogodki svetovnega obsega in pomena, kakor se je še vedno zgodilo,

brše naklepe ljudstev; s pravičnostjo in usmiljenjem hkrati, kakor pač sam hoče, ustanavlja in pokopuje cesarstva. Vsa slavna imena in spomenike zasuje pesek pušče, na kateri po tolikih letih spet zrastejo nova mesta s svojo omiko. K temu pravičnemu in hkrati milostnemu Bogu se obračamo, da bi se nas usmilil, zakaj pod njegovim tribunalom ne more naših grehov pokriti ničesar drugega, kakor naša molitve. Zato molimo, dragi sinovi, da bi se nebo razjasnilo in da bi se pordečilo od zarje tako zelo zaželenega miru.

kadar koli sta se doslej sestala oba voditelja. Listi pripominjajo, da je prvemu sestanku na Brennerju sledil polom velike evropske velesile. Leti naglašajo tudi hitrost in doslednost, s katero Mussolini in Hitler sledita razvoju dogodkov in pripravljata skupno in složno pogoje za uspešne razvoje v bodočnosti. Zavezniki državi nimata navade, da bi trobentali ven v javnost svoje načrte. Toda sestanki obeh vodij revolucij so še vedno imeli daljnosežne posledice, čeprav se to ne pokaže takoj po razhodu od njihovih važnih razgovorov.

Berlin, 4. oktobra. b. Sestanek na Brennerju je že po svoji naravi velik diplomatski dogodek, na katerega bo obrnil pozornost ves svet. Na sestanku sodelujejo poleg Mussolinija in Hitlerja italijanski zunanji ministri grof Ciano, nemški zunanji ministri von Ribbentrop, nemški general von Keitel, šefi italijanske vojske, nemški poslanik v Rimu Mackensen ter številni finančni in administrativni strokovnjaki. Da gre sedaj za politična vprašanja, ki zanimajo ves svet, ni nobene dvoma. Vsi znaki kažejo, da se bo prvič po sklenitvi pakta med Rimom, Berlinom in Tokiom ta pakt uveljavil po brennerskem sestanku. Uradni krogi poudarjajo, da je bila konferenca na Brennerju pripravljena v največji tajnosti iz razumljivih razlogov, ker sta Nemčija in Italija v vojni ter nista hoteli dati cilja angleškim eskadram.

„Giornale d'Italia“:

»Svetovna javnost bo šele postopno zvedela za sklepe in njihove posledice«

Rim, 4. oktobra. t. Stefani. Giornale d'Italia objavlja k sestanku med Mussolinijem in Hitlerjem na Brennerju značilen članek, ki podčrtava pomen tega dogodka. List pravi, da sta se Hitler in Mussolini do sedaj sestala že dvakrat v sedanjem letu. Prvič se je to zgodilo dne 18. marca, ko so bili sprejeti sklepi glede dneva vetopa Italije v vojno, drugič pa v Monakovem, ko sta sklepala o pogojih za premirje s Francijo. Sedaj sta se sestala že v tretji in je ta sestanek aamo nadaljevanje razgovorov, ki sta jih pričela grof Ciano in Ribbentrop ob prihiti svojih potovanj v Berlin in v Rim. Oba voditelja revolucij sta se sedaj sestala, da se razgovore zaključita in sprejmeta sklepe o skupnih načrtih, ki so pripravljeni v vseh podrobnostih.

Svetovna javnost bo postopno, kakor se bodo razvijali dogodki, zvedela za te sklepe ter za njihove posledice. Toda že sedaj smemo reči, da bo ta sestanek obeh voditeljev rodil velike posledice za nadaljevanje vojne, kakor tudi za politični in gospodarski razvoj svetovnih celin. Mussolini in Hitler ne potujeta kar tako v en dan.

V nadaljevanju svojega članka poudarja »Giornale d'Italia« kako ta sestanek spet potrjuje in okrepljuje složnost in vzajemnost obeh držav. Italija in Nemčija nikakor nimata namena določevati

Špansko mnenje:

»Ni izključeno, da v kratkem vstopita v vojno še dve novi državi...«

Curich, 4. okt. b. Dopisnik »Basler Nachrichten« poroča iz Madrida, da španski politični krogi pripisujejo konferenci Hitlerja in Mussolinija na Brennerju za razvoj bodočih dogodkov izredno velik pomen. Isti krogi potrjujejo, da bo španski notranji ministri Sener ostal v Rimu tako dolgo, da se vrne v Rim šef italijanske vlade Mussolini. Politični krogi, ki so v najožji zvezi s španskim notranjim ministrom Senerjem, se mneja, da bo prišlo v najkrajšem času do velikih vojnih dogodkov, ki bodo odločilno vplivali na potek vojne. Španski politični krogi tudi ne izključujejo, da bosta v najkrajšem času stopili v vojno še dve državi. Politični krogi v Madridu so prepričani, da je večerajšnji članek Virginija Gayde poln težkih obtožb proti angleški vladi in pokaže smernice kako se bodo razvijali dogodki v bodočnosti.

»Čiščenje Sredozemlja«

Newyork, 4. okt. b. »New-York Times« poroča iz Londona, da je čas za invazijo nemške vojske v Anglijo potekel. Sedaj je več kot jasno, da bo Nemčija vso zimo nadalje zbirala vojne sile proti Angliji in tudi pi izključeno, da bodo njeni udarci čez zimo sledili na nekem drugem mestu. Glavne napore bosta Nemčija in Italija usmerili v »čiščenje Sredozemskega morja« od angleških pomorskih enot, ki tu razvijajo veliko delavnost in neprestano ogrožajo italijanske postojanke.

Madrid, 4. oktobra. AA. (DNB) Španski listi še pišejo o potovanju Serrana Senerja v Nemčijo in Italijo. V Madridu poudarjajo, da so vezi Španije z Nemčijo in Italijo jasne in nedvomne. Listi pišejo nato, da so se razočarali vsi tisti, ki so pričakovali, da se bo Senerjevo potovanje zaklju-

dneva, kadaj naj se sedanja vojna konča, ampak mislita aamo na pogoje, ki jih je treba najprej ustvariti, da bo vojna za njiju zmagovito zaključena. Zaradi tega že sedaj razmišljamo o tvojih smernicah, ki naj ju vodijo pri zgradbi nove Evrope in nove Afrike.

Glede spremembe v angleški vladi italijanski službeni list meni, da to Nemčije in Italije ne zanima. Oni dve mislita aamo na vojno in na njeno nadaljevanje do zmagovitega konca.

Pojasnilo agencije Stefani

Rim, 4. oktobra. t. Stefani. Diplomatični urednik agencije Stefani poroča o sestanku na Brennerju sledeče: Sestanek med obema voditeljema dobiva po srečni sklenitvi trozveze in v trenutku, ko Anglija preživlja hude notranje politične stiske, ki niso samo ministrske, še poseben pomen. Trozveza je Anglijo osamila tudi na oddaljenih področjih Daljnega vzhoda ter je resno svarilo tistih, ki v vojni še neudeleženi državam, ki bi morda prišle v skušnjavo, da se postavijo ob stran angleškega imperija v trenutku, ko naetopa zanj somrak. Angleška politika je doživela v zadnjem času celo vrsto neuspehov. Poraz na Japonskem, ki je stopila v krog držav osi, Poraz v Sovjetski Rusiji, ki ostaja nevtralna. Poraz v Ameriki, ki je postala zaskrbljena zaradi novega položaja na Tihem morju in ni več svobodna, da bi v Evropi posredovala v dobro Anglije. Med tem torej, ko se po svetu vedno bolj prikazuje angleška osamljenost, nadaljujejo ogromne nemške oborožene sile svoje razruševalno delovanje proti angleški vojni industriji, pristaniščem in raznim življenjskim sredstvom, v prvi vrsti v Londonu, ki je že izgubljeno mesto. Tudi Egipt odklanja protitalijansko stališče, ki ga ji vsiljuje Anglija. Na obzorju se že odraža poraz angleškega imperija. Boj seveda še ni končan. Toda sestanek med obema voditeljema na meji ob imperiev podčrtava složnost obeh velesil tako na političnem, kakor na vojaškem polju. Obe velesili bosta ali skupno naprej do zmage po načrtih, ki so bili odobreni in ki prav gotovo ne odgovarjajo načrtom, ki jih je smešna propaganda razširila.

Preiskava proti brbljavim časnikarjem

London, 4. okt. a. »United Press« poroča, da se bodo morali časnikarji iz nevtralnih držav v Berlinu zagovarjati zaradi tega, ker so že snoči razširili v svet novico, da bo danes na Brennerju posvet med Hitlerjem in Mussolinijem. Nemški pristojni krogi so nejevoljni zaradi tega, ker so inozemski časnikarji razširili to novico prezdaj. V Berlinu poudarjajo, da je vsako poročanje o gibanju državnih poglavarjev v vojnem času smatrati za vohunstvo.

Uvedena je že bila preiskava in se je do sedaj moglo ugotoviti, da so novice o današnjih razgovorih na Brennerju najprej razširili ameriški časnikarji iz Berlina.

Na Madžarskem:

»Puščičasti križi« so že druga najmočnejša stranka...

Budapest, 4. oktobra. Največ pozornosti posveča madžarska javnost notranji politiki. V sredo je parlament prišel jesensko zasedanje in v četrtak so bili sprejeti zakoni, ki določajo združenje vzhodno-madžarskih in sedmograških pokrajin z Madžarsko. Istočasno je bila z zakonom ustanovljena univerza v Cluju. Zastopniki novih pokrajin so bili tudi povabljeni k seji. Zbornica je bila okrepljena s 50 novimi člani, med katerimi pa jih je več tudi romunske in nemške narodnosti. Zelo veliko se razpravlja o združenju vseh skrajnih desničarskih elementov v enotno stranko. Vodja Puščičarskih križev Franc Szalasi, ki je pravkar odsedel dveletno ječo, je takoj zopet prišel politično delovati. Zbral je razne drobce desničarskih strank in jih združil v svoji stranki, ki se sedaj imenuje »stranka puščičarskih križev« ter šteje v parlamentu že okrog 50 članov. S tem pa je ta stranka postala druga najmočnejša stranka v madžarskem parlamentu. Pod pritiskom zunanega domačega političnega razvoja je vlada ukinita prepoved, po kateri udravnstvo ni smelo pripadati fašistijski stranki. Skrajno desničarsko časopisje pa še napoveduje zelo odločne korake.

Politični zapiski

»Staro poštenje, kje si...«

»Zagrebački list« objavlja zelo lep uvodnik pod gornjim naslovom. List piše med drugim:

»Kadar kupite pol kile mesa in najdete, ko pridete domov, da so vam prodali le 45 dek, kadar prinesete domov eno kilo kruha, pa najdete, da tehta samo 88 dek, kadar vam pripelejo mokra drva, kadar vam prodajo črne makarone, če plačate za jajce 2 dinarja, in če vam trgovec, se predno ste odprli usta, zabrusi v obraz, da sladkorja ni, je vsako godrnjanje zaman, ker ste pač priča, brezmočne priče tega, kar danes imenujemo »novo trgovsko tehniko«, ki ne obstoja več v pravični porazdelitvi dobrin, marveč v strašnem odjemanju težko prislužnih dinarjev. Takrat pa se spominimo tudi našega starega hrvatskega poštenja. Spominimo se na naše stare trgovce, ki so brez trgovskih tečajev in brez reklame svojemujajencu ali pomočniku navili ušesa. ako niso kupcu dobro odmerili, spominimo se onih starih kmetijskih prodajalcev, ki so v kupcu gledali prijatelja ter mu zaradi poštenja dovolili še »prigovo«, da bi ja ne storil komu kakšne krivice, spominimo se mesarjev, ki so si šele po 30 letih truda-polnega dela postavili svojo skromno hišico ter si mogli kupiti zlato uro na zlati verižici, a so vendar vedno delali od zore do mraka s svojimi pridnimi ženskami, spominjamo se... spominjamo se tistih časov, ko ni bilo potreba Donjih Lapcov za to, da bi se peki naučili pravičnega tehtanja, in ko kupci še niso bili predmet brezumljenega plačkanja, ampak pažljive in poštene postrežljivosti. V tistih starih časih pred poslojem organizacije pekovi ni stalo 50 luksuznih avtomobilov, kadar so odborniki imeli svojo sejo, takrat majhni kramarji iz zagrebske okolice še niso vozili svojih »boljših polovic« v Brežice na sir, takrat industriji niso imeli kraljevsko urejenih palač, takrat ni veljalo pravilo: pet let delaj, in 40 let uživaj, marveč načelo: Delaj 40 let brez oddiha, da bi mogel starost mirno preživeti. V tistih starih časih je vsako vedel, kaj je prav in kaj ni, takrat ni bilo treba komisij, ki bi stikale okrog po skladiščih in iskale skrito blago, takrat ni bilo treba internacij, takrat je tudi kaznen — če se le kdaj pri kakšni beli vrani le pripetila — pomenila propast dotičnega trgovca. Danes je tudi to drugače. Interniranci v Donjem Lapcu sprejemajo obiske, njihove trgovine delajo mirno naprej in njihovi otroci z tamkajšimi novosi zahajajo v elitne lokale in tamkaj — kar je še najbolj žalostno — najdejo mizo, za katero morejo sesti. To nas vse, ki ljubimo hrvatsko domovino, polni srce s skrbjo, kajti spoznavamo, da je izginilo — staro hrvatsko poštenje...«

Pravoslavni glas o pravoslavlju

V Kragujevcu izhaja »Pastirski glas«, ki je glasilo diplomiranih bivših teologov srbske pravoslavne cerkve in ki v podnaslovu navaja, da je »list za versko in moralno obnovo srbskega naroda«, objavlja zanimiv članek Milana Pašića o vprašanju: Od česa je odvisen uspeh cerkvenega poslanstva. V članku pravi med drugim: »V predbožjeviški Rusiji so bile — da ne omenimo pozitivnih vrednot, o katerih je treba govoriti s spoštovanjem — so bile v cerkvi stvari vse postavljene na glavo. Organizacija cerkvenega življenja in notranje poslanstvo ruske pravoslavne cerkve sta nosila pečat samodržja, imperatorske sile, ker je bil sam car tudi poglavar cerkve. Mehanje državne oblasti v organizacijsko življenje cerkve in denarna pomoč, ki je to vmešavanje pokrivala, je napravila cerkev odvisno od muh in kapric posameznikov, ki niso bili ne cerkveni in ne krščanski. Tudi svečeniki in episkopi, navajeni na pomoč in razne državne podpore ter državni hvaležni za te položaje, na katerih se nahajajo, so večji del svoje službe uporabili za to, da varujejo življenje svojih dobrotnikov in mesto, da bi bili služili resnici in pravici, so pač delali tako, kakor se jim je zapovedovalo. Toda vse to je imelo za posledico, da je cerkev izgubila samostojnost pri svojem delu in se je oddaljila od resnice, na kateri je krščanstvo zgrajeno. Ako s tega stališča opazujemo prilike v naši srbski pravoslavni cerkvi, bomo prišli do istih zaključkov. Ugotovili bomo, da v življenju naše cerkve ni navdušenja, navdušenja pa za to ni, ker ni žrtve in ker ni junaštva misli. Podzemsko trenja so kakor da ne bi prišla do ušes predstavnikov cerkve. Malenkostne skrbi, borba za boljša mesta, vse to ugasljuje glas stvarnosti, ki vedno bolj in bolj grozi, da bo zatrla in vrgla med pozabljeno tisoletni trud.«

»Jugoras« o novih reformah

»Jugoslavenski radnik«, glasilo J. JUGORAS-a, ki mu je voditelj predsednik vlade g. Dragiša Cvetković, piše, da g. Cvetković nadaljuje s posvetovanji v krogu svojih sodelavcev. Pripravlja se, pravi list, odlok, s katerim bo urejen višek vrednosti zasebnega kapitala v gospodarstvu, kakor tudi višek dobička. Po mnenju naših gospodarskih strokovnjakov mora ta veliki socialni in gospodarski problem biti rešen na osnovi »pravičnega zaslužka« za vsakega podjetnika. Vse, kar je več, to so profiti, posebni profiti in nadprofiti pa bodo ukinjeni. Za reforme te vrste in za kontrolo nad nimi bodo postavljeni na prvo mesto zastopniki iz gospodarskega življenja.

Vprašanje učbenikov po hrvatskih šolah

Franciškan dr. Stanko Petrov objavlja v »Hrvatski straži«, zelo pomemben članek o »hrvatskih učbenikih«, kjer pravi, da je katoliški tisk skozi 20 let večkrat s polno pravico objavljajal pritožbe na prosvetni svet v Belgradu, da tamkaj predlagajo kot obvezne učbenike na šolah knjige, ki žalijo katoliško zavest hrvatskih staršev in njihovih otrok. Banovina Hrvatska ima sedaj prosvetno samostojnost in je bilo pričakovati, da bodo pisari in izdajatelji učbenikov računali stem dejstvom, da je velika večina Hrvatov katoliška, ter da bo prosvetna oblast Hrvatska na to pazila, da ne bi učbeniki žalili katoliške vere in katoliških ustanov. Zaradi tega je zelo snerodno, da je dr. Vlado Petz v svoji hrvatski štanki za drugi razred srednjih šol pozabil napraviti temeljite spremembe v svoji knjigi, kjer se še vedno žali katoliški čut in katoliške ustanove.

Uredba o omejitvi prometa z motornimi vozili

Belgrad, 4. oktobra. AA. Ministri svet je na predlog trgovinskega ministra dr. Andresa izdal naredbu o omejitvi prometa z motornimi vozili.

Po čl. 1 se zaradi varčevanja tekočega goriva prepove od dneva, ko stopi navedena v veljavo.

1. Uporaba potniških avtomobilov in motornih koles v nedeljah in praznikih.

2. Njihova uporaba ob delavnikih od 22 zvečer do 6. jutraj.

3. Njih uporaba preko 25 km od meja občine, v kateri lastnik vozila prebiva, če je takšen promet vzporeden z železniško ali avtobusno progo. Za vzporednost velja, če leži izhodišče ali konec vožnje na železniški ali avtobusni progi in gre zvečine skozi kraje, ki so oddaljeni manj ko 15 km od železniške ali avtobusne proge.

4. Uporaba vseh motornih vozil za izletniške vožnje in za prirejanje dirk in tekem.

5. Uporaba tovornih avtomobilov za prevoz blaga, ki ga opravljajo podjetja za reden ali nereden prevoz blaga z motornimi vozili z dovoljenjem, dobljenim po obrtnem zakonu, preko 50 km od kraja, kjer je sedež obrti, če gre ta prevoz vrtič z železniško progo. Kjer obstoje dvomi, ali gre za vzporednost z železniško progo, razsodi banska uprava na podlagi mnenja železniške uprave.

6. Uporaba lastnih motornih vozil za prevoz blaga, ki ga opravljajo trgovinska, industrijska in obrtniška podjetja za dostavo blaga do kupca ali pa zaradi dostave blaga do lastnih skladišč, če se ta prevoz vrši preko 25 km od meje občine, kjer ima podjetje svoj sedež.

7. Uporaba motornih vozil za prevoz blaga preko meje občine, kjer ima lastnik vozila svoj sedež, za prevoz, ki zanj ni potrebno dovoljenje po obrtnem zakonu.

8. Uporaba motornih čolnov in ladij za zabavo. Kot prazniki veljajo tisti dnevi, ko so trgovine po uredbi o odpiranju in zapiranju trgovin z dne 16. aprila 1929, odnosno po banknih naredbah, izdanih na podlagi te uredbe, ves dan zaprte.

Vozila, ki so izvzeta

Po čl. 2 so iz prepovedi čl. 1 izvzeti motorna vozila dvora, potniški avtomobili aktivnih ministrov in banov, potniški avtomobili cerkvenih veleodstojanstvenikov vseh priznanih veroizpovedi, avtomobili države, banovin in samoupravnih teles, PRIZADA in Privilegirane delniške družbe za silose (skladišča), potniški avtomobili tujih diplomatskih zastopnikov, avtobusi, ki opravljajo reden potniški promet, avtomobili in avtobusi hotelskih podjetij za prevoz hotelskih gostov in hotelov do postaje, avtaksijski 25 km izven meje občine, kjer imajo svoj sedež, potniški avtomobili in motorna kolesa zdravnikov, veterinarjev in sanitetnega osebja pri izvrševanju njihove prakse.

Te osebe lahko z legitimacijo uporabljajo svoja motorna vozila edino za osebni odhod z doma ali ordinacije do bolnišnice, do bolnišnice ali sanatorija, da obiščejo in pregledajo bolnike. S temi vozili se ne smejo prevažati druge osebe.

Dalje so izvzeti avtomobili ustanov za zavarovanje delavcev v neobhodno potrebnem številu, ki služijo za prevoz zdravnikov. Ta vozila vozijo lahko samo zdravnike in sanitetne osebe od ustanove do bolnika ali bolnišnice ali ambulante.

Dalje so izvzeti potniški avtomobili elektrarn v neobhodno potrebnem številu, ki služijo za potrebno nadzorstvo in hitro popravo daljnovodov, transformatorjev, postaj in drugih električnih naprav. Izvzeta so dalje motorna vozila gasilskih društev pri požarih in vajah; prevoz lastnih poljskih, rudniških in gozdnih pridelkov do gospodarskih poslopj ali najbližje natovarjalne postaje z lastnimi motornimi vozili.

Izjeme lahko dovoli po navodilih trgovinskega ministrstva samo banska uprava. Prav tako sme banska uprava po navodilih trgovinskega ministrstva dovoliti podjetjem, zadrugam in ustanovam za oskrbo, da lahko z lastnimi motornimi vozili prevažajo blago za potrebe lastnega poslovanja v večjih razdaljah, kakor jih predpisuje ta naredba, če je takšen prevoz utemeljen z javnimi koristmi, ali pa kadar govore za to izredno tehni razlogi.

Uporaba potniških avtomobilov države, banovin in samoupravnih teles se omeji izključno samo na najnujnejše uradne potrebe. Uradom, ki razpolagajo z avtomobili, bodo resorni ministri izdali stroge navedbe za omejitve uporabe teh vozil na najnižjo mero ter jim določili maksimum tedenske porabe tekočega goriva. Vozniki avtomobilov morajo imeti legitimacije, podpisane od starejših pristojnih uradov. Izven reiona 25 km bodo avtaksijski lahko vozili le s posebnim dovoljenjem banske uprave, a samo tedaj, če na teh progah ni zadovoljivega železniškega ali avtobusnega prometa, ali pa če narekujejo potrebo, da se izdajo takšna izjemna dovoljenja, izredni javni interesi. Dovoljenje se lahko preklicuje, če preneha veljati potreba zaradi katere ga je oblast izdala.

Avtotaksijski ne bodo smeli redno ali od časa do časa voziti iz mesta v mesto in tudi ne prodajati posameznih prostorov za posamezne vožnje ali izlete. Od dneva, ko stopi ta naredba v veljavo, se ukine izdajanje dovoljenj za taksijske avtomobile, za reden promet potnikov in za reden

ali nereden prevoz blaga z motornimi vozili. Izjeme se dovolijo le, če javna korist to zahteva.

Pravice podeljene banom

Ko stopi ta naredba v veljavo, lahko ban revidira avtobusni promet in prevoz blaga z motornimi vozili in ga omeji na dejanske potrebe prometa ali ukine, če ni neobhodno potreben. O tem obvesti ban trgovinskega ministra, ki sme po zaslišanju posvetovalnega odbora za avtobusni promet njegov sklep revidirati. Pri tej reviziji se bo izvedla tudi revizija motornih vozil, ki jih razna podjetja uporabljajo pri svojem delu in se bo določilo, koliko motornih vozil sme katero podjetje imeti v prometu.

Vsa motorna vozila, ki bi po določilih te naredbi vozila v prepovedanem času ali v sicer prepovedanih relacijah, morajo imeti posebno označbo na zaščitnem steklu. To označbo izda pristojna državna upravna oblast (policija) drugod pa upravna oblast prve stopnje.

Za motorna vozila, ki pripadajo vojaškim oblastvom, izda to označbo pristojna vojaška oblast. Registriranje vozil se bo izvršilo samo za tista vozila, ki so za promet sposobna, če so bila doslej že registrirana, ali pa če se za registracijo prijavi kot nova vozila. Vsaka oseba ali podjetje lahko registrira samo en potniški avtomobil. Lastnik motornega vozila sme pri prijavi vozila na registracijo peljati svoj avto brez posebnega dovoljenja do kraja registriranja.

Motorna vozila, ki bodo na dan, ko stopi ta naredba v veljavo zunaj kraja stalne uporabe, se v roku petih dni po uveljavitvi te naredbi, brez posebnega dovoljenja oblasti odpeljejo v kraj stalnega bivanja.

Kazni za prestopke

Nadzorstvo nad izvedbo določil te naredbi opravljajo splošne upravne oblasti prve stopnje, odnosno državne, krajevne policijske oblasti. Policijski in orožniški organi in organi kontrole so dolžni strogo nadzirati promet motornih vozil in vsak prestopok takoj prijaviti pristojni oblasti. Vsak prestopok te naredbi se bo kaznoval z denarno globo od 500 do 5000 din in z zaporom do 30 dni. Kazni določijo državne ali krajevne policijske oblasti, kjer teh ni, pa splošne upravne oblasti prve stopnje. Glede prestopkov se izva-

Razstava nemške stavbne umetnosti

Belgrad, 4. okt. m. Ob navzočnosti vlade ter civilnih in vojaških oblasti bo jutri na velesejmu v nemškem paviljonu odprta razstava nove nemške stavbne umetnosti. Vodstvo razstave je že danes popoldne povabilo v paviljon jugoslovanske in nemške časnikarje, ki jih je pozdravil svetnik nemškega poslanstva dr. Jože Hribovšek-Berger in jim predstavil pomočnika in sodelavca, glavnega stavbnega inšpektorja Berlina Stethlageja, ki je številnim časnikarjem pojasnil najnovejšo tehniko stavbarstva v posameznih nemških mestih, ki nosi pečat narodnosocialističnega pokreta ter se odlikuje po svoji učinkovitosti enostavnosti. Razstavljeni so modeli najnovejših stavb v mestu Monakovem kot glavnem mestu narodnosocialističnega gibanja, model visoke šole narodnosocialistične stranke ob Chiemskem jezeru na Bavarskem, vojašnice pehotnega polka »Grossdeutschland«, modeli mostov čez Reno in druge reke, palača kanclerja Hitlerja v Berlinu, njegova delovna soba, moderna tovarna letal z vslo delavsko naselbino, bolnišnico, športnimi in drugimi stavbami, nemški stadion, dosedaj največji na svetu, v katerem je prostora za 450.000 oseb, olimpijski stadion v Berlinu, model mesta Herman Göring-Werke, ki šele nastaja in bo šlo 130.000 duš, itd. Kakor vse dosedanje razstave, je tudi ta nemška razstava odlično prirejena.

Dve železniški nesreči

Sarajevo, 4. okt. b. Pri vasi Ljupljanice je prišlo ponoči do hude železniške nesreče. Tovornemu vlaku, ki je vozil navzgor, se je odtrgalo nekaj vagonov, zaradi česar je prišlo do strahovitega trčenja in iztirjenja številnih vagonov. Proga je prekinjena in promet ustavljen. Brzi vlak, ki bi moral priti popoldne v Sarajevo, je imel veliko zamudo. S posebnim vlakom je bilo poslanih mnogo delavcev, da očistijo progo Proga Sarajevo—Mostar pa je zaradi velikih povonjij tudi začasno ukinjena.

Belgrad, 4. okt. b. Danes zjutraj je pri postaji Glibovac na progi Belgrad—Niš prišlo do težke železniške nesreče. Brzi vlak štev. 101 je trčil v osebni vlak 8-a pri prihodu iz postaje Glibovac. Nesreča je zahtevala dve smrtni žrtvi, štiri osebe so bile hudo ranjene, osem pa lažje. Ranjence so ob 9.30 prepeljali z brzim vlakom v belgradsko bolnišnico. Med ranjenci je tudi vlakovodja Stjepan Šošterić, ki je ves opečen, ker je brizgnila nanj vroča voda iz lokomotive.

Iz banovine Hrvatske

Zbiranje Srbov na Hrvatskem

Zagreb, 4. okt. b. Po poskusu zbiranja srbskih množic v SDS in JŽZ se zdaj intenzivno dela na ustvarjanju »Srbske narodne koalicije v banovini Hrvatske«. Akcije je pričela Srbska radikalna stranka dr. Milana Stojadinovića, ki računa, da bo lahko pritegnila stare radikale s skupino neodvisnih Srbov dr. Zeca, ki ima zlasti mnogo pristajšev v Liki. Seveda gre za enkrat le za obrise in so trenutno vsi napori usmerjeni za razgovore in pogajanja.

Razstava slovenskih likovnih umetnikov v Zagrebu

Zagreb, 4. oktobra. m. Razstava slik in skulptur kluba Neodvisnih likovnih umetnikov iz Ljubljane, ki traja skoraj mesec dni v Zagrebu, je vzbudila živahno zanimanje v zagrebaških umetniških krogih in pri obiskovalcih razstave. Danes je obiskal razstavo tudi inž. Košutič, predsednik HSS, s svojo hčerko. Čakala sta ga slovenska slikarja Zoran Mušič in Evgen Sajovic. Inženir Košutič je pregledal razstavo ter pred svojih odhodom izjavil, da se mu zelo dopade, ker je razstavljenih mnogo lepih del. Dejal je, da mu je zlasti drago, da slovenski slikarji, ki so hrvatski dijaki, niso pozabili Hrvatske, ter so na razstavo dali tudi nekaj motivov iz hrvatskih krajev. Nato je inž. Košutič pregledal še druga dela iz razstave sku-

jajo določila obrtnega zakona. Denarne globe gre do v korist sklada za pospeševanje domače produkcije tekočega goriva pri upravi državnih monopolov. Iz tega sklada se bodo plačevale tudi nagrade v višini tretjine izterjane denarne globe.

Ta naredba ne velja za motorna vozila, ki jih goni domače gorivo (plin).

Naredba stopi v veljavo tretji dan po objavi v Službenih novinah.

Pojasnilo trgovinskega ministra

V zvezi z naredbu o omejitvi prometa z motornimi vozili je trgovinski minister dr. Ivan Andresa danes ob 11 sprejel zastopnike tiska in jim dal tole izjavo:

Da se obvarujejo potrebne rezerve bencina v času, ko je dovoz otežčen ali celo nemogoč, se vsiljuje potreba, da se poraba bencina omeji. V ta namen je treba omejiti promet in uvesti podobne ukrepe, kakor smo jih že poprej izdali. Zato smo morali izdati novo naredbu za omejitve prometa z motornimi vozili. Pri omejevanju smo ravnali z vso potrebno obzirnostjo in s stremiljem, da se predvsem omeji zaseben in nepotreben promet. Tako prepoveduje naredba rabo potniških avtomobilov in motornih koles ob nedeljah in praznikih in ponoči od 22—6 ob delavnikih. Razen tega se prepove uporaba teh vozil preko 25 km od meje občine, v kateri lastnik vozila prebiva, če gre takšen promet vrtič z železniško ali pa z avtobusno progo. Tudi pri avtotaksijskih smo morali uvesti omejitve. Ta izprememba obstoji v tem, da se vožnje avtotaksijskih preko 25 km od sedeža obrti dovoli samo z dovoljenjem bankih uprav. Omejitve smo morali izdati tudi za prevoz blaga z motornimi vozili.

Dva brezmesna dneva

Belgrad, 4. oktobra. AA. Da se izenačijo brezmesni dnevi na ozemlju vse države, je ministri svet na predlog trgovinskega ministra dr. Andresa izdal uredbu o spremembi uredbe o varčevanju z živim. Uredba se glasi:

Čl. 1. Člen prvi uredbe o varčevanju z živim se spremeni in se glasi: Četrtek in petek se določita v vsej državi kot brezmesna dneva. Ta dneva je prepovedana vsaka prodaja svežega telečjega, govejega in svinjskega mesa na drobno. Restavracije, javne kuhinje itd. ne smejo ta dneva postreči z jedmi s teletino, govedino in svinjetino. Ta prepoved ne velja za možgane, jezik, pljuča, srce, jetra, ledvice, vampe, vrancio in podobno od telet, goveda in svinj.

Čl. 2. Ta uredba stopi v veljavo, ko jo objavi Službene novine.

Povodnji v Bosni

Sarajevo, 4. okt. b. Iz Hercegovine prihajajo poročila o velikih povodnjih, ki jih je povzročilo neprestano hudo deževje. V rudnike premoga v Mostarju je vdrla voza, zaradi česar je delo popolnoma ustavljeno. Prav tako počiva delo zaradi povodnji v drugih rudnikih, ki bo vzpostavljeno šele čez 10 dni. Mostar je že tri dni odrezan od ostalih krajev, telefonska zveza pa je bila šele včeraj vzpostavljena.

»Zemlja« nov belgrajski tednik

V Belgradu je začel izhajati nov tednik, ki nosi ime »Zemlja«. Lastnik in urednik lista je vojnik Gjorgjević, upravitelj Zveze srbskih zemljoradniških zadrug. List v svojem prvem članku, v katerem se javnosti predstavlja, zatrjuje, da bo vsestransko branil koristi srbskih kmetov.

Osebnosti

Belgrad, 4. oktobra. m. Z odlokom finančnega ministra je postavljen pri katastrski upravi v Ljubljani Karl Miklavčič za pomožnega katastrskega geometra 9. skupine. Z odlokom prometnega ministra so postavljeni pri ravnanju državnih železnic v Ljubljani: pomožni strojevodja 10. pol. ekip. Rudolf Leben, Anton Podražaj, Franc Pojačnik. Uoškoien je Rudolf Redek, vlakovodja 3. skupine.

Belgrad, 4. oktobra. AA. S kraljevim ukazom je povišan v 2-II. Predrag Milojević, šef centralnega presbiroja v 3-I.

Belgrajske novice

Belgrad, 4. oktobra. m. Ban dravske banovine dr. Marko Natlačen, ki se mudi že 2 dni v Belgradu, je bil danes v zadevi slovenske banovine spet sprejet pri predsedniku vlade in zastopniku notranjega ministra g. Dragiši Cvetkoviću in pri zun. em ministru dr. Aleksander Cincar-Markoviću. Po tem sprejemu se je g. ban s popoldanskim brzovlakom vrnil v Ljubljano.

Belgrad, 4. oktobra. m. V nedeljo donoldne bo predsednik mažareko-jugoslovanskega društva v Budapešti, baron Baltazar Lang v spremstvu vladnega svetnika Josipa Bodnarja v Belgradu stopil v stik s merodajnimi činitelji zaradi zblizanja kulturnih slikov med Jugoslavijo in Mađarsko.

Belgrad, 4. oktobra. AA. Z odlokom upravni-ka mesta Belgrada je postavljen komisariat v Združenju rezervnih častnikov in bojevnikov. Za komisarija je postavljen kasacijski sodnik Milivoj Purić, vitez Karadjordjeve zvezde in rezervni častnik.

Belgrad, 4. oktobra. m. V socialnem ministertvu se je končala konferenca zastopnikov oddelka za socialno politiko in ljudsko zdravje banov. Vse teke in omejenega ministertva zaradi ustanovitve strokovnega sveta za proučevanje zdravilnih posebnosti in zdravil biološkega izvora.

Na konferenci je bil dosežen porazum, da se tudi v Zagrebu ustanovi strokovni svet z enakim delokrogom kot v Belgradu. Vse sklepe bo zagrebski strokovni svet poročal Belgradu, Belgrad pa Zagrebu. Sklepi, o katerih se bosta sporazumela oba strokovna sveta, bodo veljali za vse državo pod.

plne desetih Belgrajčanov. Razstava bo odprta do 6. oktobra.

Split, 4. okt. b. V Split se je preselila centrala ravnateljstva družbe La Dalmatienne, ki je bila doslej v Belgradu.

Osijek, 4. okt. b. Drava pri Osijeku je zelo narasla ter je na raznih krajih že prestopila bregove.

Lokomotive

Rudnik »Kostolac« Dj. Vajferta a. d. potrebuje 2 parni, že rabljeni lokomotivi za tir 0.60 m s tremi osmi in težo 10 do 12 ton. -- Ponudbe poslati direktno rudniku: Kraljev trg št. 5-I., Beograd.

Izkazi o izgubah letalstva po dveh mesecih bitke za Anglijo

Včeraj so zaradi slabega vremena boji nekoliko popustili

Nemške številke

Berlin, okt. AA. DNB. Od začetka poostrenih napadov nemškega letalstva na Anglijo, t. j. od drugega tedna meseca avgusta pa do danes, so nemška letala zbila 2400 angleških letal. Nemško letalstvo je doseglo največje uspehe v tednu od 12. do 18. septembra s 643 zbitimi sovražnikovimi letali, ter v tednu od 2. do 8. septembra s 441 zbitimi letali. Najsrdečiji letalski boji so se vršili 7. 15. in 27. septembra, ko so Angleži izgubili 274 letal, Nemci pa 107.

Angleške številke

London, 4. okt. Reuter. Letalsko ministrstvo objavlja pregled o dosežanih bojih nad Anglijo od dne 11. avgusta dalje, ko so se začeli nemški letalski napadi na Anglijo, pa do konca septembra. Uradno sporočilo pravi, da je treba ločiti dve razdobji v teh bojih. V prvem razdobju so nemška letala napadala podnevu, kar je trajalo približno mesec dni, nakar se pričela druga doba, ko so Nemci spremenili taktiko in svoje glavne napade preložili na noč. Dnevni in nočni napadi trajajo v glavnem od 10. septembra dalje. V prvem razdobju znašajo nemške izgube okrog 400 letal in nad 8000 letalcev, angleške izgube pa so v istem času znašale 407 letal in 217 letalcev. V drugem razdobju, ko so prevladovali nočni napadi, se položaj stvarno ni spremenil v sorazmerju bojnih izgub. Za vso dobo od dne 11. avgusta do konca septembra znašajo nemške izgube nad Anglijo 2.116 letal in od 4000 do 5000 letalcev, angleške izgube v bojih nad Anglijo pa 591 letal in 250 pilotov. Uradno sporočilo pravi, da Anglija sme z zaupanjem gledati v drugo poglavje letalske vojne.

Napadi na Nemčijo

Nemški številčni podatki o angleških napadih

Berlin, 4. okt. AA. DNB. Tukajšnji pristojni krogi so objavili podatke o izidih delovanja angleških letalskih sil nad Nemčijo in to od 1. septembra do 30. septembra. V tej dobi so Angleži izvedli 1.471 napadov iz zraka in vrgli vsega 7.542 bomb. Brezuspelih je bilo 48% teh napadov, ker so bombe padle na odprto polje. Od vseh napadov je bilo 50,4% usmerjenih na nevojaške cilje kakor na primer na delavska poslopja, na šole, na cerkve, na bolnišnice itd. Med temi napadi je bilo ubitih več oseb. Zastopniki tujega tiska v Nemčiji so večkrat imeli priliko, da so se v Berlinu, Hamburgu, Hannoveru in v Zahodni Nemčiji prepričali o nesmiselnosti angleških nočnih napadov iz zraka. Samo v 1,6% teh angleških napadov v mesecu septembru so bili zadeti vojaški cilji v Nemčiji.

Angleška poročila

London, 4. okt. t. Letalsko ministrstvo objavlja sledeče uradno poročilo o nočnem napadu angleškega letalstva na nasprotnikove postojanke: Napad na pristanišče Wilhelmshaven v noči od srede na četrtek je trajal eno uro in so bili bombardirani doki v novem severnem delu pristanišča. Požari so se videli 70 km daleč. Močno so bile bombardirane tudi pristaniške naprave v Stettinu. V Amsterdamu so naši bombniki zmetali več bomb težkega kalibra na pristaniške naprave in doko. Južno od Hamma v Nemčiji je bila razdejana dvotirna železniška proga. Pri Kölnu in Grünbergu so bila bombardirana tovarna skladišča na kolodvorih. Bombardirane so bile tudi Kruppove tovarne v Essenu in so nastali požari in eksplozije. Naši bombniki so napadli 13 letališč v zahodni Nemčiji in v od Nemčije zasedenih krajih Belgije in Nizozemske.

London, 4. okt. Reuter. Letalsko ministrstvo sporoča: Čeprav so bile včeraj neugodne vremenske prilike, so naši bombniki nadaljevali z na-

adi na nasprotnikove postojanke. Naši bombniki so napadli sovražne prevozne ladje pri Dunkerque, zbirališča ladij in aplavov pri Heusden, industrijske zgradbe pri Weselu, nadalje sovražna petrolejska skladišča in prometne vozle pri Cherbourg. Ponoči naši bombniki zaradi slabega vremena niso napadali. Vsa naša letala so se s teh poletov vrnila na svoja vzletišča.

London, 4. okt. t. Reuter. Letalsko ministrstvo sporoča: Danes so angleški bombniki podnevu bombardirali več vojaških ciljev na nizozemski obali.

Boji nad Anglijo

Nemška poročila

Bombe na vlak

Berlin, 4. okt. DNB. Včeraj je bil uspešno bombardiran z bombami težkega kalibra angleški vlak, ki je bil poln vojaštva. Ker so nemške bombe zadele cilj, je vlak iztiril. Nad 25 vagonov je bilo popolnoma uničenih.

Angleška poročila

London, 4. okt. t. Reuter. Letalsko ministrstvo je davi objavilo naslednje uradno sporočilo: Napadi nemških bombnikov so bili ponoči manjšega obsega kakor v prejšnjih nočeh. Nad Rokavom in nad Anglijo je vladalo megleno in viharno vreme. Nemški napadi so bili omejeni na London, le nekaj bomb je padlo na nekatere južnovzhodne kraje ter na dvoje mest južnozahodne Anglije. Škoda je mala, število človeških žrtev majhno.

Bombe na šolo

Naknadno so prišla poročila, da je pri večernejšem bombnem napadu ena bomba zadela tudi

Vojna v Sredozemlju

Italijansko vojno poročilo

Nekje v Italiji, 4. okt. AA. Stefani: Komunikacije št. 119 glavnega štaba italijanskih oboroženih sil se glasi: Na jugu Egipta in Sudana so naše letalske formacije bombardirale barake in vojaške naprave v predelu Rezeisu ter neko taborišče in manjšo sovražnikovo utrdbo pri Galabatu. Sovražnikova letala so letela nad Berbero, Ahmaduo in nad železniško postajo. Naša lovka letala so sovražnika preganala. Trije ljudje so mrtvi, med njimi neka domačinka, pet pa ranjenih. Stvarna škoda ni velika.

Junaštvo italijanskega vojaka

Milan, 4. okt. AA. Stefani: »Popolo d'Italia« objavlja članek, v katerem piše o ganljivem junaštvu vojaka Giuseppeja Presata, ki je bil odklikovan s kolajno za vojaške zasluge. List piše med drugim:

Presato je moral ponesti svojemu poveljniku pismeni ukaz. Ko se je blizal svoji edini, je padla blizu njega granata, ki mu je odtrgala obe roki. Z ustmi je dvignil povelje in ga tako v kljub strašnim ranam prinesel svojemu poveljniku ter tako izvršil svojo vojaško dolžnost. To je izreden zgleđ, pa tudi izreden nauk za one, ki o tem mnogo govorijo.

Gibanje angleškega brodogoja

London, 4. okt. t. Reuter: Angleška admiraliteta poroča: Angleško sredozemsko vojno brodogoja je od 29. septembra do 2. oktobra križarilo tako po vzhodnem, kakor po zahodnem delu Sredozemskega morja. Dne 2. oktobra je več vojnih edinic zaplulo na Malto, kjer so

angleškega imperija, ki so do sedaj bile v garnizijah v Iraku, skozi Suez v Indijo. Tudi od drugod bodo angleške čete usmerjene v Indijo. Odhod angleških čet iz Iraka so uporabili arabski nacionalisti za urado propagando proti Angliji.

Knez Konoje o odnosajih z Ameriko in Sovjeti

Tokio, 4. oktobra. t. (Domei.) Ministrski predsednik Konoje je danes prvič po podpisu trozveze z Nemčijo in Italijo sprejel časnikarje in jim med drugim povedal, da sta mir in vojna v Tihem morju odvisna od tega, koliko bosta Japonska in Združene države Severne Amerike sodelovali druga druge interese na Tihem morju in na Daljnem vzhodu. Japonska nima namena, čeprav je podpisala trozvezno pogodbo, izživati Združenih držav, vendar pa morajo Združene države pokazati razumevanje in simpatije za položaj, v katerem se Japonska daned nahaja.

O odnosajih s Sovjetsko Rusijo je Konoje dejal, da »Japonska v okviru trozveze upa, da bodo sporne možnosti med Sovjeti in Japonsko znižane na najnižjo možno, čeprav je treba dati, da s podpisom trozvezne pogodbe načela pakta proti Kominterni niso bila v ničemer zanikanca.

Kitajska nai se deli med Japonce in Sovjete ...?

Moskva, 4. oktobra. AA. Reuter: Dasi so se v Londonu objavljale novice o neki delitvi Kitajske v dve območji, se je izvedelo v Moskvi, da še ni bila objavljena nobena izjava o tem, da mieli Sovjetska Rusija skleniti z Japonsko pogodbo o nenapadanju, če bi bila Kitajska razdeljena na dve vplivni območji. Toda politika dobrega sosedstva ne bi izključevala zblizanja z Japonsko pod pogojem, da se dokaže dobra volja na obeh straneh, kakor je to začetkom avgusta izjavil Molotov.

GASILSKA

TOMBOLA v Kranju

bo 20. oktobra ob 14. uri

1/2 vagona bele moke, vagon premoga, 2 motorni kolesi itd.

neko šolo v srednji Angliji. V šoli je bilo 400 otrok. Ker je bil alarm dan prepozno, otroci niso mogli v zaklonišče in je bilo od bombe ubitih šest otrok ter en učitelj. Zaklonišče samo je bilo poškodovano.

London, 4. okt. t. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča: Danes so le posamezni nemški bombniki prihajali nad Anglijo ter se prikazali skozi mrke oblake. Samo na južnovzhodni del Londona je padlo nekaj bomb na slepo. Na splošno je bilo delovanje nemških letal zelo omejeno. Nekaj bomb je padlo tudi po raznih krajih južne Anglije, kjer so povzročile smrtne žrtve. Dva sovražna bombnika sta bila sestreljena. Nekateri bombniki so posamič skušali priti proti ustju reke Temze nazgor od Londona. Eden med njimi je bil na štirimotorni pogon, ki je metal eksplozivne bombe, nato pa hitro odletel. En bombnik je metal bombe na južnovzhodni del Anglije ter se spustil skozi oblake in obstreljeval s strojnico neki vlak. Zrtev ni bilo nobenih.

Angleži potopili 9 podmornic

London, 4. okt. t. Reuter. Admiraliteta poroča: V zadnjih tednih so angleške letalske in pomorske sile potopile 7 nemških in 2 italijanski podmornici, ki so napadale angleške trgovske prevoze po morju. Admiraliteta vsakega posameznega primeru ni javila in se bo tudi v bodoče držala tega načela, ker bi objavljjanje podatkov služilo nasprotniku.

izkrcala vojaštvo. Med svojim križarenjem po Sredozemskem morju so nekatere naše edince zapazile italijansko vojno brodogoja, oddaljeno kakšnih 100 morskih milj. Naše vojne ladje so skušale priti v stik z italijanskim vojnim brodogojem in ga pripraviti do boja, toda niso uspeli. Italijanska letala pa so trikrat napadla naše vojne edince, toda škoda niso povzročile. Prvi napad je bil dne 29. septembra, ko je eno italijansko letalo zasledovalo premikanje brodogoja. Bilo je takoj sestreljeno. Istega dne je neko drugo italijansko letalo prišlo nad naše vojno brodogoja. Tudi to je bilo sestreljeno. Nekaj časa nato se je s prihodom drugih italijanskih letal vnela bitka v zraku in smo sestrelili eno letalo. Dne 1. oktobra je bilo sestreljeno še četrto italijansko letalo.

London, 4. okt. AA. Reuter: Admiraliteta je objavila z obžalovanjem novice, da se je potopila angleška jahta »Sapho«, ker je najbrž zadela na sovražno mino.

Položaj v Dakarju

London, 4. okt. b. Ass. Press. Iz okolice de Gaullejevega generalnega štaba prihajajo poročila, da se vodi vedno močnejše gibanje v francoski zahodni Afriki v njegovo korist. Kakor je bilo že sporočeno, je v Dakarju proglašeno obsedeno stanje, kjer so spopadi na ulicah že dobili obliko državljanske vojne. Cerkevne ceremonije za mrtvimi člani francoskih oblasti se niso moge izvršiti v mestu, temveč na palubi francoske vojne ladje, ker bi sicer prišlo do ponovnih uličnih borb. V Dakarju se bo naselil tudi vrhovni poveljnik pomorskih čet v Afriki, general Weygand.

Vznemirjenje v Turčiji zaradi zadržanja Sovjetov

Carigrad, 4. oktobra. Politični krogi so zopet vznemirjeni, ker je pisanje sovjetskega tiska, kar se tiče Sovjetske Rusije, postalo zopet neprijazno. Vzrok temu, sodijo, da je pisanje turških listov ob priliki, ko je bila sklenjena trozveza med Nemčijo, Italijo in Japonsko. Takrat je namreč »Ikdam« pisal, da je naravno mesto Sovjetske Rusije v angleško-ameriški fronti. »Tanc« pa je izvajal, da skupne koristi Rusije, Amerike in Anglije te dežele nujno silijo k ustvaritvi skupne fronte proti vesilam osi Rim-Berlin. Ko pa sta »Pravda« in »Izvestja« izjavili, da pakt ne zadeva sovjetskih koristi in da bo Sovjetska Rusija ostala slej ko prej nevtralna, je »Tanc« ki velja kot uradni list, napadel sovjetsko vladu, katero je dolžil, da ne zasleduje pravih koristi Sovjetske zveze. Menda je to povzročilo nejevoljo v Moskvi, kjer po mnenju nekaterih turških krogov nekaj snujejo proti Turčiji in menda čakajo samo

Novice iz Vatikana

V prihodnjih tednih bodo v Panami, na Kubi in v Ekvadorju slovesna ustoličenja novih državnih predsednikov. Sveti oče je odredil, da naj nunciji v teh treh južnoameriških republikah pri teh svečanostih nastopajo kot izredni odposlanci svete Stolice.

V vatikanskih umetnih delavnicah sedaj temeljito popravljajo tako imenovano dalmatiko sv. Ambroža. To je liturgična obleka, ki jo je po izročilu baje nosil še sv. Ambrož in ki je bila shranjena v Milanu in jo hočejo milanski katožani ob priliki bodoče proslave stoletnice svojega cerkvenega patrona izpostaviti javnemu čedenju. Po mnenju strokovnjakov je ta dalmatika najstarejša ohranjena obleka iz svile, ki je sploh na svetu. Relikvijo v Milanu zelo časte.

Churchill bo postal predsednik konservativne stranke

London, 4. oktobra. t. (Associated Press.) V političnih krogih so po odstopu Chamberlaina kot predsednika konservativne stranke prepričani, da mu bo nasledil sam predsednik vlade Churchill. Churchill se sicer še ni izrazil o tem vprašanju, toda po vsej verjetnosti bo stvar rešena že te dni in bo Churchill predsednik in voditelj konservativne stranke.

Vprašanje 100 francoskih letal na Martiniqueu

Washington, 4. oktobra. b. Predsednik Združenih držav Roosevelt je včeraj sprejel francoskega poslanika Hayea in mu ob tej priliki obrazložil, da bi se odnošaji med Združenimi državami in Francijo lahko znatno izboljšali, če bi vlada v Vichyju vrnila Ameriki onih 100 letal, ki so jih Združene države prodale Franciji in ki so na otoku Martiniqueu.

Poslanik Haye je obrazložil Rooseveltu, da Francija s temi letali ne more svobodno razpolagati in da je v smislu sporazuma o premirju potrebno, da za izročitve teh letal dasta svoj pristane Nemčiji in Italiji. Uradni krogi v Vichyju so prepričani, da takšnega dovoljenja omenjeni državi ne bosta dali, ker je jasno, da je Anglija zelo zainteresirana, da pride v posest teh letal. Zaradi tega bodo letala do nadaljnjih odredb blokirana na Martiniqueu.

Drobne novice

Berlin, 4. okt. AA. DNB: Snoči je v prostorih nemško-jugoslovanskega društva v Berlinu predaval dr. Petersen o štiriletnem načrtu. Njegovo predavanje je bilo izčrpno in zelo zanimivo. Govoril je o ciljih štiriletnega načrta in o doseženih uspehih. Predavanju so prisostvovali vsi jugoslovanski časnikarji v Berlinu, več članov jugoslov. poslaništva in mnogo članov društva.

Vichy, 4. oktobra. b. Škoda, ki jo je povzročila eksplozija v tovarni smodnika v Sorgesu blizu Grenobla, je ogromna, čeprav je bil težje ranjen le en delavec. Mnogo tovarniških zgradb je popolnoma porušeni, z večine zgradb pa je zračni pritisk odnesel strehe.

na prvo priložnost, ko se bo zaradi trozveze začelo gibanje na jugovzhodnem prostoru.

Carigrad, 4. oktobra. b. Novoimenovani sovjetski poslanik Vinogradov je izročil turškemu predsedniku Iamnu svoja poverljiva pisma. Njegovo imenovanje je v turških krogih sprejeto z velikim zadovoljstvom.

Balkanske gospodarske konference no bo

Bukarešta, 4. oktobra. Turški listi so pisali, da se bo v kratkem v Atenah sklicala gospodarska konferenca Balkanske zveze. Z ozirom na to poudarjajo romunski politični krogi, da Balkanska zveza sploh ne obstoja več in da zato tudi nima smisla govoriti o gospodarski konferenci Balkanske zveze. Z romunskim stališčem se strinjajo tudi drugi člani bivše Balkanske zveze.

Romunsko-angleška napetost

Bukarešta, 4. okt. AA. Reuter. AA. Rador. V inozemskem tisku se širijo razne tendenčne in ne točne novice zaradi aretacij angleških državljanov v Romuniji. Romunski uradni krogi izjavljajo, da so bili ti angleški državljani zaprti zaradi tega, ker je njihovo zločinsko delovanje popolnoma ugotovljeno.

Ker so se širile tudi govorice, da se je s temi Angleži slabo postopalo, izjavljajo v Bukarešti, da so te govorice popolnoma neresnične. Ti angleški državljani so bili aretirani zaradi tega, ker je bilo ugotovljeno, da so počenjali sabotažo. Preiskava se nadaljuje, vodi jo pa sam pravosodni minister, ker vsi žele, da bi se zadeva čimprej in čimbolj razčistila. Pri tem poudarjajo, da je angleški generalni konzul lahko obiskal zaprte Angleže in da je lahko ugotovil, da postopajo z njimi po pravih človečnosti.

Romunski uradni krogi izjavljajo, da se general Antonescu in legionarska Romunija zavadata koristi Romunije, pri tem pa upoštevata pravica in dostojanstvo države. Zato vsi postopajo človečansko, toda odločno proti tistim, ki so kaj zagrešili. Preiskava se nadaljuje in se bo nadaljevala po predpisih romunskega pravosodja.

V nekem tujem tisku so se razširile novice, češ da se nahajajo nemški vojaški oddelki v pokrajini okoli Galaca. Romunski uradni krogi izjavljajo, da tam ni nemških oddelkov, pač pa se mudi tam samo nekaj članov nemške narodne socialistične stranke, ki jim je naloženo, da sodelujejo pri odhodu Nemcev iz južne Besarabije.

Razorožitev Aalandskih otokov

Helsinki, 4. oktobra. AA. (DNB.) Finska vlada je predložila parlamentu zakonski predlog, ki se nanaša na sporazum med Finsko in Sovjetsko Rusijo. Ta sporazum določa razorožitev Aalandskih otokov.

Velike slovesnosti v Assisiju

Assisi, 4. oktobra. AA. (Stefani.) Davi so slovesno proslavili italijanskega svetnika sv. Frančiška Asiškega v navzočnosti prestolonaslednika, zastopnikov vlade in fašistične stranke. Velika množica se je udeležila sv. maše v baziliki, ki jo je služil kardinal Lacuma. Princ Piemontski je bil ves čas med službo božjo predmet navdušenih manifestacij ljudstva.

Zagrebska vremenska napoved: Deloma bo oblačno, dež.

Zemunska vremenska napoved: Toplo, delno oblačno, ponekod nekoliko dežja.

Gospodarstvo

Ideološke osnove našega združništva

Pod tem naslovom je te dni izšla v Belgradu zanimiva knjiga izpod peresa glavnega tajnika Zveze srbskih zemljoradniških zadrug, g. Djordja Davidoviča. Pisec si je postavil za nalogo prikazati splošno ideološko smer jugoslovanskega združništva. Teoretični združništva se v pogledu končnega cilja združniškega gibanja zelo razlikujejo med seboj. To prihaja od kod, ker vsak teoretik pri konstrukciji svoje teorije izhaja iz raznih stališč. Večina teoretikov ni složna zlasti v vprašanju: ali naj bo združništvo samo sebi cilj, ali pa naj služi le kot sredstvo za ustvaritev nekega novega družabnega in gospodarskega reda (socializem, korporativizem, komunizem itd.). S tem namenom, da analizira ideološke smeri jugoslovanskega združništva v posameznih pokrajinah naše države, se je pisec lotil enega zelo delikatnih vprašanj, ki ima svoj zameetek v sociološki sredini ljudi, ki prinašajo s seboj v združništvo tudi samega sebe kot produkt te sredine.

Pisec je ugotovil v jugoslovanskem združništvu več ideoloških stremiljenj. Slovensko združništvo pred vojno karakterizira z besedami dr. Janeza Ev. Kreka, na običnem zboru Zdržne zveze leta 1903: »Naše stališče je, da postane združništvo edino sredstvo za gospodarsko osvoboditev in napredek slovenskega kmeta. Združništvo urejuje naše kreditne razmere in s tem olajšuje breme, katero je našemu kmečkemu stanu naložil kapitalizem. Združništvo štiti tudi pravice proizvajalcev. Nikdar ni bil naš namen uničiti koga, ki pošteno živi, niti da uničimo kateri koli stan. Mi hočemo uničiti samo oduševstvo in samo oduševstvo hočemo in moramo onemogočiti, kjer koli jih najdemo.« Zanimivo je, da najde pisec veliko sorodnost med koncepcijo združniške ideologije dr. Jan. Ev. Kreka in ideologijo srbskega zemljoradniškega združništva. Srbski združniški ideolog Mihailo Avramović določa združništvu prav tako ulogo v kapitalističnem gospodarskem redu kakor dr. J. E. Krek. Po Avramoviću ima združništvo nalogo omiliti ostrine kapitalizma in priboriti kmetovalcu proizvajalec večje socialne pravice. Medtem ko pisec ne vidi velikih ideoloških razlik med srbskim in slovenskim združništvom, pa ugotavlja bitne razlike med prvima dvema združništvoma in hrvatskim združništvom. Pravi dobesedno: »Srbsko in slovensko združništvo gresta za združevanje ljudi, da dosežejo socialne in gospodarske pravice, stremjenja hrvatskega združništva pa gredo za kapitalističnimi cilji.« Povojno združ-

ništvo dobiva novo obeležje. Za Slovence prihaja v poštev samo nova koncepcija, katero je na glavni skupščini Zdržne zveze 1940 označil predsednik Glavne zadržne zveze v Belgradu g. dr. Anton Korošec: »Pri nas Slovenceh je šlo za združništvo v skladu z našimi pogledi na svet. To ni bila nobena napaka, kajti to najdemo pri vseh narodih, kjer igrajo pogledi na svet svojo ulogo tudi v javnem življenju.« G. Davidovič vidi v povojni srbski združniški koncepciji drugačen razvoj. Pri Srbih se je po vojni v združniškem gibanju porodila misel neke vrste združniškega totalitarizma, misel o organiziranju celokupnega gospodarskega, prosvetnega in kulturnega življenja na združniški podlagi. Temelje te koncepcije je postavilo politično gibanje zemljoradnikov, Zvezo zemljoradnikov — politična stranka z izrazito kmetiško sindikalnim programom, ki ima za cilj priboriti kmetškemu stanu potom državne oblasti absolutno politično moč v državi. Tedaj, integralna organizacija kmetijstva na združniški podlagi. Pri Hrvatih nastopa po vojni novo gibanje v »Gospodarski slogi«. Koncepcija »Gospodarske sloge« ne priznava obstoječega hrvatskega kmečkega združništva v začetku svojega delovanja. No, polagoma se prilagodeva razmeram. Težnje Gospodarske sloge so političnega in gospodarskega značaja. Te težnje je podčrtal sam predsednik »Hrvatske seljaške stranke« g. dr. Vladko Maček. Borba hrvatskega naroda zasleduje sledeče cilje: 1. da doseže hrvatski kmetiški narod svojo politično svobodo v svobodni domovini Hrvatski; 2. da bo v taki svobodni domovini Hrvatski gospodar oni, ki po svojem številu, po svojem poštenju in po svoji delavnosti predstavlja jedro hrvatskega naroda in to je — kmečki stan. Politična svoboda brez socialne pravice ne pomenja ničesar. Zato mora vsak, ki je politično organiziran v »Hrvatski seljaški stranki«, biti tudi ekonomsko organiziran v »Gospodarski slogi«. — Zelo zanimiva so poglavja raznih vplivov na združniško gibanje, odnošajev kmečkega združništva napram meščanskemu združništvu in vplivov raznih činilcev na voditelje združništva.

V razmeroma drobni knjigi je zgoščene mnogo dragocene in poučne vsebine, kar spričuje dobro poznavanje snovi. Po tej analizi združniškega gibanja v naši državi dobi človek prepričanje, da kolektivni niso nikdar samim sebi svrha in da ima tudi združništvo v raznih pokrajinah in pri raznih narodih ideologijo, ki se prilaga — sociološki sredini.

dr. n-g.

Racioniranje prodaje živil na Hrvatskem

Oddelek za obrt, industrijo in trgovino banke oblasti v Zagrebu je poslal gospodarskim korporacijam naslednji dopis:

Opazja se, da so konzumenti v zadnjem času ob nakupu raznega blaga, posebno živil, začeli kupovati blago v večjih količinah kot to zahtevajo njih potrebe, odn. v večjih količinah, kot so se doslej preskrbovali pri svojih dobaviteljih. Današnje razmere zahtevajo, da se nakupovanje živil racionira in da konzumenti ne nabavljajo pri svojih dobaviteljih, proizvajalcih in trgovcih večje količine živil kot to zahteva njih potreba, odn. da se nakupovanje giblje v mejah dosedanjih potreb. Uvažujoč te okoliščnosti so se posamezni producenti in trgovci že sami trudili, da prodajo racionirajo in niso dajali blaga osebam, za katere so vedeli, da dnevno kupujejo živila, katerih prej niso tako pogosto kupovali in ne v tolikih količinah. Toda konzumenti so v takih primerih brez razlike vlagali oblastem prijave proti takim producentom in trgovcem, navajajoč, da nočejo prodajati blaga in so zahtevali, da se proti njim postopa po uredbi o pobijanju draginje in brezvestne spekulacije.

Da bi se kupovanje živil v današnjem času znižalo na pravo mero in po razmerah racioniralo, je banska oblast na osnovi čl. 23 uredbe o pobijanju draginje in brezvestne spekulacije izdala odlok, da morejo producenti in trgovci svojim strankam racionirati prodajo blaga in ne prodajati jim v večjih količinah kot to odgovarja njih dosednji potrebi, ki so jo krili pri dotičnem producentu ali trgovcu.

Pri prodaji blaga konzumentom, ki niso stalni odjemalci dotičnega producenta ali trgovca, se bo blago prodajalo tudi racionirano, primerno količinam, s katerimi razpolaga producent ali trgovec, vpoštevajoč pri tem rok, v katerem bodo mogli proizvesti ali nabaviti novo blago. Tako racionirana prodaja se nanaša na vse predmete, ki spadajo ali bodo spadali pod nadzorstvo cen v smislu čl. 1 navedbe o nadzorstvu nad cenami. Banska oblast na koncu poziva vsa okr. načelstva in mestna poglavarstva, da se pobri-gajo za izvršitev tega odloka in pri uporabi predpisov uredbe o pobijanju draginje in brezvestne spekulacije vpoštevajo prednje odredbe.

Naš žitni trg

Ljubljana, 4. oktobra 1940.

Promet na žitnem trgu je nekoliko zastal, ker pomanjkanje vagonov zelo ovira dobavo za pasivne kraje, med njimi tudi za Slovenijo. Pa je tudi povpraševanje sedaj manjše, ker je bela moka za naše kraje dejansko predraga. Koruza je zelo dobro obrodila, kar se pozna pri cenah. Starega blaga skoraj ni več dobili, pa zanj zaradi visoke cene tudi ni nobenega zanimanja. Položaj za novo koruzo je tak, da se danes imenuje cena za dobavo konec oktobra 257,50 din umetno sušena. Za novo koruzo v promptni dobavi, ki stane okoli 270 din, ni nobenega interesa.

V poučenih krogih je čuje, da bo uvedeno mešanje pšenične moke s koruzno moko, da na ta način prihranimo pšenico, obenem pa znižamo cene moke za najširši ljudski konzum. Toda strokovni krogi opozarjajo na nevarnosti, ki so zvezane s tem. Predvsem tako blago ne zdrži dolgo časa, ker ima koruzo zelo dosti olja, saj pride v poštev le umetno sušena koruza. Tako obstoja resna nevarnost, da bi se konzumentom blago pokvarilo še pred porabo. Znani so primeri iz prejšnje svetovne vojne, ko se je za peko kruha porabljala na pr. ena tretjina pšenice, ena tretjina koruze in ena tretjina ječmenove moke. Kruh je postal po dveh dneh popolnoma neužit. Če bi se hotelo nekaj prihraniti, potem bi se to dalo urediti še najbolje s mešanjem pri končnih konzumentih. Trgovci na pr. bi bili prisiljeni zasebnim strankam in pekarnam prodajati gotove količine, ki bi mešali moko šele neposredno pred porabo, tako da se jim ne bi pokvarila.

Bodočnost naše bombažne industrije

V Jugoslovanskem tekstilnem vešniku je objavljen članek o bodočnosti naše tekstilne industrije, iz katerega posnemamo naslednje podatke: Redna letna potreba bombaža znaša 40 tisoč ton surovega bombaža, če pa preračunamo vse na prejo pa 36.000 ton. Ključ razdelitve preje na posamezne tkalnice je naslednji: Slovenija 56, Hrvatska 25,2, srbski kraji 18,8 %.

V preskrbi z bombažem zaenkrat domači bombaž nima važne vloge, bi jo pa lahko imel, če bi se dovolj pobri-gali za povečanje površine, posajene z bombažem v Južni Srbiji.

Zaenkrat znašajo naše zaloge bombaža okoli 1100 ton, iz Turčije bomo nabavili v najkrajšem času 3000 ton, v italijanskih pristaniših imamo še okoli 700 ton bombaža. Nadalje kaže, da bomo iz Turčije dobili še 3000 ton in event. še 1000 ton iz SSSR. Bombažne preje bomo dobili 7000 ton iz Italije. Pač pa bomo lahko dobili več bombažnih tkanin, če bomo pristali na mešanje bombaža z umetnimi vlakni.

Zato se strokovni krogi zavzemajo za to, da bi ukinili carinske in davčne ovire, ki onemogočajo večje nabave mešanih surovin za našo tekstilno industrijo. Tekstilna industrija je na to opozorila že pred meseci merodajne fak-torije, vendar njena predstava ni našla odmeva in je ostalo vse pri starem.

Posesne izpremembe v Ljubljani in okolici

Zemljiškoknjižni urad okrajnega sodišča je v septembru zaznamoval vsega 101 kupno pogodbo za celotno kupnino 5.485.260 din. Kakor znano, je ministrski svet sklenil ukinitev tako zvanih zemljiškoprometnih komisij, ki so bile pred leti ustanovljene pri okrajnih sodiščih, ležečih v obmejnem pasu 50 km. Te komisije so imele nalogo nadzirati spekulacije z zemljišči in odobravati od-nosno odklanjati razne kupne pogodbe. Sedaj so te zemljiškoprometne komisije nehale poslovati. Mnogi so bili te ukinitev veseli, računajoč, da bodo lažje spekulirali in prenašali lastnino na razne nepoklicane interese. Uvedene pa so kljub temu strožje kontrole nad prenosi lastnine. V naslednjem navajamo le nekatere večje kupčije, ki so sklenile:

Štebi Ljuba, posestnica v Ljubljani, Vojvode Mišiča cesta 4, je prodala Stanetu Šalamunu, trgovcu v Ljubljani, Beethovnova ulica 14, in njegovi soprogi Miji, nepremičnino vl. št. 248 k. o. Poljan, predmestje (hiša z vrtom) za 435.000 din.

Tvrška Knez L., komandirna družba v Ljubljani, Gospodarska cesta 1, je prodala več parcel, ležečih ob gorenjski železniški progi in spadajočih pod k. o. Spodnja Šiška, in sicer: Konradu Vašiču, uradniku Mestne hranilnice v Mariboru parcelo št. 298/14 v izmeri 830 kv. m in parc. št. 293/19 v izmeri 456 kv. m za 54.320 din, dalje mag. pharm. Ljivini Poženelovi, Trbovlje, parc. št. 328/124 v izmeri 768 kv. m za 76.900 din, Janezu Weilgunyu, artilerijskemu tehničnemu uradniku v Kragujevcu, parc. št. 328/127 v izmeri 685 kv. m za 54.800 din, Verbiču Avgustu in Mariji, zasebnikoma v Mariboru, Aleksandrova cesta 31, parc. št. 328/125 v izmeri 2012 kv. m za 140.840 din.

Ecker Emil in Hugo, obrtnika in posestnika v Ljubljani, Slomškova ulica 4, sta prodala Saši Kovaču, trgovcu v Ljubljani, Tyrševa cesta 12, nepremičnino vl. št. 594 k. o. Ježica (več parcel in hiša št. 29 na Ježici) za 200.000 din.

Dr. Cirman Miroslav, zdravnik v Medvodah, in Kavec Jožica, soproga svetnika drž. pravobranilstva v Podgori pri St. Vidu, sta prodala Andreju Zajcu, trgovskemu zastopniku, Vižmarje 78, parceli št. 248/2 in 248/1 k. o. St. Vid v skupni izmeri 6880 kv. m za 137.600 din.

Splošno je opaziti v neposredni bližini mesta stremljenje posestnikov po komasaciji posestev, nasprotno pa je v oddaljeni okolici stremljenje posestnikov po razkosavanju posestev. Nekateri razkosavajo posestva, da se s tem rešijo bremen in drugih obveznosti.

Plačilni promet z Dansko. Finančni minister je izdal odlok, po katerem bo šlo plačilo izvoza in uvoza iz Danske v našo državo po zbiralnem računu Danske narodne banke pri naši Narodni banki. Na ta način bodo plačane vse transakcije, ki bi se opravile po objavi tega odloka kakor tudi za vse doslej nelikvidirane posle. Pač pa mora devizno ravnanjstvo odobravati reguliranje plačil tudi po kompenzacijskih transakcijah. Končno je devizno ravnanjstvo pooblašeno izdati potrebna navodila za izvršitev odloka. Odlok je datiran s 30. septembrom, objavljen pa je v »Službenih novinah« z dne 3. oktobra.

Devizne okrožnice Narodne banke. Po daljšem prestatku je Narodna banka začela zopet objavljati devizne okrožnice. V »Službenih novinah« z dne 3. oktobra sta objavljene okrožnici št. 65 z dne 25. junija 1940 (glede plačilnega prometa z Nemčijo, da se vrši fakturiranje prvenstveno v markah) in okrožnica št. 83 z dne 10. septembra 1940 glede prodaje grških bonov.

Konkurz je razglašen o imovini Arandjelovke trgovačke banke v Arangelovcu Likvidacija. Vučjak, d. d. za eksploatacijo gozdov v Zagrebu. — Rujevac, d. d., industrija lesa v Zagrebu.

Industrijski kataster banovin Hrvatske. Ekonomski institut banke oblasti v Zagrebu je poslal po okrajnih načelnih in mestnih poglavarstvih potrebno število obrazcev za podatke o posameznih industrijskih podjetjih. Na osnovi zbranih podatkov bo izdelal Ekonomski institut točen industrijski kataster banovine Hrvatske.

Kontrola izvoza drv. Kontrola izvoza drv obsega v smislu odloka trgovskega ministrstva, ravnanjstva za zun. trgovino, vse vrste drv v cepljenem, sekane in okroglem stanju, pa so proizvedene iz najrazličnejših vrst lesa: bukovega, breslovega, cerovega, hrastovega, jesenovega, javorovega, kostanjevega, borovega, jelovega, smrekinega, jelševca, hipovega in topolovega: lesa, pa se izvažajo oluščene ali neoluščene. Pod kontrolo izvoza spadajo tudi kosi iz mehkega: lesa, žagarski odpadki, razno dreveje itd. Navedene vrste lesa spadajo pod kontrolo brez ozira na namen, katerega deklarira izvoznik (za kurjavo, čuluzo itd.).

Redno jesensko licenciranje plemenskih bikov in mrjascev bo v okraju Dravograd po naslednjem vrstnem redu: — V ponedeljek, dne 14. oktobra ob 8 zjutraj na sejmšči v Muti za občini Muta in Vuzenici; istega dne ob 10 dopoldne pred za drugo v Vuzenici; istega dne ob 14 dopoldne na sejmšči v Dravogradu za obč. Dravograd in okolico.

V torek, dne 15. oktobra, ob 7 zjutraj na sejmšči v Guštanju za obč. Guštanj; istega dne ob 10 dopoldne na sejmšči v Prevaljah za občino Prevalje; istega dne ob 13 dopoldne na sejmšči v Mežici za občino Mežica in istega dne ob 15 dopoldne pri Matevžu v Črni za občino Črna.

V sredo, dne 16. oktobra ob 8 zjutraj na sejmšči v Marenbergu za občino Marenberg; istega dne ob 11 dopoldne v Hudem kotu v Ksovi koči za občino Vuhred; istega dne ob 14 dopoldne pri Potočniku v Breznem za občino Ribnica in istega dne ob 15 dopoldne pri Ožbalski cerkvi za občini Kapla in Remšnik.

Borze

Dne 1. oktobra.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 7.983.707 din, na belgrajski 1.217.000 din. V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 161.000 din.

Ljubljana — uradni tečaji:

London 1 funt . . . . . 178.15—181.35
Newyork 100 dolarjev . . . . . 4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov . . . . . 1020.98—1030.98

Ljubljana — svobodno tržišče:

London 1 funt . . . . . 220.32—223.52
Newyork 100 dolarjev . . . . . 5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov . . . . . 1261.65—1271.65

Maršal Petain, francoski državni poglavar, ki ima sedaj toliko skrbi pri urejanju nove Francije

Ljubljana — zasebni kliring:	
Berlin 1 marka	17.72—17.92
Zagreb — zasebni kliring:	
Solun 100 drahem	60.65—61.35
Belgrad — zasebni kliring:	
Solun 100 drahem	60 denar
Sofija 100 din	90.70—92.30

Curih. Belgrad 10, Pariz 9.95, London 17.20, Newyork 434, Milan 21.925, Madrid 40, Berlin 173.75, Stockholm 103.45, Budimpešta 85.50, Atene 3, Carigrad 2.80, Bukarešta 2.25, Helsingfors 8.90, Buenos Aires 101.50.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 437—439

v Zagrebu 437—438

v Belgradu 438 denar

Ljubljana. Drž. papirji: 7% invest. posojilo 99 denar, agrarji 52—53, vojna škoda promptna 437 do 439, begluške obveznice 76.50—77.50, dalmatin. agrarji 69—70, 8% Blerovo posojilo 99—100, 7% Blerovo posojilo 95 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar, 7% stab. posojilo 94 denar. — Delnice: Trboveljska 320 denar, Kranjska industrijska družba 148 denar.

Zagreb. Drž. papirji: 7% invest. posojilo 97 denar, agrarji 51 denar, vojna škoda promptna 437 do 439, begluške obveznice 76.50 blago, dalmatin. agrarji 70.50 blago, 6% žumske obveznice 70 blago, 4% severni agrarji 51 denar, 8% Blerovo posojilo 99—100, 7% Blerovo posojilo 94.50 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar, 7% stab. posojilo 92 denar. — Delnice: Priv. agrarna banka 192 den, Trboveljska 350—354, Gutmann 45—51, Sladk. tov. Bečkerek 600 denar, Sladk. tov. Ostjlek 215 denar, Osij. liharna 165—167 (165), Isis 60 blago, Jadranska plovlja 400 denar.

Belgrad. Drž. papirji: 7% invest. posojilo 99.50 denar, agrarji 53.50 denar, vojna škoda promptna 438 denar (438), begluške obveznice 76.50 denar, dalm. agrarji 69.50—70 (70), 7% žumske obveznice 69.25 denar, 8% Blerovo posojilo 99 denar, 7% Blerovo posojilo 94 denar (95). — Delnice: Privilegirana agrarna banka 192 denar (drobni komadi).

Žitni trg

Nova Sad. — Ovea: bač. srem. 310—312.50. — Rž: bač. 332.50—335, ban. 330—332.50. — Fižol: bač. srem. beli brez vreče 2% saka duplikat 407.50—412.50. — Tendence neizpremenjena. — Promet srednji.

Sombor. — Pšenica: neizpremenjena. — Ovea: bač. srem slav. 305—370. — Rž: bač. 335—337.50. — Ječmen: bač. okol. Sombor 350 do 355, bač. spomlad 412.50—417.50, baranjska spomladanski 415—417.50. — Koruza: bač. 320 do 325. — Fižol: bač. beli 2% 410—415. — Tendence neizpremenjena. — Promet mali.

Hmelj

Savinjska dolina. Hmeljska kupčija se še vedno ni prav razmahnila. Sicer se slejkoprej kupuje nekaj za domačo pivovarsko industrijo in izvoz v sosednje evropske države ter plačuje po 35—40 din za kg, vendar živahnije kupčije v večjem obsegu še vedno ni. Prekomorski izvoz namreč še vedno ni prišel in to zaradi vedno novih ovir in zaprek, ki se pojavljajo, ko se komaj nekatere posreči odstraniti. Vkljub temu pa je mnogo izgleda, da se bodo razmere vsaj za silo še pravočasno uredile in da se bo končno le dalo tudi letos še izvoziti naš hmelj, četudi morda precej pozneje kakor navadno.

Vojvodina. V hmeljski kupčiji še vedno prevladuje za ta čas nenavadno zatišje. Kupuje se le nekaj maha za domačo pivovarsko industrijo in plačuje po 30—40 din za kg, vendar je bilo prodanih na ta način komaj nekaj stotov. Kupčija za izvoz še vedno ni pričela. Vkljub temu, nič kaj prijetnemu povaju v tem času, pa so ostali hmeljarji mirni ter so prepričani, da bo končno le prišlo do izvoza in se bo dal hmelj vnoviti.

Gene živine in kmetijskim pridelkom

Ptuj, dne 1. oktobra. Voli I. vrste 8.25 din, II. vrste 6.50, III. vrste 5, telice I. vrste 7.50, II. vrste 6.75, III. vrste 6.25, krave I. vrste 7, II. vrste 6, III. vrste 5.25, prašiči šepharji 12 prašičji prutarji 11 din za kg žive teže. — Goveje meso I. vrste prednji del 16, zadnji del 18, II. vrste prednji del 13, zadnji del 15, svinjina 16—20, slanina 22, svinjska mast 24, čisti med 24, goveje surove kože 16, telečje surove kože 20, svinjske surove kože 7 din za kg. — Pšenica 350, ječmen 350, rž 350, oves 325, krompir 125—140, seno 75—100, slama 50, jabolka I. vrste 400, II. vrste 300, III. vrste 200, bruske I. vrste 800, II. vrste 500, III. vrste 300 din, pšenična moka do 900, koruzni zdrob 600, sivovala moka 600 din za 100 kg. — Trda drva 140 din za kubični meter, jaica 1.25 din za komad, mleko 2 dinarja za liter, surovo maslo 30 din za kg. — Navadno mešano vino pri vinogradnikih 5.50—6.50 za liter, finejše sortirano vino pri vinogradnikih 8—10 din za liter.

Zdravnik v džungli

»Kako je vneto žrelo tega nesrečnika. Morali bi ga malo namazati.«

Na kaj ne smemo pozabiti!

Ljubljana, 4. oktobra 1940.

Okoli nas divja vihar, ki nas dnevno pretresa z vseh strani. Listi so polni poročil o vojnih grozotah, ki jih morajo že prenašati številni narodi v Evropi, prav tako pa je v časopisih vse polno žalostnih poročil o tem, kako bodo vsi ti dogodki in vsi ti pretresi v tej ali oni obliki vplivali tudi na življenje pri nas samih. Oblasti same morajo pomagati, kar jim je le mogoče, ko morajo vplivati na razvoj na trgu z živili, izdajati morajo razne predpise o socialni zaščiti šibkejših slojev, prav tako pa morajo povrh vsega v prvi vrsti skrbeti za našo zunanjo in notranjo varnost. Življenje drvi v nekaterih ozi-rih tako hitro, da se človek komaj obrne, pa je že jesen mimo in nato se začne skrb za zimo, ki bi tako, da bi jo zahtevala od nas vseh, da bomo trdni in odporni. Toda ta nervoza, ki vlada v nas in okoli nas, nam nehoti in nevede pije dan za dnem najboljše soke našega zdravja. Resnično se lahko reče, da biča sedanji čas premožnega človeka prav tako kakor reveža: premožni sloji se boje, kaj bo z njihovim imet-jem, če se bo ustalitev na trgu in v proizvodnji tako majala, reveži pa morajo vsak dan stalno opazovati, kako jim gine še tisto malo, kar so mogoče hoteli prihraniti za zimo, za starost ali pa za slabše čase.

Zgodilo se je tako, da je stiska zajela vse sloje nekako v enaki meri; čez vse gre neke vrste poseben preplah in groza pred tem, kaj šele bo. Kdor ima malo boljše živice, da tudi v najtežjih časih še ohrani drobno optimizma, ta bo pomislil, da se v takih razmerah posameznik le slabo upira poteku dogodkov. Sedel bo ob stran, opazoval vse okoli sebe in kot priden učenček dal lepo roko na mizo in čakal, kaj se bo vse zgodilo.

Lepa knjiga — prizebišče in zavetišče

Kadar so stiske najhujše, tedaj se človek nekako podzavestno najraje zateče sam vase in se skuša osvoboditi težav na ta način, da se umakne v miren kotiček, kjer bi ga nikdo ne mogel potegniti v senzacionalnost dogodkov, kadar to ni potrebno. Letošnje poletje je že bilo polno širših in lepših manifestacij te vrste, ki so bile verskega značaja. Prirejenih je bilo več romanj, prav tako pa tudi mnogo cerkvenih taborov in verskih zborovanj. Zdaj, ko se bližajo zimski meseci, se bodo ogreli proti večeru kotički po naših sobah ob knjižnih omara-rah, zaživele bodo sobe po naših prosvetnih in ljudskih domovih. Čitalnice in knjižnice po prosvetnih društvih bodo dobile več obiskovalcev, ko pa so jih imele čez poletje.

Lepa knjiga bo v teh časih bolj ko kdaj po-prej skušala pomirjevalno in blažilno vplivati na sodobnega človeka. Za nekaj kratkih uric se bo v nas poleg krutih slik vsakdanjosti še lahko ustvaril privid tistega, kar ustvarja človek lepega in koristnega. Tujih knjig je le malo na razpolago, vendar pa je tudi naš domači knjižni trg dovolj dobro založen. Pred nekaj dnevi je banska uprava s posebno ocenjevalno komisijo opozorila vse naše ljudstvo na to, ka-tere knjige so bile v preteklem letu najboljše in najboljše naše. Med nagrajenimi niso samo knjige pripovedne vsebine, med njimi je kar troje lepih in značilnih pesniških zbirk. Kdor se bo zatopil ob njih v petje našega jezika, bo pač lahko ugotovil, s kakšno silo in s kakšnim zagonom opeva prav ta hudi čas mlajša pesni-ška generacija. V letošnjem letu je tudi izšla cela vrsta drobnih zbirk pesniških del, nešteto fresk, ki nam skušajo približati naš obraz in naše obzorje.

Toda med nami je le malo ljudi, ki lahko sproti kupujejo nove knjige. Knjižnice in prosvetna društva jih bodo že imela in tam se bodo sedaj počasi razposojala. Toda v naših knjižnih omarah in po naših knjižnih policah je še mnogo del, ki niso nič manj sodobna, dasi so jim hrbiti mogoče že zelo olupljeni. V teh časih ne bi bilo napačno, če bi ljudje po-sebno posegali po zgodovinskih knjigah in de-ljih. Ravno v teh časih je zgodovina izvrstna učiteljica in vodnica, ki iz preteklosti uči za bodočnost.

„Zgradbe v zdraviliščih za jetiko na mrtvi točki“

V časopisu »Delo proti tuberkulozi«, štev. 5, leto 1940, je izšel članek s podpisom Dr. T. F. »Kdo bo končno odgovoren?« Vsebinska tega član-ka se v glavnem ponavlja tudi v dnevniku »Ju-tro« od 2. X. 1940 pod naslovom »Zgradbe v zdraviliščih za jetiko na mrtvi točki«. V citira-nem članku avtor graja ves dosedanj potek grad-benih del v zdravstvenih zavodih na Golniku in v Topolšici. V tem oziru smo se obrnili na mero-dajno mesto, kjer smo dobili sledeče podatke.

Z ozirom na trditve pisca je treba v prvi vrsti omeniti ves dosedanj potek dogodkov na Golniku. Jeseni leta 1938 sta se začela istočasno graditi banovinski zdravniški priždek in depandansa, ki ga gradi železniški bolniški fond. Z ozi-rom na to, da se je pričelo z deli 16. oktobra, je jasno, da nobena zgradba takega obsega in take vrste pri neugodnih vremenskih razmerah ne more biti do zime v surovem gotova, zlasti, če se upošteva, da je bil potreben nepričakovano zamuden izkop v laporju. Dalje, da se na Golniku ne more tako hitro graditi kot v Ljubljani ali Kranju zaradi težavnega transporta, nezadostnega števila domačega delavstva in drugih s tem zve-zanih težav. L. 1939 je nastal zastoj zaradi spre-membe načina kurjave, ker se je namesto pro-jektirane radiatorske izvršila žarilna kurjava. Ta sprememba se je izvršila zaradi enotnosti s kur-javo v sosednji depandansi, vendar je imela za posledico, da je stavba bolj počasi napredovala, ker se kurjava mora montirati istočasno z beto-niranjem stavbe, kar že samo od sebe predstavlja zastoj del ne glede na to, da je to bil prvi primer žarilne kurjave v Sloveniji.

Na jesen leta 1939 je bila stavba v surovem gotova istočasno s stavbo železniške depandanse, ni pa se nadaljevala, kar zdravilišče takrat ni več moglo izpolniti svojih prevzetih obvez glede pla-čanja izvršenih del zaradi znatno zmanjšanih svoj-ih dohodkov. Tudi so nastale ponovne bistvene spremembe v gradbenem programu na zahtevo vodstva zavoda, po katerih je bilo treba izpre-meniti celotno dispozicijo prostorov prizemlja, ki so bili namenjeni za zdravniški obrat. Končni kon-

Kdor ima rad knjigo in se rad dalj časa zasedi ob njej, ta se bo na svoj način rešil iz stiske sedanje senzacionalnosti, ki nas iz dne-va v dan potlači v ta ali oni kot, v ta ali oni pro-blem, ki je tem bolj zapleten, čim bolj je enostaven. Toda za tak način utrjevanja duha in mišic proti tegobam časa se bo mladina skušala pripravljati na svoj način.

Še več dela v prosvetnih in stanovskih društvih

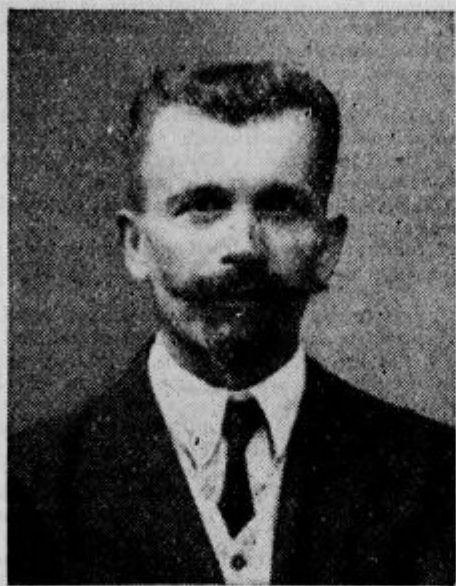
Če se starejši rod lepše počuti v zatišju in miru svojega doma, tedaj se pa mladina sproš-čuje večinoma najraje čim bolj v družbi in v tekmovalstvu med seboj. Začelo se bo letos mo-goče bolj ko kdaj poprej pospešeno in razsež-nejše delo v naših fantovskih odsekih, sestankov bo več ko kdaj koli poprej v Dekliških krožkih. Da bo pa to veselje mladine letos is-kreno, bo treba mnogo, zelo mnogo dela, da bo tako odtehtana teža življenja, ki se v mla-dino zliva iz drugih delov sveta. Radovednost mladine bo obrnjena zlasti v svet, kjer se vrše taki preobrati in zato bodo morala biti preda-vanja letos bolj podrobna in razsežnejša kakor pa je to bilo prejšnja leta. Prevelika izčrpanost v letošnjem poletju, ko je bilo treba poleg

poljskega dela opravljati še razna velika poto-vanja in razne vaje, je mlada telesa dobobra shujšala in za zimo bo treba telo še bolj utr-diti z raznimi telesnimi vajami in telovadnimi novotarijami. Kakor se drugod mladina uri po-leg duhovnega tudi fizično, tako mora tudi naš mladi rod dohiteti v svojem krogu tisto, kar je včasih dosegel drugod v tekmovalstvu z mla-dinami tujih narodov.

Najgloblje življenjske probleme pa skuša v človeku in pred človekom razvzlati igralec na naših prosvetnih in ljudskih odrih. Naše ljudske igre nam rišejo našo zgodovino, poda-jajo nam sliko našega življenja v lepi in temni luči, vse to pa zato, da bi nas vse vzgojile za boljše in pravičnejše ljudi. Skoraj vsak pro-svetni dom ima že gledališki oder in gotovo bo letos na odrih več predstav, kakor pa jih je bilo prejšnja leta.

Proti stiskam in krizam sedanjih časov se bomo obranili samo, če si bomo poprej čaše pe-lina znali ohraniti tudi dober in širok kos na-šega slovenskega optimizma. Kakor prenašamo žalost in preizkušnje tako, kakor se to našemu narodu spodobi, tako si moramo znati ohraniti tudi nekaj tistega svojega ljudskega in nardo-nega veselja. Brez katerega ne more biti nikdo, še bolnik ne!

Predsedniku Slomškove družbe Ivanu Štruklju ob 60 letnici

Predsednik Slomškove družbe in urednik Slo-venskega učitelja g. Ivan Štrukelj praznuje danes šestdesetletnico svojega življenja. Prav za svojo šestdesetletnico je bil ob pripravah za glavno slavo svojega velikega vzornika A. M. Slomška, za 140-letnico Slomškovega rojstva in 40 letnico Slomškove družbe ves mladeniško čil in boder. Kakor da bi v njem zažarelo hkrati vse to 40 letno delo Slo-mškove družbe, tako polno trpljenja, bojev in zmag, tako pomembno za slovenski narod. Široko in glo-boko je zasnoval praznovanje tega jubileja in delal že nekaj mesecev ves pomlajen na vse strani: pripravil je učiteljsvu duhovne vaje, vabil ga k duhovni poglobitvi na tečaj Katoliške akcije v Kranj, poročal z učiteljsvom na Slomškov grob, zadnje dni pa je neutrudno sestavljal za glavno slavo sporede, pisal spomenice, članke in vabila. Pozno zvečer pa je pregledoval vse letnike glasila Slomškove družbe, da si osveži spomine in poda učiteljsvu v tem težkem razdvojenem času v krat-kega slavnostnega govora ne toliko zunanega živ-ljenja Slomškove družbe, ampak vse duhovne vred-note, ki jih je črpala Slomškova družba pri svojem 40 letnem vzgojnem delu za slovensko mladino v Bogu in slovenskem ljudstvu. Pač težka naloga: povedati vse, kar ti ob takem dvojnem jubileju najlepšega in najglobljega leži v duši, kajti vse nevidno se za vidnim skriva.

Mi njegovi prijatelji in tovariši pa smo pri-pravljali skrivaj še tretje slavje. Na proslavi 40 let-nice Slomškove družbe smo hoteli skromno, a pri-srčno počastiti tudi 60 letnico svojega predsednika. Slovensko katoliško učiteljsvo se globoko zaveda, da ima predsednika in voditelja, ki ni običajen predsednik, kakor jih srečujemo polno vsepovsod. Vseh 40 let je posvetil vse svoje sile in darove le Slomškovi družbi, kajti zavedal se je pred Bogom globoko svojega odgovornega dela za slovenski na-rod. Vrsto let pred vojno je bil, še mlad in izredno agilen, žarišče Slomškove družbe kot njen tajnik, zdaj pa ji predseduje že polnih 22 let in vodi srečno njeno ladjo mimo vseh čeri blestečih mo-dernih vzgojnih zablod, črpajoč idejno svojo moč iz svetniškega Slomškovega duha in iz duha slo-venskega ljudstva. Prav sedanji prelomni časi, ko se ruši sama v sebi moderna racionalistična šola, dajejo najlepšo zmago njegovemu delu za sloven-sko šolstvo. Pisal je tudi knjige, napisal nešteto člankov v razne revije in liste in pozna skoraj vsa-kega učitelja v Sloveniji. Za vse svoje tako polno življenje in delo pa je prejel udarec za udarecem, kakor poje naš veliki pesnik, da »na visoki vrh iz neba lete strelec. Kadar koli so razbesnele sovražne politične strasti je bil naš predsednik prvi, ki so ga hoteli uničiti in ponižati. Toda načelno tako za-sidranega moža, kakor je naš predsednik, ni bilo mogoče duhovno zrušiti, ampak ga je trpljenje le še bolj izklesalo. Nikoli, niti v najhujših trpljenju ni tožil o sebi, vedno pa »kreplil, čeprav je bil on sam najbolj potreben, druge, ki so kar naprej iskali pri njem pomoči in tolažbo. Res pravi kapitan-predsednik v viharju na ladji Slomškove družbe. Slovensko katoliško učiteljsvo ljubi in ceni svo-

Skrivnosti zdravilstva

Zelišča so prava domača lekarna

Zadnja leta so v zdravstvu zopet začeli pro-dirati stari, izkušeni ljudski načini zdravljenja z zdravilnimi zelišči. Zlasti v sedanjih vojnih le-tih, ko je začelo primanjkovati dragih kemikalij, so stopile v zdravilstvu na važno mesto zopet zdravilne rastline, ta božji dar v vsaki domači lekarni. Mnogo je o zdravilnih rastlinah pisal in predaval medicinski profesor dr. Hugo Schulz. Omenjeni profesor poudarja zlasti trije:

Prvi priporoča temeljito zbiranje lastnih iz-kušenj zdravljenja z zdravilnimi rastlinami v prvih vrstah pri ljudeh, pa tudi pri živalih. Po-skusi pri živalih so za človeka le deloma važni, ker zanj le deloma veljajo, drugi pa je pri vseh teh uspehih dvomljivo, če so res zanesljivi. To pričajo priprosti primeri. Tako na primer neka-tere rastlinske snovi, kot afenanter pri psih in kunčih povzročajo delovanje tankega črevesa, isohinolin in nekatere druge snovi pa ga zavirajo. Pri poskusih z morskimi svinjami pa se je po-kazalo, da so iste snovi popolnoma ohromile tan-ko črevo. Popolnoma negotovo je, kako bi na take snovi reagiral človeški organizem. Tudi dej-stvo, da živali lahko mirno prebavijo nekatere rastline, ki so za človeka strup, nas svari pred tem, da bi izkusstva pri živalih enostavno prenesli na človeka.

Drugi priporoča profesor Schulz vsem, ki se zdravijo z zdravilnimi zelišči, naj vzamejo vedno le majhno količino. On je pristaš tistega za zdravl-ilstvo temeljnega zakona, ki se glasi: slabi dražljaji netijo življensko sposobnost, srednje močni jo povišujejo, močni jo zadržujejo, najmo-nejši pa jo uničijo. Z drugimi besedami: eno in isto zdravilno sredstvo, ki ga zavzije človek v raz-ličnih količinah, ima popolnoma različne učinke. Tako lahko na primer eterična olja, ki se naha-jajo v zdravilnih rastlinah, zelo škodljivo vpli-vajo na črevesno sluznico, ako jih človek zauživa v velikih količinah, ker je večja količina tega olja posebno ugodno okolje za glive, ki povzo-čajo črevesne pline. Nasprotno pa majhna koli-čina eteričnih olj v kamilihnem čaju učinkuje ravo narobe. Majhna količina eteričnih olj uničuje omenjene glive.

Tretjič poudarja prof. Schulz, da dosežejo zdravilne rastline svoj namen le, če jih porablja-mo v celoti, preprosto in v snagi. K temu pravi: posamezne zdravilne snovi v kaki rastlini lahko primerjamo s solmi, ki se nahajajo v raznih zdravl-ljivih slatinah. Znanstveniki lahko točno ugotove, kake soli so v tej ali oni kislj vodi. Lahko bi dali ljudem točno tolikšno količino soli v vodo pomešanih. Izkušnja nam pove, da na ta način ne dosežemo nobenih uspehov. Isto je pri rast-linah. Vsaka rastlina zraste iz majhnega semena, pride na beli dan in vskazuje zemeljske redne snovi ter sončno svetlobo. Vendar pa predstavlja vsaka rastlina zase posebno zdravilno enoto, ki v posameznih primerih učinkuje le kot celota. Vsaka rastlina zase je zamotan recept in ima v sebi določeno zdravilno moč. V to skrivnost nas vpelje posebna veda, ki ji pravijo učenjaki far-makodinamika, mi pa bi ji rekli zdravilna moč.

Posebno pazite, kaj bolnik pije!

Pitje ni le za zdravega človeka zelo važno, temveč tudi za bolnika mne-gokrat važnejše od hrane!

Zato pijte Vi in Vaš bolnik čim čišče našo naj-boljšo mineralno vodo, ki je obenem tudi zdravilna

ono z rdečimi srci!

Prospekte in vsa potrebna navodila pošlje zastoj in z veseljem: Uprava zdravilnega kopališča

SLATINA RADENCI

jega predsednika, kakor ljubi in je vdan otrok očetu, saj je njegova osebnost tista, ki je ustvarila iz učiteljske organizacije pravo bratsko občestvo. Zaradi njegove značajnosti, tako požrtvovalnega dela pa spoštuje jubilarja vse slovensko učiteljsvo in ne dobi človeka, ki bi ne govoril o njem lepo in dobrohotno.

Danes ob jubileju se spominjamo s hvalež-nostjo vsega njegovega obsežnega literarnega, or-ganizatoričnega in drugega šolskega dela, pa tudi vsega njegovega trpljenja zaradi tega dela. Naj omenimo samo njegovo premostitev, ko je bil po-nižan od upravitelja velike osemrazrednice in okr. šolskega nadzornika do upravitelja enorazrednice na Krtini in takoj na to do učitelja v pristilni de-lavnici. Ko je spet izbruhnil vihar, je zajel spet našega predsednika prvega v svoj vrtnec in moral je oditi z osemrazrednice na enorazredno nemško ljudsko šolo v Ljubljani. Ne bomo naštevali nje-govega drugega trpljenja zaradi načel, ki ga je bil tako močno deležen, preveč slovenskega razpolo-ženja je v nas ob njegovem življenjskem jubileju. V veliko zadoščenje mu je bilo po tolikem trpljenju in zapostavljanju, ko je, lahko rečemo, vse sloven-sko učiteljsvo pozdravilo javno in molče v svojih srih njegovo imenovanje na najvišjem mestu v ljud-skem šolstvu — na mesto banskega šolskega nad-zornika. Tudi v privatnem družinskem življenju mu ni bilo prizanešeno s premnogimi udarci in mu je še zdaj le napol zaceljena rana, ko mu je po vojni nenadoma padel na koroški fronti v boju za do-movino njegov ljubljani najstarejši sin šestdesolec. Vse življenje ga tare skrb in boj za obstanek, saj se mu je v zakonu rodilo 10 otrok, za katere je moral skrbeti ob svoji skromni učiteljski plači. Pred nekaj leti pa je sam težko obolel in je bil že na pragu večnosti.

Z globoko hvaležnostjo in udanostjo je hotelo zato učiteljsvo jutri in pojutrišnjem na slavu 140 letnice rojstva A. M. Slomška in 40 letnice Slomškove družbe presenetiti svojega težko pre-izkušnega predsednika in počastiti tudi njegov življenjski jubilej. Usoda pa je hotela drugače. Namesto trojnega jubileja je stopila pred nas groza in veličastvo smrti. Našemu dobremu predsedniku je prav v teh slovenskih trenutkih umrl nenadoma njegov najstarejši sin Vojteh, dan prej še zdrav in klen, ves v delu in poln načrtov. Bolečina je toliko hujša, saj si je izbral prav ta njegov sin očetov poklic in se posvetil po zgledu svojega očeta vzgoji slovenske mladine. Oče je bil nanj zato še posebno ponosen. Še tak mladi si je že utrl pot v lepo bodočnost: zaslovel je kot eden najodličnej-ših slovenskih profesorjev in kot pisatelj sloven-skih učnih knjig. Naj bo našemu užaločenemu predsedniku v tolažbo ogromna množica ljudi, ki je spremljala ob njegovi 60 letnici njegovega nade-budnega sina na njegovi zadnji žalostni poti. Slo-vensko katoliško učiteljsvo pa bo jutri in poj-u-trišnjem namesto slavlja trojnega jubileja molilo k Bogu, v katerega rokah je smrt in življenje, in ga prosilo, naj olajša našemu tako preizkušenemu predsedniku in voditelju tudi ta udarec, kakor mu jih je že toliko v življenju. rp.

Kletev uničila nočno zabavišče

William Hamilton je bil zelo ogorčen, ko je zvedel, da bodo v njegovi neposredni bližini od-prli novo nočno zabavišče »Bryn in Smith«. Od-ločno se je postavil po robu tej nameri, toda brez uspeha. Nočno zabavišče je bilo odprto ob veliki udeležbi obiskovalcev.

Hamilton je ta dan iznenadil goste z velikim govorom. Imel ga je pred vrati svoje hiše. Naj-prej je v lepih in jednatih besedah ožigosal po-gubno delo nočnih zabavišč, opozoril je ljudi, da so to prava gnezda nemorale, govor pa je končal s prokletstvom, da bo to zabavišče zbrisano z zemlje in da bo za to poskrbelo nebo samo.

Množica gostov in drugih ljudi se je od sre-a smejala tem grozjam, toda prezgodaj. Čez nekaj dni se je izpolnilo to, kar je Hamilton v svojem govoru napovedal. Strela je udarila v zabavišče in silovit orkan je hišo popolnoma razjedal. Na predlog svojega odvetnika je vložila tvrdka »Bryn in Smith« proti Hamiltonu tožbo na odškodnino in je dokazovala, da je on povzročil to nesrečo s svojim prokletstvom.

Zlat nos

Danski zvezdoslovec Ticho de Brache je zgubil svoj nos v dvoboju s Pasbergom. Da bi ne hodil po svetu okrog brez nosu s skaženim obra-zom, si je dal narediti nov nos, in sicer iz zlata. To se jasno vidi na vseh njegovih slikah.

Sladkor iz grozdja namesto iz sladkorne pese

V Franciji iščejo vsemogočnih načinov, kako bi preprečili veliko pomanjkanje sladkorja. Vrše že velike priprave, da bi lahko že to leto pridobivali sladkor iz grozdja. Namesto za pogubne alkoholne pijače naj jim služi grozdje za sladkor. Razumljivo je, da ne mislijo v te svrhe uporabiti vsega grozdja. Francozi so se sedaj zopet vrnili na staro odkritje svojega rojaka Parmentiera, ki je po Napoleonovem naročilu izdeloval sladkor iz grozdnega soka, da bi s tem odpomogel pomanj-kanju sladkorja, ker so tudi takrat Angličji za-prli dovoz na evropsko celina.

Droblne novice

Koledar

Sobota, 5. oktobra: Placid in tovariši, mučenici; Flavijana.

Nedelja, 6. oktobra: 21. pobinkostna nedelja; Roženvska nedelja. Brunon, spoznavalec; M. Františka, devica.

Iz vojaške službe

Za sanitetnega poročnika je bil postavljen dr. Jožef Grilo, doslej zasebni zdravnik. Upokojeni so bili polkovnik Gustav Steikal in kapitan Silvester Kleč ter nižji vojaški uradnik I. razreda Ferdinand Strajer. Po potrebi službe je bil upokojen vojaški pisar IV. razreda Mirko Sušmak. Sprejeta je bila oetavka, ki jo je podal sanitetni poročnik dr. Albert Sentočnik. — **Odlikovanja.** Z redom Belegrada V. stopnje je bil odlikovan pehotni kapitan I. razreda Silvester Kleč. Pehotni polkovnik Gustav Steikal je bil odlikovan z redom Jugoslovanske krone III. stopnje. Z redom Jugoslovanske krone V. stopnje je bil odlikovan nižji vojaški uradnik Ferdinand Strajer. S kolajno za vojaške vrline je bil odlikovan vojaški pisar Mirko Sušmak. — **Častniški izpiti.** Izpit za aktivnega višjega vojaško-tehničnega uradnika IV. razreda je napravil vojaško-tehnični uradnik I. razreda Miha Pust. Izpit za aktivnega podporočnika v mornariškem letalstvu je napravil narednik Dušan Skoberne. Izpiti za aktivnega pehotnega podporočnika so napravili z uspehom pehotni naredniki Franc Dolšek, Rudolf Krašek, Josip Šišek, Alojzij Gorjup, Karel Berič; za aktivnega topniškega podporočnika Franc Količ; za aktivnega nižjega vojaškega uradnika IV. razreda geodetske stroke narednik vodnik Rubeša Ivan; za aktivnega nižjega sanitetnega pomočnika IV. razreda sanitetni narednik Josip Božič. — **Izpit za rezervne častnike.** Izpit za rezervne inženirske podporočnike topniško-tehniške stroke so z uspehom napravili dijaki kaplarij Ivan Marinko, Jože Rihter, Franjo Liet, Evgen Strmečki, Ludvik Primožič, Slavko Majcen, Borislav Kranjc; za rezervnega inženirskega podporočnika inženirsko tehniške stroke dijaka kaplarij Viljem Strmečki in Maks Baud; za rezervne sanitetne podporočnike dijaki kaplarij dr. Erh Fischer, dr. Janko Držek, dr. Herbert Havlina, dr. Marijan Barle, dr. Jože Grilo, dr. Josip Ružič, dr. Alojzij Šef, dr. Ivan Radej in dr. Julij Zgonik; za rezervnega veterinarskega podporočnika dijaki kaplarij Gvido Kac, Anton Kovač, Andrej Selak, Ivan Blanka, Erik Zorko, Ljudevit Palovčič; za rezervne nižje vojaške uradnike IV. razreda dijaki kaplarij Vladimir Franko, Franc Hanzlček, Karel Vahter, Alojzij Tušek, Luka Božič, Slavko Murgas, Nikolaj Lunder, Bogomil Pečan, Franc Zorman, Franc Likon, Leopold Lešnik, Anton Ilak, Josip Otahal, Andrej Fideli.

— **Pri ženah, ki več let trpe na težki stolici,** deluje vsakdanja uporaba naravne »Franz-Josefove« grenke vode, zaužite zjutraj in zvečer po četrtinki kozarca, zelo uspešno. Tudi bolj občutljive pacientke rade jemljejo »Franz-Josefovo« vodo, ker se že v kratki dobi pokaže zelo prijeten učinek.

Ogl. reg. S. br. 30/74/25.

— **Odpoved proslave 40letnice Slomškove družbe.** Vsem p. n. povablencem in članstvu, ki so vabila že prejeli, vljudo naznanjamo, da se proslava 6. in 7. oktobra zaradi nenadne smrti predsednikovega sina preloži na poznejši čas. — Odbor.

— **Strojepisni, stenografski, jezikovni tečaji** (knjižvodstvo, računstvo, korespondenca itd.) se odprejo začetkom oktobra na trgovskem učilišču »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15. Informacije in prospekti brezplačno na razpolago. Telefon 43-82.

— **Štiridesetletnica ljubljanske gluhoemnice.** H koncu tega meseca bo praznovala ljubljanska gluhoemnica jubilej 40letnega obstoja zavoda. Pokroviteljstvo proslave je prevzel ban dravske banovine g. dr. Marko Natlačen. Zavod pripravlja domačo proslavo v večjem obsegu. Ravnateljstvo gluhoemnice bo izdalo za to priložnost spominsko knjigo, ki bo vsebovala opis zgodovinskega razvoja in 40letnega dela. Natančnejši program proslave bo objavljen v dnevnem časopisu.

— **Mirovna pobožnost na Zalostni gori pri Preserju.** Ker je pri zadnji objavi pomotoma izpadel datum, sporočamo na številna vprašanja, da bo pobožnost ob vsakem vremenu v nedeljo, dne 6. oktobra. Pričetek glavne procesije v Preserju ob devetih, ob desetih na Gori glavna služba boja po objavljenem redu. Odhod iz Ljubljane ob 6.10, povratek ob 13 ali 14.45.

— **Neuspele licitacije za velika javna dela.** Konec septembra je bila na tehničnem oddelku banske uprave prva licitacija za melioracijo Cerkljanskega jezera, ki je bila proračunana na 2 milijona 517.000 din. Na licitacijo ni prišel noben ponudnik in je bila zaradi tega razpisana druga licitacija za regulacijo Savinje pod Celjem v dolžini 680 m za 2.025.000 din. Tudi ta licitacija ni uspela in je razpisana že druga za 14. oktober. Prav tako tudi ni uspela že druga licitacija za zgraditev železniškega podvoza pri novi cesti mimo Domžal in za dva manjša mostova na tej cesti v skupnem znesku 716.000 din.

Kaj pravite?

Udomatilo se je že pri nas, da dajejo premožnejši ljudje ob smrti ljubih družinskih članov tudi večje ali manjše zneske v dobrodelne namene. Prav lepo je to in kaže globoko pieteto do umrlih, katere vemo ceniti najbolj šele tedaj, ko jih izgubimo. Med lepimi primeri te vrste pa moramo vsekakor naštet tudi en primer, ki zasluži, da se ga spomnimo tudi mi.

Pred nedavnim se je pripetil v družini nekega industrijskega smrtni primer in ob tej priliki se je lastnik podjetja spomnil v prvi vrsti svojega delavstva. Dal mu je znesek 10.000 dinarjev, ki je bil razdeljen med delavske družine z otroci do 14. leta starosti in pa onim delavcem, ki so bili na vojaških vajah dalj časa, pa so bili zaradi tega prikrajšani na zaslužku. Ali ni to lepa gesta, da se spomni podjetnik v prvi vrsti svojega delavstva v svojem podjetju in na ta način postavi najlepši spomenik, da najlepši venec na grob osebi, ki mu je umrla?

— **Graditev vodovoda v Slovenski Bistrici.** — Konec septembra je bila na tehničnem oddelku banske uprave v Ljubljani licitacija za dobavo litoželeznih cevi za vodovod v Slov. Bistrici. Cevi so bile proračunane na 638.000 din. Najugodnejši ponudnik je bila tovarna »Rudnik in železarna« Store, ki je bila voljna dobaviti cevi s 3,5% popustom za 615.000 din.

— **VEČERNI TRGOVSKI TEČAJ** se prične dne 8. oktobra na trgovskem učilišču »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15. Informacije in prospekti brezplačno na razpolago. — Telefon 43-82.

— **Nov gasilski dom** je bil blagoslovljen v obmejnih Grčnicah v Prelojmu. Postavili so ga požarovalni gasilci z lastnimi sredstvi in s podporo občanov. Obred blagoslovitve je izvršil župnik iz Pertoče g. Stefan Varga, ki je imel lep govor o pomenu gasilstva. Govorila sta še župan g. Kolman in zastopnik župne uprave g. Obal iz Pertoče. Lepo elavnost je nekoliko motilo slabo vreme.

— **Ob zaključku planšarske sezone.** Letošnja planšarska sezona v Kamniških planinah ni bila nič kaj ugodna. Pastirji ne pomnijo tako slabega poletja. V aprilu je prevelika suša zadrževala zelenje planinskih pašnikov, potem pa je vse poletje padal dež. Živina ni mnogo pridobila na teži in tudi mleka je dajala manj kot druga leta. Na Veliki planini je bila letos samo ena smrtna žrtev, in sicer je bil to g. Alojz Hrovatin, ki se je smrtno ponesrečil v bližini Keverca. Velika planina ni nevarna turistom, nepravilno pehanje za planičkami pa je že mnogo turistov pahnilo v prepad.

Kupujte srečke drž. razredne loterije v glavni kolekturi

„Vrelec sreče“

ALOJZIJ PLANINŠEK, Ljubljana
Beethovnova ulica 14.

— **Podpornemu skladu na zavodu za slepe otroke** v Kočevju je daroval g. A. Prelog, trgovec s pisalnimi stroji v Ljubljani znesek 300 dinarjev. Dolgotermu dobrotniku slepe mladine se za njegovo naklonenost najiskrenejše zahvaljujemo! — **Podporni sklad** na zavodu za slepe otroke v Kočevju ima namen podpirati revno slovo mladino. Zato ga javnosti toplo priporočamo! Darove sprejema uprava zavoda za slepe otroke v Kočevju. Štev. ček. računa: 10190.

— **„Ofreht“ s krvavimi posledicami.** V Gabrovici pri Lukovici so se fantje zbrali letos 18. marca na »ofreht« Slaparjevi Pepci. Lepo so peli in brekali. Pepca jih je kovalila in jim ponudila okrepila. Zapela je harmonika. Fantje so zložili še za dve zelenki žganja. Po polnoči pa je nastala med njimi disharmonija. Malenkostna zadeva je povzročila prepir. Pozneje na cesti so se spopadli. Ciril je z nožem sunil v prsa pod levo lopatico fanta Pavla Zavbija in ga hudo poškodoval. Martin pa je šel z nožem nad Pavla Burkeljco in ga lažje ranil v prsni koš. Mali senat je bil včeraj sodil in obsodil. Zaradi zločina hude telesne poškodbe je bil Ciril obsojen na 6 mesecev strogega zapor. Njegov tovariš Martin pa zaradi prestopka lahke telesne poškodbe na 3 mesece strogega zapor.

Šesti in najboljši film popularne družine sodnika Hardyja!

Andy Hardy se ženi

Metrolfilm, ki je napravil Mickey Rooneyja najpopularnejšim zvezdnikom sedanjega časa! Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri, jutri v nedeljo ob 10.30 (znižane cene) ter ob 15., 17., 19. in 21. uri! Premiera! KINO SLOGA, tel. 27-80

MICKEY ROONEY
LEWIS STONE
CECILIA PARKER
FAY HOLDEN
ANN RUTHEFORD
HELEN GILBERT

Vsebinsko krasen, nepozaben film po znamenitem Lajos Zilahy-jevem istoimenskem romanu

Kino Matica, tel. 22-41

Predstave ob 16., 19. in 21.15 uri
Zaradi dolgega sporeda se zadnja predstava začne šele ob 21.15 uri

Umirajoča pomlad

KATALIN KARADY-JEVA in JAVOR PAL

— **Večne avtomobilske nesreče.** Že dostikrat smo omenjali, da skoraj ne mine teden, da ne bi stal pred kazenskim sodnikom-podincem okroglega sodišča kak avtomobilist in motociklist zaradi raznih prometnih nezgod. Šofer Viljem Linke, rojen v Diterichsbachu na Nemskem, pristojen v Škofjo Loko, je bil obtožen prestopka po znanem avtomobilskem paragrafu 205 k. z., da je letos 14. maja vozil s težkim tovornim avtomobilom, na katerem je bilo blaga za 3000 kg, neprevidno in s preveliko hitrostjo in ne da bi dajal predpisanih znakov po cesti iz Medvod proti Jercpi, kjer je hotel prehiteti tovorni voz Petra Megušarja. Ko je prehitel, pa se je zadel od nasprotne strani prihajajočega kolesarja Franca Pavca, ga podrl na tla, močno poškodoval po glavi, da je Pavc čez nekaj ur umrl vsled možganske izkrvavitve. Obtoženec Linke je zanihal krivdo in se izgovarjal na kolesarja, ki po njegovi trditvi baje tudi ni bil previden. Sodnik je po daljši razpravi Linkeja obsodil na 3 mesece zapor, pogojno za 5 let.

— **Da boste stalno zdravi,** je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca proti kamnom, sklerozni, sečni kislini in podobno. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

— **Saharin so zaplenili** finančni organi v Prelojmu nekaj tihotapski Bari. Dva sta jo čakala v zaseedi, ko je privzela po poti. Zenska pa se je uprla in je celo enega izmed njih telesno poškodovala, za kar je bila obsojena na 1 mesec zapor, pogojno za dobo 3 let. Za saharin pa jo čaka še posebna kazen.

— **Nemani zlikovci prežijo v Soboti** na avtomobile in bicikle, ki jih v nočnih urah lastniki puščajo pred kavarnami in gostilnami. Ker so kolesa zaklenjena, jih ne morejo odpetati, pač pa jim poberejo ventile in predrejo gumaste plašče. Na podoban način onemogočijo tudi avtomobile, nad katere so se spravili kar s šilom. Nekemu okoliskemu trgovcu so prebodli zračnice na vseh štirih kolesih in še na rezervnem. Vključno pozornosti se niso mogli priti na sled zahrbitim nočnim pobaknom.

— **Novi zimski vozni red** »Ekspress« je izšel. Novi vozni red stopi v veljavo dne 7. oktobra 1940 in velja do 14. maja 1941. Vsebuje vse spremembe v voznem redu na železnicih, v plovidbi

na Jadranskem morju in avtobusnem voznem redu. Na nemških železnicih stopi s tem popolnoma nov vozni red v veljavo. Novi vozni red se dobi v vseh knjigarnah in večjih trafikah po običajni ceni 10 din. Naroča se pri administraciji voznega reda »EKSRESS« v Ljubljani, poštni predal 356.

— **Izlet SPD na Veliko Planino** se vrši v nedeljo, dne 6. oktobra.

— **Pri osmrtnici za Marijo Špenko,** objavljeni v našem listu včeraj 4. t. m., se je vrnila pomota: pri imenu rodbine Mauk mora biti rodbina Maček.

— **Invalidi in ostale vojne žrtve, včlanjeni** v odbor Zdrženja vojnih invalidov v Kranju, se obveščajo, da Kosma Jože, trafikant v Kranju, ni več tajnik odbora v Kranju in da ni več upravičen storiti kar koli in komur koli v imenu Udruženja vojnih invalidov. Poslovni dnevi okrajnega odbora so ob nedeljah, ponedeljkih in petkih. Podrobna navodila bodo objavljena v listu »Vojni invalidi«, ki izide 1. novembra. Okr. odbor v Kranju.

Po državi

— **Muslimanski praznik ramazan** so začeli praznovati te dni naši muslimani. Praznovanje traja dolgo časa. Uvod v praznovanje »amazana« je dolg post, ki traja cel mesec, ko muslimani opravljajo svoje verske obrede. Med postom noben musliman od zore do mraka ne sme okusiti nobene jedi ali pijače. Pač pa lahko jedo po solnčnem zahodu. Muslimani, ki so državni uradniki, imajo zdaj to prednost, da se za nje začenejo urade ure šele ob 9. dopoldne. Muslimani se strogo drže zapovedi svoje vere.

— **Dragoceno rudo wolfram,** ki je sila redka, so našli baje v Spitu blizu Bara. Kakor poročajo listi, so zasledili to rudo tudi v vzhodno srbskih krajih, kjer je že zdaj polno drugih rudnikov.

— **Millionsko škodo** je napravila povodenj, ki je pred nekaj dnevi zalila Mostar in okolico, da sta bila docela zaprti drugemu svetu. Tudi železniška zveza med Sarajevom in Mostarjem je bila pretrgana, vendar je zdaj spet odprta. Zlasti hudo je bila prizadeta zahodna stran Mostarja, kjer je bilo več hiš pod vodo. Mnogo ljudi je bilo brez strehe. Pokvarilo pa se je zlasti mnogo živeža, ki ga je bila uničila voda. Tudi državni rudnik pri Mostarju je bil v vodi. Vsa mostarska okolica je bila pod vodo. Zlasti je prizadeta koruza. Tudi nekaj živine je voda odnesla. Neretva je narasla 8 m visoko. Pri Grabovici in Jablanici je zemeljski usad zatrpal železniško progo.

— **Sladkor se je podražil** v Zagrebu, kjer prodajajo zdaj sladkor, in sicer kristal po 15.50 din, kocke pa po 17.50 din.

— **Petletni otrok se je do smrti napil žganja.** V Somboru se je zgodil tale nesrečni in žalostni dogodek. Pet let stari Pajo Tucič se je igral pri gosodu Stjepanu Cvekanu, ki ima gostilno. Otrok se je v sobi dobro počutil in se v svoji igri ni zmenil za pijačo, ki so pri mizi pili žganje. Pijani fantlini pa so se spomnili otroka, ki so hoteli z njim napraviti surovo šalo. Poklicali so ga k sebi ter ga začeli nalivati z žganjem. Otrok je spil v kratkem času nič manj ko 4 in pol desetinke žganja, kar je skoro pol litra. Otroče je imelo še toliko sile v sebi, da je odkrivalo domov, kjer pa se je otrok zgrudil in nezavesten obležal. Poklicani zdravnik otroka ni mogel več rešiti. Bil je z alkoholom tako zastrupljen, da je kmalu izdihnil. Prijeli so 24letnega Aleksandra Prija in 23letnega Jurija Cvekana, ki sta otroka z žganjem zastrupila v svoji pijanosti.

— **Iz lignita hočejo delati koks.** Ponekod naš premožni in polnovredni, ker je le lignit. Tak premožni imamo pri nas tudi v Velenju. Tudi v južnih delih države je mnogo rudnikov lignita. Zdjaj so začeli reševati vprašanje, ali bi ne kazalo iz lignita delati koks. Baje je zadeva že toliko sklenjena, da se bo to zgodilo, ni pa še določeno, kje naj napravijo tisto tovarno.

Ljubljana, 5. oktobra

Gledališče

Drama. Začetek ob 20. Sobotna, 5. oktobra: »Kovarstvo in ljubezen«. Red Premierski. — Nedelja, 6. oktobra: »Kovarstvo in ljubezen«. Izven. — Ponedeljek, 7. oktobra: Zaprt. — Torek, 8. oktobra: »Kovarstvo in ljubezen«. Red Torek. — Sreda, 9. oktobra: »Romeo in Julija«. Red Sreda. **Opera.** Začetek ob 20. Sobotna, 5. oktobra: »Grof Luksemburški«. Izven. — Nedelja, 6. oktobra: »Grof Luksemburški«. Izven. — Ponedeljek, 7. oktobra: Zaprt. — Torek, 8. oktobra: »Fidelio«. Red A. — Sreda, 9. oktobra: »Lok«. Plesni večer. Gostovanje Pie in Pina Mlakarja. Izven.

Radio Ljubljana

Sobota, 5. oktobra: 7 Jutranji pozdrav. — 7.05 Napovedi, poročila. — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. — 12 Za mene, za njega, za te se v pisani vrsti plošče vrt. — 12.30 Poročila, objave. — 13. Napovedi. — 13.02 Za mene, za njega, za te se v pisani vrsti plošče vrt. — 14 Poročila. — 17 Otroška ura: Predstava »Pavlihovega odra« (prenos iz velikega studija): a) Ukrajeni zobotrebec, predigra, b) Pavlihove tri batine, lutkovna igra v enem dejanju. — 17.30 Med igračkami plošče. 17.50 Pregled sporeda. — 18 Za delopust igra Radijski orkester. — 18.40 Pogovori s poslušalci. — 19 Napovedi, poročila. — 19.20 Nac. ura. — 19.40 Objave. — 20 Zunanje politični pregled (g. dr. Alojzij Kuhar). — 20.30 »V lepih, starih časih«. — Pisan večer napisal Jože Vombberger. — 22 Napovedi, poročila. — 22.15 Za dober konec tedna igra Radijski orkester. Konec ob 23.

Drugi programi

Sobota, 5. okt. Belgrad: 21.20 Plošče. — Zagreb: 20 Lahka gl. — Budimpešta: 18.45 Harla. — Rim—Twini—Florencea: 19.30 Konecrt lahke glasbe. — Praga: 19.40 Konec, na pihala. — Morska Ostrava: 18.05 Konec narodnega ork. — Bratislava: 20.30 Konec slovaških del. — Atene: 21 Jazz gl. — Andora: 20.45 Dunajski valčki. — Kalundborg: 20 Popularna severna gl. — Tallin: 21.05 Plesna gl.

Belgrajska kratkolovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovenščini. — YUF, YUG (19.69 m): 1.55 Oddaja za Južno Ameriko, 3.00 Oddaja za Severno Ameriko.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakob trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20 in mr. Murmayer, Sv. Petra c. 78.

Voda šentviške okolice ne bo več zalivala

Novi požiralniki najdeni

Št. Vid pri Stični, 3. oktobra.

Imeli smo deževne dneve. Ob dolgotrajnem deževju so pri nas travniki in tudi njive kar zalite. Večkrat so že iskali požiralnike, da bi voda ob povodnih hitro otekala. Dosedaj je bilo vse brez uspeha. Izkopani požiralniki kar niso vode odvajali.

Letos pa se je posrečilo blizu vasi Dob zadeti pravo mesto. V globini 20 metrov so zasledili kar cel rov, ki je 40 metrov na dolgem preiskan. Ta rov bo lahko svo vodo, ki priteče mimo vasi Dob, požiral. Vsa voda se bo iztekala v Krko, ki je za 35 metrov nižje, kakor vasi Dob.

Kmetovalci so zelo hvaležni gospodu banu dr. Natlačenju, ki je poskrbel za potrebna denarna sredstva za izkop in gospodu inženjerju Ruehu, ki vodi vse delo. Dosedaj so morali ljudje ob nalivih zbiti zaselne brodove, če so hoteli kam priti. Sedaj ne bo tega več treba.

Važen zadrudni sestanek

Ptuj, 3. oktobra 1940.

V četrtek dopoldne je bil v društveni sobi minoritskega samostana sestanek zadrudnikov s področja ptujskega kraja. Med drugimi številnimi zastopniki zadrug, županov in odposlancev Kmečke zveze, so se sestanka udeležili tudi minister g. Snoj, bivša poslanca gg. Kranjc in Spindler, ravnatelj Gospodarske zveze v Ljubljani g. Radanovič, banska svetnika Prelog in Sadravec in drugi. Sestanek je vodil g. Kranjc, ki je uvodoma pojasnil namen tega važnega sestanka.

Sledil je obširen referat podpredsednika Gospodarske zveze, ministra g. Snoja, ki je govoril o velikem pomenu Gospodarske zveze za naše narodno gospodarstvo. Njegova izvajanja so sprejeli vsi navzočni, bilo jih je okrog 60, z velikim odobravanjem.

Govoril je o praktičnem delu pri zadrudništvu in njegovi organizaciji posebno na štajerskem in v ptujskem okraju, ravnatelj Gospodarske zveze g. Radanovič. V kratkih in jedrnatih besedah je podal jasno sliko, kako bi bilo treba delati, da bi se dosegli čim večji uspehi na zadrudnem polju. — Sledila je obširna in poučna debata, v katero so posegli vsi navzočni, ki so s svojim mnenjem in nasveti pomagali ustvariti končne sklepe. Posebno besede bivšega poslanca Spindlerja in g. Munde iz Ormoža so žele splošno odobravanje. Po sklepu, da se zadrudna misel čim bolj poživiti v ptujskem okraju, da se tudi uvede v praktično gospodarsko življenje, je bil ta lepo obiskani sestanek končan. V kratkem bo še en tak sestanek, ki bo v glavnem zajel zadrudno delo v Ptuj in njegovi okolici. Našim vrlim zadrudnim delavcem moramo želiti samo čim več najlepših uspehov!

Na kakšno razdaljo spoznamo človeka

Da bi mogli ugotoviti, na kakšno razdaljo lahko spoznamo človeka, so naredili več poskusov. Ti poskusi so pokazali, da je v daljavi sto metrov že mogoče dobro razlikovati vse dele telesa in potankosti na obleki. Če je človek oddaljen od nas dvesto metrov, vidimo njegov obraz kot nekaj svetlega, posameznih delov na obrazu pa ne moremo več razločevati. V daljavi 400 m je obraz majhna svetla pega, gibov rok in nog v tej razdalji ne moremo več razločiti. Če je človek oddaljen 600 metrov od nas, lahko spoznamo, da je to pač človek, pa nič drugega.

Redko bo mogoče spoznati koga v razdalji večji od 25 metrov. Ta bi bilo mogoče le takrat, če bi nosil n. pr. tako obleko, da bi se že od daleč po zunanosti od vseh drugih razlikoval. Ravno tako bomo spoznali že pri oddaljenosti sto metrov človeka, ki ga dobro poznamo, vemo kako je oblečen, poznamo njegove gibe in hajo in podobno.

LJUBLJANA

V spomin † prof. Vojtehu Štruklju

Zivahno vrvenje vlada v razredu pred pričetkom pouka. Tovariši se vedno prihajajo, vsak sede na svoje mesto, le eden izmed njih stopi na oder in reče s čudno stisnjenim glasom: »Fantje, našega razrednika ni več! Sročil je nenadoma umrl.« Vrvež v razredu za trenutek poneha, nekdo jezno vzkligne: »Slaba šalala! Čeprav ni nihče verjel tovariševim besedam, se nas je polastil nemir in obšla zla slutnja. Prvo uro pa nam je profesor potrdil žalostno novico.

Ne samo njegova hčerka, tudi mi smo postali sirote, kajti z njim smo izgubili drugega očeta, vodnika in vzgojitelja. V nižji šoli nas je vodil kot ljubeč oče, sedaj pa nam je bil kot izkušen starejši brat, ki spremlja negotove korake svojega mlajšega brata v življenju. S svojimi klenimi zgodovinskimi predavanji nam je bistril pogled na svet ter nam z zanosom vzbujal vero in up v življenjsko sposobnost slovenskega naroda in njega boljšo bodočnost. Njegov najgloblje prizadevanje pa je težilo za tem, da bi nas vzgojil v pošteno slovenske izobražence, ki bodo s svojim delom koristili slovenski skupnosti.

Danes stojimo pred svežim grobom moža polnega načrtov, smrt ga je ugrabila sredi največjega dela. Globoka hvaležnost je v nas do vsega tega, kar nam je dal in v tej najgloblji hvaležnosti obljublamo pred krsto svojega vodnika in vzgojitelja, da se bomo trudili izpolniti njegove ideale, kateri nam bodo vodnik skozi naše življenje, da bomo postali koristni in pošteni člani slovenskega naroda.

Globoko nas je pretresla ta žalostni razstavek. Kljub temu, da ga je smrt izgrala iz naše srede, smo v duhu še vedno združeni z njim in v naših srcih je svetel spomin nanj.

Mirno počivajte in lahka naj Vam bo slovenska zemlja!

Dijaki 8.-c razreda I. moške drž. real. gimnazije v Ljubljani.

1 Maša z turiste in izletnike bo jutri v kapeli Vzajemne zavarovalnice ob 4.50 zjutraj, pred odhodom vseh prvih jutranjih vlakov.

1 Odbor PO Sv. Peter sporoča svojim članom, da ima v nedeljo ob 7 zjutraj skupno sv. mašo s skupnim obhajilom. Prosimo, da se člani te skupnosti udeležijo v čim večjem številu. — Odbor.

1 Aktivni podoficerji ljubljanske garnizije prirede danes ob 20 v zgornjih prostorih Trgovskega doma v Gregorčičevi ulici družabni večer. Vabilo se vsi rezervni podoficerji, njih rodbine in prijatelji, da se tega družabnega večera udeležijo v čim večjem številu.

1 Upokojeno učiteljstvo ima odslej svoj sestanek prvi delavni četrti ob 4 pri Novem svetu — Prešernova soba. Vabljeni vsi.

1 Rožnicenska pobožnost v mestni župni cerkvi sv. Jakoba bo v temle redu: sobota popoldne ob 2. naznanjajo zvonovalci začetek porciunskih odpuštov, ki trajajo do nedelje zvečer. V nedeljo (6. oktobra) se začne sv. maša ob 5., ob 6. govori in sv. maša pred Najsvetejšim; ob pol 11. govori in slovesna sv. maša. Zvečer ob 6. govori, rožn. procesija, sv. rožni venec, litanije M. B. in zahvalna pesem. Pridite, da si naberele milosti in pomoči za težke čase!

1 V Stritarjevi ulici št. 6 v Ljubljani, pri frančiškanskem mostu, se sedaj nahaja optik in urar Fr. P. Zajec, torej ne več na Starem trgu. Samo kvalitetna optika.

1 Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite zjutraj na prazen želodec en kozarec naravne »FRANZ-JOSEF« *grenčice.*

1 Slovenski praznik sv. Terezije D. J. v njenem svetlišču na Kodeljevem bo v nedeljo 6. oktobra. Ob 8.30 slavnostni govor, nato slovesna sv. maša, med katero bodo mladinci izvajali Rihovskega »Missia Loretta« *ob spremljavi vojaškega orkestra. Popoldne bo ob 3 govor o Mali Cvetki, nato litanije in blagoslov. Ob 4 v kinodvorani akademija s pestrnim sporedom. Cerkev, ki so jo omogočili darovi požrtvovalnih častilcev Male Cvetke iz vse Slovenije, ni le popolnoma dokončana. Manjkata še stolp in stebrišče, s čemer bo še le dobila pravo, pa tudi edinstveno zunanjo obliko, kakor je tudi posebnost po svoji notranjstveni. Tudi tu se ni vse urejeno. Manjka še dvojne velikih provizorčen. Toda sv. Terezija bo že znala najti oken, tlak, klopi, orglje, tudi glavni oltar je še dobrih duš, ki bodo pomagale dovršiti in opremiti njeno prvo svetlišče v Sloveniji tako, da bo šel njen sloves tudi preko meja naše domovine. Saj je sedaj prijetno presenetljivo vsakega obiskovalca arhitektonske posebnosti notranjstvene cerkve. — Krasna monštranca, umetniške večne luči, lepa bogoslužna oblačila, vse darovi večinoma najozbiljših okoličin, pa povzdigujejo slovesnost bogoslužja. Naj Mala Cvetka za svoj slovesni praznik natrosi obilo duhovnih rož vsem dobrotnikom njene svetlišča!*

1 Mestno zdravniško nedeljsko službo bo opravljala od sobote ob 8 zvečer do ponedeljka ob 8 zjutraj mestni višji zdravnik dr. Ciber Fran, Srbska ulica št. 7-I, telefon št. 36—41.

1 Veliki gob na trgu. V oktobru nastopa vselej prava jesenska sezona za gobe: jurčke, lisičke, kukmace in druge gobe, ki jih pa poznajo le pravi poznavalci gob in jih ti posebno cenijo kot najboljše gobe jed. Zivahna je sedaj trgovina z gobami. Sušenje gob je sedaj zaradi slabega vremena težavno. Na trgu je postalo zadnji čas prav živahno povpraševanje po gobah in jih je mnogo naprodaj. Včeraj je bila na trgu velika izbira lepih in zdravih jurčkov, ki so bili po 10 din kg, prav najboljši jurčki za vlaganje največ po 15 din kg. V

brezmernih dneh se gospodinja zelo zanimajo za gobe, ko lahko iz njih napravijo prav okusne prikuhe. Včeraj je bilo na trgu do 50 košar jurčkov. Lisičke so po 1—1.50 din liter. Tudi te gredo v dober kup. Suhe gobe so postale dražje. Prvotno so bile po 32 din kg, sedaj so že po 40—50 din. Izvoz suhih gob v Ameriko je skoraj izostal.

1 V Ljubljani so umrli od 27. septembra do 3. oktobra: Križan Jožefa, 58 let, delavka tob. tov. v p., Rožna dolina, Cesta II-11; Rebernik Ana, roj. Zupan, 48 let, žena hišnika in sluga, Sv. Petra cesta 1; Stare Jelka roj. Naglas, 43 let, žena inženirja, Novi trg 6; Obratunč Elza roj. Hiršl, žena viš. žel. uradnika, Posavskega ulica 9; Citar Alojzij, 77 let, hišni posestnik, Rožna dolina, C. V-9; Štrukelj Vojteh, 84 let, profesor, Večna pot 10; Peselj Marija roj. Šinkar, 56 let, vdova trgovca in posestnika, Pokopališka cesta 2; Czerny Henrik, 75 let, višji rač. svet. v p., Vidovdanska cesta 9; Stor Ana roj. Zupan, 80 let, zasebnica, Stari trg 9-II. — V ljubljanski bolnišnici so pa umrli: Petrovčnik Karolina roj. Pavšner, 79 let, vd. žel. kurjača, Suvoborska 35; Babnik Marija, 3 leta, hči banov. cestarja, Spodnja Zadobrova 26, obč. Polje; Pantar Doroteja, 19 let, delavka, Vrhopolje 11 pri Kamniku; Cesar Janko, 62 let, vpok. drž. žel., Prisojna 1; Grobovšek Marija roj. Jerina, 52 let, žena vlakovodje drž. žel. v p., Staničeva 18; Obradovič Nikola, 60 let, drž. urad. v p., Gubčeva 11; Velikavrh Janez, 65 let, prevz., Korenov 17, obč. Horjul; Babudar Andrej, 65 let, vpok. zvan. drž. žel., Unee 4 pri Rakeku; Schüller Gustav, dir. KID, Jesenice; Kuhelj Alojzij, 40 let,

delavec, Škrjanče 11 pri Litiji; Bogataj Neža, 32 let, hči pos., Fužine 12, obč. Okelnica pri Škofji Loki; Jerina Anton, 9 let, sin kočarja, Blatna Brezovica 51 pri Vrhniki.

1 Tramvaj je podrl na Masarykovi cesti v bližini kolodvora 67 letno Marijo Godler, ženo vpojenega železničarja iz Ljubljane. Pri padcu je dobila ga. Godler precejšnje poškodbe in so jo reševalci prepeljali v bolnišnico.

1 Nesreča pri delu. Anton Pleško, uslužbenec pri trgovcu z lesom Useniku na Tržaški cesti, je skladal drva in stal na vrhu visoke skladownice, ki se je nenadoma podrla. Pleško je padel med polena in se hudo potolkel po glavi in po vsem telesu. Prepeljan je bil v bolnišnico.

1 Andy Hardy se ženi. Andy Hardy bi se rad ženil. To pot se mu je zamerila ljubka črnooka Polly in brž se je zaljubil v svojo lepo učiteljico Rose ter jo neutegoma prosil za roko. A ko mu oče, modri sodnik Hardy, pojasnjuje, da je prestara zanj, se razburi in mu odgovori: »Prestara? Jaz jih imam skoro 17, to se pravi, da jih bom imel kmalu 21. A ona ima 23 let, zakaj bi se torej brigal za to malo razliko.« Film je na sporedu v Kinu Sloga. Premiera je danes!

1 Putnikov izlet v nedeljo: Gozd—Kokovnica. 1 Razstava slik Rika Debenjaka se zaključila v nedeljo 6. t. m. ob 18. Ta dan bo imel po razstavi zadnje vodstvo g. prof. Saša Santelj. Opozarjamo na to okolnost vse, ki se za ustvarjanje tega mladega talentiranega umetnika zanimajo.

1 Usmiljenim srcom! Ker je že delj časa brez namestitve trgovski sotrudek, ne po svoji krivdi, in je brez staršev in sredecev, prosi za namestitve. Je dobro verziran v manufakturi, galanteriji, konfekciji s prakso. Prosi event. za mili dar, katerega pošljite, prosim, upravi »Slovenca«, »Hvaležen za vedno«.

Naši dramski umetniki o filmu

Zbogom. Mister Chips

V glav. vlogah: Robert Donat in Greer Garson

Predstave danes ob 16., 19. in 21.15 uri

KINO UNION Telefon 22-21

G. ravnatelj in dramaturg PAVEL GOLJA: Razveseljivo, da dobimo v teh žalostnih časih tako plemenito, prirčno in toplo delo na ogled.

Ga. MIRA DANILOVA: Film je žudovit, na mene je tako izredno vplival, da sem bila potem ves dan prirčno dobre volje.

G. E. KRALJ: Film me je nad vse navdušil. V sedanjih razmerah pa vpliva tak film naravnost odrešujoče. V njem sem našel toliko plemenitosti, srca, duše in lepote, kar me je za dolgo dobo obogatilo.

G. IVAN JERMAN: O filmu lahko povem samo najlepše in najboljšo. Film je v vsakem oziru popolna umetnina. Kar se igre tiče pa lahko rečem, da jo moremo vzporediti z načinom igranja hudožestvenega teatra. Iz tega filma odseva vsa veličina in vse vrline angleškega naroda.

Ljubljanska okolica in prvi draginjski razred

Ker se v zadevi I. draginjskega razreda ljubljanske okolice razširjajo netočne in tudi neresnične vesti, ki so v nepotrebnem ljude razburjajo, bomo zadevo na kratko stvarno pojasnili.

Kralj. banska uprava je leta 1932 na osnovi tozadevne odločbe ministrstva za gradbo naročila mestnemu načelnstvu v Ljubljani, da mora takoj vse potrebno ukreniti za sestavo regulacijskega načrta za mesto Ljubljano, vključno ozemlje okoliških občin, ki so v neposredni zvezi, odnosno bližini mesta, kakor to zahteva gradbeni zakon in zgoraj navedena odločba gradbenega ministrstva. S tem naročilom je bilo toraj določeno regulacijsko ozemlje mesta Ljubljane, ki se ne sklada z mejami mesta, ampak je širše in sega še v sosednje občine.

Leta 1932 je kralj. banska uprava s pravilnikom o gradbenih predpisih za vasi, ki so v neposredni bližini mest, odredila, da veljajo za okoliške občine, ki so v tem pravilniku naštele, materialna določila prvega dela gradbenega zakona. To se pravi, da veljajo v teh krajih za gradbo hiš isti predpisi kakor v mestih. Leta 1938 je kralj. banska uprava razširila določila prvega dela gradbenega zakona še na nekatere občine. Regulacijsko območje mesta Ljubljane obsega torej mesto samo in velik del ozemlja sosednjih občin, kamor se bo pač mesto širilo in sčasoma z mestom združilo. Za vso to območje je gradbeni oddelek mesta Ljubljane napravil regulacijski načrt, ki ga je gradbeno ministrstvo lansko leto odobrilo. Na ta način je nastal izvenmestni širši gradbeni okoliš, kakor ga predvideva uredba o draginjskih dokladah državnih uslužbencev iz leta 1932. Člen 2. te uredbe se namreč glasi: draginjski razred obsega gradbeni okoliš kraja, kjer je uslužbenec postavljen. V krajih, ki imajo mestni — ožji in izvenmestni — širši gradbeni okoliš — obsega draginjski razred izvenmestni — širši gradbeni okoliš. Ob sporih o mejah gradbenega okoliša odloča ministrstvo za gradbo. Po § 13 gradbenega zakona se smatra za gradbeni okoliš ono območje, ki je z regulacijskim načrtom namenjeno za zazidavanje in naseljevanje mesta ali trga.

Na to zakonito podlago se opira odločba kralj. banske uprave v Ljubljani, s katero se postavljajo kraji v regulacijskem območju mesta Ljubljane v I. draginjski razred. To odredbo je vzelo tudi ministrstvo financ brez ugovora na znanje, glavna kontrola pa jo je osporila in zahtevala, da se o zadevi izjavi še gradbeno ministrstvo, kakor to predvideva zgoraj navedeni člen uredbe o draginjskih dokladah. Gradbeno ministrstvo je letos meseca junija zato izdalo odločbo, da spadajo vsi kraji, ki so v regulacijskem območju mesta Ljubljane, v širši gradbeni okoliš mesta Ljubljane, naka je glavna kontrola brez nadaljnjega dovolila, da se nakažejo učiteljsvu ljubljanske okolice osebne draginjske doklade I. draginjskega razreda. Tudi banovina izplačuje svojim uslužbeem in upoko-jencem v vpoštev prihajajočih krajih draginjske doklade I. draginjskega razreda. Območje I. draginjskega razreda se bo v najkrajšem času še razširilo na Črnuče, Laverco, Sv. Jakob ob Savi in Smartno pod Smartno goro ter je krajevna kontrola že pristala na izplačilo. — Zadeva je torej vsestransko razčiščena in jasna za vsakogar, ki le hoče pošteno misliti. Iz nerazumljivih vzrokov pa neboje priznati svojim uslužbeem I. draginjskega razreda železnice, pošte in drugi uradi, ki prihajajo

tudi v pošte, čeprav jim je dobro znano, kako je z zadevo. Merodajne osebe baje tolažijo železničarje, češ da bodo tisti, ki doklade že prejemale, morali te vrniti. Tako početje je naravnost kaznivo, ker razburja ljudi v teh resnih časih z neresničnimi vestmi in ustvarja nerazpoloženje.

Daje mnogo nevoščljivosti med Slovenci, nam je znano in tudi to vemo, da so nekateri najbolj srečni, kadar morejo čim več poslati v Belgrad, nismo pa vedeli, da so taki — tudi Slovenci — še vedno mogoči. Zahtevamo, da se napravi red in da oblast ne dovoli več, da bi posamezne osebe po svoje tolmačile odredbe višjih oblasti, sabotirale odločbe in umetno ovirale njihovo uveljavljanje.

Mesta v senci afriške vojne

Marsa Matruh, Sollum, Sidi Barani, Aleksandrija, Sueški prekop, Haifa

V sredozemskem severoafriškem bojišču se nahaja prostor, zavzemajoč dolžino Rim—Skagerrak in širino Brest—Kijev. Vsa ta velika površina z angleškimi oporišči posejana je danes v senci italijanskih bombnikov. Zračna vojna na tem prostoru je za Italijo težavna, ker morajo italijanska letala tja in nazaj preleteti večkrat dolžino 2700 km. Predmet italijanskih napadov v sredozemskem območju so predvsem Marsa Matruh, Aleksandrija, Sueški prekop in Haifa. Če zgubi Anglija ta mesta, bo prizadeta na najobčutljivejši točki: zaprtja ji bo pot v Indijo in zgubila bo petrolejske vrelce.

Od ribiških vasic do vojaških oporišč

V vojni na afriškem prostoru slišimo največkrat imena Marsa Matruh, Sollum in Sidi Barani. To so bile prej majhne egiptovske vasi ob obali; štete so kakih par stotin prebivalcev. Ljudje so živeli od ribolova, malo živinoreje in tkanja preprog. Za abesinske vojne je začela Anglija postavljati svoja oporišča v Egiptu. »Marsa« *je arabska beseda in pomeni majhno pristanišče. To pomeni, da so začeli Angleži graditi tu pristanišča za bojne ladje, zlasti za podmornice. Tri zgoraj omenjene vasi so bile v angleških načrtih določene za predstražo Aleksandrije. Ta predstraža je odmaknjena 500 km od prestolnice ob Nilu daleč v puščavo. 8 km od libijske meje so utrdili Sollum, 70 km vzhodno pa Sidi Barani. Poveljniško mesto za Sollum in Sidi Barani je Marsa Matruh, oddaljena 200 km od libijske meje in 300 km od Aleksandrije. Marsa Matruh je najvažnejša angleška utrdba in vojaško središče za celo egiptsko sredozemsko obalo. Že leta 1935 so jo močno utrdili kot pristanišče za vojne ladje. Marsa Matruh je tudi končna postaja na železnici iz Aleksandrije in prometno središče za južni oazi Siva in Farafra. V tem mestu so velika skladišča bencina, orožja in hrane za angleško vojsko. V tem svojstvu odgovarja Marsa Matruh glavnemu italijanskemu oporišču v vzhodni Ciranaiki, Torbruku.*

Aleksandrija

Velik italijanski cilj — ne pa tudi končni — je Aleksandrija. V mogočem nabrežju v Aleksandriji je eno največjih pristanišč sveta in ima že v miru vsaj tolikšen pomen kot Gibraltar. V aleksandrijskem pristanišču je 800.000 ton angleškega sredozemskega ladjevja s šestimi bojnimi ladjami, tremi nočilkami letni, sedmimi križarjki, 41 rušilci in 35 drugimi enotami. Z vstopom Italije v vojno so to ladjeve znatno pomnožili. Aleksandrija varuje Sueški prekop, zato so jo od leta 1935 stalno popravljali in izboljševali. S plavalnimi dokli so predelovali pristaniške naprave. Danes lahko pristanejo v Aleksandriji največje bojne ladje. Do 250 ladij lahko naenkrat sprejme veliko pristanišče. Nasipi so zgrajeni 7 kilometrov globoko v morje, najmanjša globina pristanišča je 9 m. Samo bencinskih tankov je za 100.000 ton v pristanišču. V bližini aleksan-

20 letni tat v 2 dneh zapravil 17 jurjev

Ze včeraj smo poročali, da so zalotili tatu, ki je kradel suhe gobe iz skladišča trdke Sever na Gosposvetski cesti. Napisi smo, da je bil to akademik. Na policiji so ugotovili, da Jože K. sicer ni akademik. Pač pa je bil 20 letni fant izključen iz prvega letnika srednje tehnične šole. Fant je zadnja dva meseca redno kradel gobe iz skladišča trdke Sever in je samo tedaj, ko so ga prijeli, ležalo na vrhu 17 polnih vreč, ki so tehtale skupaj skoraj 550 kg. Fant je vedno v ranem jutru gobe odpelel. Da ga ni nihče zapazil in osumil, je bilo vzrok dejstvo, da tam postajajo v Gledališki ulici avtobusi, od katerih res tudi marsikaj odvažajo razne vreče in zaboje. Fant je gobe nato prodajal nazaj trdki Sever, pa tudi drugim trdkam. Tako je neki trdku po dosedanjih ugotovitvah prodal v zadnjem času nad 800 kg gob. Prodajal jih je kot gobe, ki jih je dobil z Dolenkega, po nekoliko nižji ceni. Dočim so bile suhe gobe po 40 din ali še nekaj več, se je fant zadovoljil z 32 do 35 din za kg. Pri zaskrbevanju je fant že povedal, da je v zadnjih mesecih na ta način zaslužil že nad 50.000 din. Izdajal se je za inženirja in z denarjem kar razmetaval. Z vlakom se je vozil le v drugem razredu, najemal je taksije, in plačeval v veseli družbi. Da je prišel na to idejo, je vzrok dejstvo, da je bil mesec dni v službi pri trdki Sever, ter je bil lani po stavki, ki jo je delavstvo trdke začelo odpustiti. Zaradi tega je poznal razmere. Bil je tudi že predkaznovan in je že odsedel 7 mesecev v zaporu zaradi tatvin.

Primal je celo, da je v Mariboru v dveh nočeh pognal 17.000 din. Seveda je pri tem tudi vračunal prstane in obleke, ki jih je kupoval svoji tovarišiji.

Ptuj

Naročnino na Slovenčev koledar sprejema podružnica kakor tudi raznašalci Slovenca in Slovenskega doma.

Mestna blagajna danes (v soboto) ne bo poslovala radi čiščenja uradnih prostorov, kar naj blagovoljijo vzeti interesi na znanje.

Nesreča. 74-letni prevzitar Karla Jurij od Sv. Lovrenca v Slov. gorah je padel z lestve tako nesrečno, da si je pri tem zlomil desno nogo. Prepeljali so ga v bolnišnico.

V nedeljo, 6. t. m. vsi viničarji in delavci na sestanku, ki ga sklicuje strokovna organizacija viničarjev ZZZ v Ljutomeru. Sestanek se vrši z začetkom ob pol 9 v deski ljudski šoli (okoliška šola). Vsi viničarji in delavci ZZZ vabljeni!

drijskega pristanišča je na polotoku Abukir največje angleško letalsko oporišče v Egiptu.

Sueški prekop v vedni nevarnosti

Prekop, važna angleška 167 km dolga, 100 do 135 m široka in 12 m globoka morska pot je zadnja doslej varna zveza z Indijo, Avstralijo in Daljnim vzhodom. Skoro 6000 ladij z 32 milj. ton je leta 1935 vozilo po tej važni žili angleškega imperija. Vojaško najvažnejša točka na tej svetovni prometni cesti je egiptsko mestec El Kantara, 15 km od Port Saída in 100 km od Sueze ležeče. Pri tem mestecu seče prekop egiptovsko-palestinska železnica. Dokler posluje ta železniška zveza (Kairo-Jeruzalem-Haifa) Angleži lahko vsaj v skromni meri računajo na dobrino, zlasti živila in petrolej Palestine, Iraka in Transjordanije. Če je Al Kantara razbita, je s tem zaprt Sueški prekop in železniška zveza Egipt-Bližnji vzhod.

Poleg Aleksandrije je Haifa za Angleže najvažnejše mesto. Od Aleksandrije je oddaljena 520 kilometrov po morju, po suhem pa blizu 700 km (palestinsko-egiptska železnica). Haifa leži pod vrhovi Karmela, je sedež mnogih industrij, središče železniškega prometa s Sueškim prekopom in Damaskom, naravnost prvovrstna pa je vloga Haife kot končne točke angleškega petrolejskega voda (Pine Line) Kirku-Hadida-Haifa. Po tem vodu preteče letno poldrugi milijon ton nafte v moderne rafinerije, katere lahko predelajo na leto dva milijona ton nafte. Dočim morajo nafto iz drugega voda v Tripolisu (Sirija) v tenderjih prevažati v petrolejske ladje, vodijo vodi v Haifi naravnost v ladje. V Haifi bije srce vseh na petrolej navezanih angleških čet in zračnih sil v Bližnjem vzhodu in Egiptu, izredno ranljivo srce, kakor kažejo italijanski zračni napadi na gosto natripane rafinerije in oljna skladišča. Anglija ima tam moderno oporišče za vojno brodogradnjo, Haifa je močno utrjena, od leta 1934 je postala druga Aleksandrija na palestinski obali.

Finski lahkoatleti v Stockholmu

Finski lahkoatleti so se zadnjo soboto udeležili športne prireditve v starem olimpijskem stadionu v Stockholmu. Kljub temu, da je celodnevni dež zelo razmehtal tekalnice in skakalnice, so bili doseženi nekateri prav lepi rezultati. Met kladiva je prinesel presenečenje, kajti Fince Veirille je moral to pot prepuštili primat Švedu Backlundu, ki je zalučal kladivo 53.52 m daleč, medtem ko je Fince z znakom 50.51 m dosegel enega svojih najslabših rezultatov. Zastopniki Finske so zmagali v skoku ob palici v višino z atletom Remikkom, ki je skočil 4.01 m. nasproti Švedu Goeteju Johanssonu, ki je preskočil 3.80 m. dalje v teku na 400 m z atletom Tammim, ki je rabil za omenjeno progo 49.1 sek. Gundar Haeg je s svojo zmago v teku na dve milj (3218 m) ponovno dokazal svoje velike sposobnosti, saj je rabil za ta tek 9:05.2 min. Drugi je bil Hellstroem, ki je pretekel isto progo v času 9:06 minut. Zmago v teku na 2000 m si je končno osvojil Lasse Nilsson v času 5:28.2 pred Erikssonom, ki je tekel samo štiri desetinke sekunde več.

Nemška podmornica visoko na morju

KULTURNI OBZORNIK

Nova pota glasbene Evrope

Ob priliki F. Gerbičeve stoletnice rojstva 4. X. 1840—4. X. 1940

Včeraj je minulo sto let, kar se je rodil slovenski skladatelj Fran Gerbič, ustanovitelj slovenske opere (Kres, Nabor), prvi simfonik in urednik glasbene revije »Glasbena Zora«, 30 let vodja šole Glasbene Matice itd. Ob tej priliki ču- timo dolžnost, da spregovorimo nekaj besed v pre- mislek naši sedanji glasbi, ki se v zadnjem času javlja na način, ki je drugod že davno obsojen na neizogiben konec.

Če pogledamo samo delovanje naših sklada- teljskih prednikov, kot so bili: D. Jenko, Foerster, Gerbič in drugi, ne dobimo nikjer v slovenskem preteklem glasbenem delovanju primerov, kot jih je danes vse polno, da se skladatelji poslužujejo prav neprimernih sredstev, ki niso z glasbeno umetnostjo v nobenem razmerju, samo da se ob- drže stalno na površju. Vzroki za tak način reklame so različnega značaja, vse to samo dokazuje, kam vodi tako napeljevanje javnosti, ki pričakuje od avtorjev takih delov samo uspehov in genialnosti.

Zato stoji tudi Gerbičeva stoletnica osamljena oaza sredi sodobnega slovenskega glasbenega živ- ljenja, sredi silnih naporov nekaterikov, da za- majejo še tisto, kar se imenuje tradicija, ki po njihovem pojmu ni vredna praznega oreha in jo je treba za vselej spraviti s poti.

Poglejmo, kaj sodijo po svetu o takem delo- vanju v glasbi, drugod so s takimi temeljito obra- čunali. Prav primerno se nam zdi zato objaviti dvojico različnih, vendar v jedru sorodnih spoznanj. Dr. Hartmann je že lansko leto napisal v »Völ- kischer Beobachter« 6. V. 1939, štev. 126, str. 8, »Atonalismus als arifremde Musik« naslednje: »O atonalni glasbi je napisanih že cela vrsta raz- prav, ki so namenjene bolj za strokovnjake kot pa za javnost. Te razprave so skušale brezuspešno dokazati upravičenost, da je atonalna glasba rezul- tat glasbenega razvoja. Odgovorni nemški čitatelji, ki so imeli v rokah glasbeno življenje, so naredili krivico, da niso poslušalcem, ki pripadajo operni ali koncertni publiki, nikdar razložili in pojasnili namena in cilje atonalne glasbe. Zato je poslušal- stvo ostalo v tem oziru v zmedbi. V skrajni lahko- miselnosti se tem »atonalistom« ni zdelo vredno, poučiti glasbeno lajšstvo o sodobnem stremljenju moderne glasbe ter mu dopovedati, da je atonaliz- zem nesposoben poizkus na še manj sposobnem objektu in ga ni resno upoštevali. Če bi prišli po- datki od pravem času, bi nepristranski poslušalec smatral atonalno glasbo za premišljen poizkus so-odobnega stremljenja in veliki večini glasbenim ljubiteljem bi bilo prihranjenega mnogo grenkega razočaranja. Kot že ime pove, pomeni atonalizem toliko kot odklon od tonalitete, to je od pojma tonovskega načina. Vsaka tonalno grajena, tudi naj- manjša skladba je bila do sedaj v okviru enega glavnega tonovskega načina, ki se je potrjevala z glavnimi akordi tonovskega načina in njegovih sorodnikov — akordov. Sestava akordov temelji v tonaliteti na terčnem sistemu in ni slučaj, ne stvar mile volje, ampak osnovano na podlagi fizikalne zakonitosti. Po demokratičnem načinu so uredili vseh 12 tonov za enako vredne. Namesto da bi za- sledovali naravni glasbeni razvoj na podlagi vzor- nih del in, dalje gradili z amalgamiranjem lastne osebnosti, so rajši zavrgli tradicijo. Nobena napa- čna podoba ni bila konstruktivizmom zastarela. Nič estetskega čuta, govornica srca se je morala ukloniti pred fantazijo možganov. Nastala je nova metoda in hitre produkcije na debelo. Ta metoda je prav prišla manj nadarjenim, ki so brez vsake kontrole glede svoje moči in svoje nadarjenosti. Stvarno ni bil glasbenik kake atonalne glasbe sposoben po- vedati kaj pozitivnega o glasbenem talentu avtorja. In čeprav je stremljenje vsakega skladatelja, da pokaže v svojem delu talent, tehnično znanje in invencijo, nekaj samoumevnega — iščemo tega za- man pri skladatelju atonalne glasbe. Zaman iščemo tudi izraz umetniške osebnosti, kajti zvočni sistem atonalizma ne obstoji na naravnih zakonih, temveč je umetnega porekla. Glasbena kavaliteta je po- stavljena v resnici na glavo. Če si hoče kulturni človek 20. stoletja privzgojiti sposobnost, da poj- muje 12 tonski sistem umetniško, potem mora to

metamorfozo spraviti v fiziološko preobnovo last- nega ušesa, a bi se moralo uho na to šele pripraviti. V atonalizmu smo prišli na ta način, da so vdrle v (nemški) narod tuje osebnosti in to v drugih panogah, a tudi v glasbo. Na ta način so prevzeli vodstvo naroda. Komur je usoda položila na pot glasbeno nadarjenost, bo talent dobro uporabil, a komur tega manjka, pa hoče žeti čast, priznanje, ta se naj poizkuša na izvanglasbeni poti. Tako je bilo delo »izmalice glasbe«.

Niž manj ni zanimiv članek slovitega ruskega glasbenega učenjaka Leonida Sabanejeva. V svojih zapiskih obširno razpravlja o krizi v so- dobnem glasbenem ustvarjanju. Sabanejev pravi: »Stojimo pred razsulum atonalne glasbe! Komaj dvajsetletni obstoj imenovane glasbe, sloga in na- zora, se hitrih korakov odmika novi glasbi, ki ima načelo: nazaj k čistosti in preprostosti! Javnosti je dobro znano, da se greje pod patronatom moderne glasbe cela vrsta skladateljev, ki so pisali ali še pišejo samo za odjem. Bistveni znaki take glasbe so bili ali so še: duhovno siromaštvo, ki ga ni mo- goče opredeliti. Tudi vrednote glasbenega dejanja so se istočasno neizmerno znižale in s tem je izgi- nila tudi pobožnost. Glasbeno dejanje je prenehalo v smislu spoštovanja. Tehnično je moral skladatelj samo naprej, nikoli zaostati, zavreči kontraste kot glavno osnovo glasbenega dela. Komponiranje je postalo rokodelstvo po danem receptu. Vodilna misel je postala, da se naj producira čim več nove in originalne glasbe. Harmonija je postala odveč, dvojni kontrapunkt zastarel balast, simfonična or- kestracija nesmisel, pomembni pa naslovi, komorna orkestracija, natpanost disonance, skratka: zadeve, ki se tičejo nemuzikalnega poslušalca, ki ne loči sekunde od oktave. Se razume, da je na ta način postala tudi oblika nepotrebna. Pri vsem tem je zanimivo eno; fiziognomija takih sodobnih sklada- teljev je izredno podobna. Če jim slučajno usah- ne produktivna sila, skušajo taki avtorji mnogo govoriti in pisati o glasbi. Gre se pač za to, da se ohranijo čim dalje na površini javnosti. Saj taki skladatelji vendar garantirajo svojim poslušalcem: novo smer in originalnost. Danes opazimo pri vseh skladateljih omenjenega udejstvovanja utrujenost, nemuzikalnost, ki ne more v tej smeri naprej, am- pak samo nazaj. Kako visoko je na primer dvignila povojna doba I. Stravinskega, ki je prvi občutil nujnost po glasbeni demobilizaciji v smislu glas- bene diete. Nekatere sodobne skladbe so le zvočne igre, brez čustva, brez kontrasta in ravnotežja. Za- kaj in od kod tako delo? Osnovni predpogoji so v glasbenem ustvarjanju podrti: preprostost in čis- tost. Prišli smo iz glasbenega dobrega v glasbeno zlo. Glasbene borze trgujejo s skladbami, ki pri- našajo vsaj 50% novosti. Saj je vsakemu znan po- stopek pri filmu, ki je 100% na višku, za 100% vržen denar. Sodobni skladatelji morajo imeti: in- vencijo, razum, silo produkcije in trgovski smisel. Izgubljajo pa moralo dobrega in slabega v smislu konsonance in disonance, ki je glavna poteza ev- ropске glasbe. Nobena druga umetnost nima tako velikega obsega v svojih elementih kot glasbena, zato je glasbena umetnost zelo privlačljiva za mar- sikoga. Mnogi so zapustili zaradi boljše konjunkt- ure prejšnji poklic ter prešli v glasbenega, čeprav nese ta, vsaj v začetku, mnogo manj, vendar namen je dosežen: gleda iz mase. Prej neznan, so danes dobili ime; kako so prišli do tega, je druga zadeva. Glavno je, da jim glasba dela ime in denar. Se- veda dolgo ne gre to. Živimo prehitro, da bi si glasbena zgodovina registrirala pomembno take skladatelje, ki negirajo čustvenost. Imamo pa še vrsto takih skladateljev, ki upoštevajo čistost, mo- ralo in pobožnost. Tu se začne nova pot glasbene Evrope. S takimi perspektivami potem lahko gle- damo bližnji bodočnosti nasproti.

Te besede obeh inozemskih glasbenikov velja- jo v polni meri tudi za naše glasbene razmere. In prav ob priliki spomina F. Gerbiča, ki je v svoji skromnosti tako nezasišano pozabljen, bo prav, premisliti besede »kam bo prišla naša glasba, če jo bomo tako gojili kot kažejo nekateri primeri zadnjega časa?«

Srečko Koporec.

Gostovanje režiserja P. Malca iz Maribora v Ljubljani

Režiser mariborskega gledališča Peter Malec režira danes kot gost v ljubljanski Drami Schiller- jevo meštansko tragedijo »Kovavstvo in ljubezen«. Peter Malec je prišel s kranjske gimnazije na ljub- ljansko učiteljsko, toda posvetil se je takoj po maturi vese gledališču, najprej kot igralca, pozneje kot režiser. Obiskoval je v Ljubljani že kot dijak Sestovo igralsko šolo, nato pa je šel v svet, da se izpopolni na velikih evropskih odrih. Studiral je na Dunaju, v Pragi, v Berlinu in se poglobljal v odrski vprašanja, o čemer je pisal gledališka pisma v »Slovenec« in tudi »Dom in svet«. Debutiral je pred petimi leti v Ljubljani kot režiser in igralec z Arxovo Izdajo pri Novari. Odslej pa se udeležuje pri mariborskem gledališču, kjer je režiral zadnja leta vse velike prireditve, kakor Laverjevo Prvo legio, Capkovo Belo bolezen, Schillerjevo Marijo Stuart in Kovavstvo in ljubezen, pripravila pa don Carlosa, Knittlovo Vio Malo, ki je morda njegov največji uspeh, Finžgarjevo Divjega loveca in Standerjevo Prevaro. Pripravila tudi Dostojev- skega Zločin in kaznen ter Hauptmannovo Dorotejo Angermanovo. Danes bo kot režiser-gost nastopil v Ljubljani z novo priredbo Schillerjeve tragedije Kovavstvo in ljubezen. S tem se sodelovanje ljub- ljanskega in mariborskega gledališča uresničuje ter želimo, da bi bilo to izmenjavanje režiserjev, pa tudi igralcev še pogostejše, tako da se naše ob- činstvo lahko seznanja z vsemi slovenskimi pokli- cnimi gledališkimi delavci.

Nemška revija »Deutscher Druckere«, ki izhaja v Berlinu, je v svoji št. 551 letošnjega avgusta prinesla na uvodnem mestu razpravo Otmarja Mihaleka o bistvu tiskarstva v Jugoslaviji pod dvojnim naslovom: nemškimi (Vom Wesen der Typographie in Jugoslawien) ter hrvaškimi (O sustini tiskarstva v Jugoslaviji). Tudi ves čla- nek je tiskan v obeh imenovanih jezi- kih. Mihalek je v tem članku podal v kratkih besedah zgodovino jugoslovanskega tiskarstva od početka do sedaj ter njihovo zvezo z nemškim tiskarstvom (za časa protestantstva). Največ pa se bavi z razvojem najnovejših tipografskih pri- nas ter podaja več primerov grafične lepote, kakor jih prinaša pri nas že dolgo vrsto let »Gra- fična revija« Mihalek imenuje tudi strokovnega učitelja in pisatelja Ivana Matičiča kot začet- nika te ornamentike v tiskarski obrti, ki se v Sloveniji lepo razvija. Vendar ima Mihalek pred

oči razvoj celotnega jugoslovanskega tiskarstva, ne samo slovenskega, ter se ozira na vse moderne pridobitve zadnjih let v državi. Posebno predstavi nemškemu bralcu tudi moderne litografske težnje, ki se očitujejo v nekaterih priznanih litografijah (na pr. J. Trpin), akcidenčnih mojstrov ter pi- sarjev umetnega pisma (St. Gladnik). Članek, ki je izšel v tako važni strokovni reviji na uvodnem mestu, je gotovo lepo priznanje jugoslovanskim litografom ter njihovim črkarskim umetnostim, ki stojijo na sodobni razvojni liniji. Ostali članki v reviji so strokovnega pomena ter važni za litografsko udejstvovanje v celoti.

O razstavi akad. slikarja Rika Debenjaka v Jakopičevem paviljonu se lahko že danes iz- javimo, da je nadvse pričakovanje uspeha. Sli- karjevi prijatelji, ki se jim moramo zahvaliti za to visoko kulturno prireditev, so upravičeno ponosni na tega našega nadarjenega mladega umetnika, ker se vsi, ki so razstavo videli, o njej kar najbolj pohvalno izražajo in ponov- no prihajajo. Opozarjamo vse, ki so se zani- mali za odkup slik, da morajo pohiteti z na- ročili, ker je vsega le še par olj na prodaj. Pri- reditelji se na ustmeno rezerviranje ne mo- roje ozirati. Oni obiskovalci, ki so se intere- rali za odkup monumentalne »Goriške Mado- ne«, odnosno slike »Matis«, naj se čimprej iz- javijo, ker se jim sicer ne more jamčiti, da ne bodo ta dela prodana. Razstava je odprta samo še te dni do ponedeljka vključno.

»Sedma sila« v Belgradu napoveduje zbrana dela znanega srbskega socialista Svetozarja Markovića na 800 straneh, v redakciji Veselina Ma- sleše. Že v tisku pa so v isti založbi izbrana dela arhimandrita in narodnega boreca Vase Pelagića, prav tako na 800 straneh. Oba, Marković in Pe- lagić spadata med najoriginalnejše srbske politične duhove v drugi polovici preteklega stoletja, in je izdaja njunih del več kot potrebna.

Popravek. V včerajšnji oceni Leharjevega »Grofa Luksemburškega« se je primerila tiskov- na pomota; v šesti vrsti drugega odstavka se glasi: ...ni odpomogla niti dobra igra g. Zu- pana, ki je bil najboljši oblikovalec v tej izved- bi... Manjše tiskovne napake pa so čitatelji že itak sami popravili. Iz članka je izpadlo tudi: »Dobro sta izvedla svoji vlogi g. Poličeva in g. Plabner.«

Učinek nemške bombe v Londonu

Madagaskar

V časopisih smo brali, da je do- bil generalni guverner na Madaga- skarju od angleških oblasti ultimatum, naj se pridruži gibanju generala de Gaullea, ker bodo drugače Angleži otok blokirali.

Otok Madagaskar leži ob obali južnovzhodne Afrike nasproti portugalski afriški koloniji Mo- zambique in je po velikosti peti največji otok na svetu. Površina Madagaskarja meri 592.000 km².

Najstarejši naziv tega otoka je Menuthias. Zapisal ga je neki arabski pisatelj. Evropejec je bil nepoznan vse do leta 1506, ko ga je odkril portugalski pomorščak Diego Dias. Takrat so ga imenovali otok sv. Lovrenca. Domačini ga nazi- vajo Rosi Dambo, kar bi se reklo po naše »otok divjih svinjc«. Arabci mu pravijo Džasireh-el- Komr, kar zveni malo bolj pesniško — »otok mesec«. Dolg je 1615 kilometrov in je torej dal- жи od reke Ren. Prebivalcev ima okrog 4 milio- ne. Prastanovci Madagaskarja, pigmejski Kimo- si, so izumrli. Danes živi na otoku več plemen. Pripadniki plemena Lakoka so čistokrvni, me- šanci Bazimba so afriškega porekla, Sakalavi in Hova pa malajskega porekla. Avtohtona vera je fetižizem. V zadnjem stoletju so se mnogi dali krstiti. Največ je protestantov in to 450.000, ka- toličanov je 150.000, nekaj malega imajo tudi mo- hamedanci.

ŠPORT

Športni program za jutri

NOGOMET:

V Ljubljani: Ljubljana : Olimp (Celje).
V Trbovljah: Amater : Zvezničar.
V Mariboru: Maribor : Mars.
V Kranju: Kranj : Bratstvo.
V Ljubljani: Slavija : Mladika.

LAHKA ATLETIKA

V Ljubljani na stadionu:
Danes in jutri popoldne ob treh miting SK Pla- nine, ki bo obenem izbirno tekmovanje za troboj v Belgradu.

Jutri dopoldne ob devetih na stadionu ženski miting SK Planine.

Oba mitinga bosta zelo zanimiva in naj si jih občinstvo ogleda v čim večjem številu.

KOLESTARSTVO

Jutri ob 13.30 medklubsko kolesarska dirka Ljubljance na Dolensko s startom in ciljem v Zadoru (pri gostini Jeriha).

Tudi v kolesarskem športu se krha...

Upravni odbor Slovenske kolesarske zveze v Ljubljani je na redni seji dne 18. sept. 1940 sklenil objaviti sledeče:

Na sejah Slovenske kolesarske zveze dne 17. avgusta in 21. avg. 1940 je bilo enoglasno sklenjeno da se Slovenska kolesarska zveza odzove pova- bilu »Radnega odbora« za etapno dirko okrog Sr- bije in da sodeluje v čim večjem številu. Na teh sejah so bili določeni vozači in sledeči funkcionarji: Vospemnik Uliuh, Otrin Ivo, Maver Ivan in Schweitzer Rudi. O tem sklepu Slovenske kolesar- ske zveze je predsednik g. Jaklič obvestil osebno tudi predsednika Biciklistične zveze kraljevine Ju- goslavije g. Vrbana, ko se je imenovali dne 17. avg. 1940 nahajal v Ljubljani.

Ko je nato dne 23. avg. 1940 Biciklistična zve- za kraljevine Jugoslavije poslala dopis, s katerim je prepevala sodelovanje na etapnih dirkah okrog Srbije in opozarja na posledice, ki jih bodo deležni oni funkcionarji in vozači, ki bi eventualno nasto- pili kljub prepovedi — je predsednik g. Jaklič a. l. l. izredno sejo dne 24. avg. 1940. Na tej seji je upravni odbor Slovenske kolesarske zveze zopet enoglasno sklenil, da bo Slovenska kolesarska zve- za kljub prepovedi sodelovala na etapnih dirkah okrog Srbije in da upravni odbor Slov. koles. zveze prevzame nase vse odgovornost glede določenih funkcionarjev in dirkačev.

Upravni odbor Biciklistične zveze kraljevine Jugoslavije pa se ni etinjal s sklepom Slovenske kolesarske zveze — temveč je neosnovano in »rez vsake zakonske podlage kaznoval funkcionarje ter odvzel dirkačem licence.

Upravni odbor Slovenske kolesarske zveze smatra, da je v interesu kolesarskega športa o- stopal popolnoma pravilno. Da bi pa zaščitil inte- rese slovenskega kolesarstva, kakor tudi kaznovane odbornike in dirkače — je upravni odbor sklenil prekiniti vse odnose z Biciklistično zvezo kralje- vine Jugoslavije in bo zahteval sklicanje izrednega občnega zbora Biciklistične zveze kraljevine Ju- goslavije.

Vse funkcionarje in dirkače, ki so sodelovali na etapnih dirkah okrog Srbije, je upravni odbor Slov. kolesarske zveze pohvalil in je tudi ponosen na največji uspeh slovenskih kolesarjev, ki so si na čelu s Peterneljem priborili prvo nagrado Nj. Vel. kralja Petra II.

Srednješolski atletski miting v Mariboru

Zadnjo soboto je bil na stadionu SK Železni- čarja pred skoraj 400 gledalci prvi del VII. sred- nješolskega atletskega mitinga katerega so se ude- ležili najboljši atleti in atletinje mariborskih sred- njih šol in železničarske šole. Tehnični rezultati so:

Skok v daljino — dijaki

1. Nabernik (2. realna) 595 cm; 2. Bačnik (1. re- alna) 578 cm; 3. Metelko (trgoška) 570 cm.

Met diska dijaki

1. Kranjec (2. realna) 38.00 m; 2. Šurkalović (učiteljske) 36.26 m; 3. Gala (2. realna) 34.83 m.

Met krogle — dijakinje

1. Brandstetter (1. realna) 8.33 m; 2. Černič (klasična) 8.11 m; 3. Strnad (učiteljske) 7.98 m.

Skok ob palici — dijaki

1. Babič (trgoška) 310 cm prvi srednješolski re- kord; 2. Gala (2. realna) 300 cm; 3. Rak (železnič.) 270 cm.

Štafeta 4 krat 60 m — dijakinje

1. I. Realna gimn. 33.4 sek. srednješolski re- kord; 2. Trgoška akad. 35 sek; 3. Učiteljske 36.2 sek.

Met krogle — dijaki

1. Siernik (klasična) 12.79 m; 2. Gracianski (1. realna) 12.48 m; 3. Hojnik (klasična) 12.27 m.

Skupni placement po prvem dnevu

1. I. Realna gimnazija 35 točk; 2. Klasična gimnazija 31 točk; 3. II. Realna gimnazija 26 točk; 4. Trgoška akademija 25 točk; 5. Učiteljske 20 točk; 6. Železničarska šola 4 točke.

Drugi del tega zanimivega tekmovanja, ki ob- sega 60 m dijakinje, 80 m zapreke, 100 m in 1000 m dijaki, skok v daljino dijakinje, troskok, skok v vi- šino, met kopja in štafeta 4 krat 100 m dijaki, se bo vršil v nedeljo 6. oktobra na stadionu SK Železni- čarja ob 9.30.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Športni klub Tržič vabi vse svoj člani na redni občni zbor SKT, ki bo v četrtek dne 10. oktobra 1940, ob 8 zvečer, v prostorih hotela »Lonsar« v Tržiču s obilnim dnevnim redom. Polet tega se bo obrav- navalo tudi vprašanje prevzema gorenjske zimeke športne podzveze po našim klubov. Člani-črtniki in tekmovalci, vsi na obda zbor!

Slovenska kolesarska zveza — službeno. Na seji upravnega odbora dne 25. septembra 1940 je bilo skle- njeno, da se Slovenska kolesarska zveza udeleži kole- sarskih dirk v Belgradu ki bodo 11. in 12. oktobra 1940. Porizvanje se vse kolesarske podzveze in kolesarski klubi, da takoj prijavijo one dirkače, ki se nameravajo udeležiti teh dirk.

Zbor lahkoatletskih sodnikov, službeno. Za lahko- atletski miting SK Planine na stadionu dne 3. in 4. t. m., vsakokrat ob 15. določam naslednji sodniki: zbor: vrhovni sodnik Ivo Kermavner, vodja tekmoval- nja Megušar Maks starter prof. Dobovšek, časomerilci Vindič, Grünfeld, Safonik, Hvrle, Pevalak, dr. Bra- dnik, Sonkal, Vidic. Sodniki za mete in skoke: Zupan- čič, Stronnik, Stepišnik, Glavnik, dr. Nagy, Kalan in Cuderman. — Gig. sodniki naprosim, da se javijo naj- kasneje do pol 15 zaradi določitve posameznih funkcij, katere bodo zabeležene v zapisniku. Vodja tekmovalja mora prijeti tekmovalce točno ob navedenem času. Čas začetka se določi po uri vodje tekmovalja. — Jaka Gorjanc s r. m. i. c. predsednik sodniškega zbora.

Zbor lahkoatletskih sodnikov za ženski miting SK Planine bodo tvorili naslednji sodniki, ki morajo biti jutri, v nedeljo najkasneje ob pol 9 na Stadionu: vrhovni sodnik Ivo Kermavner, vodja tekmovalja Ja- še Hvalce, časomerilci in sodniki za skoke in mete: Safonik, Sonkal, Vidic, Stronnik, Glavnik, Megušar, Kalan Cuderman, Gorjanc in Dobovšek.

ZSK »Hermes« nogometna sekcija. — Službeno: V nedeljo, dne 6. t. m. igrajo juniori in prvo moštvo prvenstvene tekme Podrobnja poljsna kakor tudi po- stava, je razvidna na obilnem mestu.

MARIBOR

Kaj zidajo v mariborski bolnišnici

Maribor, 4. oktobra.

Mariborčani smo se že tako navadili na nedovršen paviljon v mariborski bolnišnici, da te dni ljudje kar začudeno gledajo, kadar jih začne pot mimo magdalenske cerkve po Tržaški cesti. Notranjost in okolica zgradbe sta namreč kar nekajkrat oživel, povsod so na delu delavci in obrtniki različnih strokov in sedaj se vidi, da se je pričelo spet zares na tla, da se ta paviljon končno dokonča. Kakor je »Slovenec« *že poročal, so bila oddana različna dela za notranjo in zunanjo opremo paviljona. Zidarska dela je dobila tvrdka Tomažič iz Ljubljane, instalacijske centralne kurjave Rebek iz Celja, kleparska dela Mihelič iz Ljubljane, napeljava strelodvodov Ussar iz Maribora, steklarska dela Strupič iz Celja, ključavničarska Dolenc & Skrinjar iz Maribora, keramična Heričič iz Maribora, tapetistična tvrdka Eeka iz Maribora, plinisko instalacijo Mihelič iz Ljubljane, električno instalacijo Sprager iz Maribora, sterilizacijsko in medicinsko instalacijo Jugoslovansko Siemens d. d. iz Zagreba. Že pri prvi licitaciji so bila oddana plekarska in slikarska dela tvrdki Jelčič iz Ljubljane, prav tako so bila oddana še mizarska dela. Brezposelnosti je bila II. licitacija za oddajo linolejskih in lipolit-ekih del, za instalacijo vodovoda, liftov, polaganje parketov in terace. III. licitacija za ta dela se bo v kratkem vršila. Da se omogoči nabava instalacijskega materiala še sedaj, dokler se še dobi po primernejši ceni, je banka uprava odobrila vsem podjetnikom primerne akontacije, material pa morajo dopolniti v bolnišnici. V kratkem bodo razpisane še dela za zgradbo centralne kotlarne in pralnice z razkuževalnico. S tem bo končana prva etapa povečanja in moderniziranja mariborske bolnišnice, za katero je banka uprava prejela posojilo pri Suzorju v znesku 11 milijonov din. Ta denar je na razpolago ter bo s tem realizacija celotnega načrta za I. etapo omogočena.*

m Finžgarjevo narodno igro »Naše krie uprizorijo mariborska okoliška prosvetna društva jutri, v nedeljo popoldne ob treh in zvečer ob osmih v Narodnem gledališču. Vabljeni Mariborčani in okoličani, da si igro ogledajo. Predpredaja vstopnic pri dnevnih gledaliških blagajni.

m Dekliški krožek Maribor I. obvešča svoje članice, da se vrši redna televodba ob torkih in sobotah od 7 do 9 zvečer v telovadnici Cankarjeve šole. Nove članice vabljene!

m »Katoliška mladina« *vabi vse svoje prijatelje k predstavi Nušičeve komedije »Ujez« *v nedeljo, dne 6. oktobra, ob 5 popoldne v društvenem domu, Cvetlična ulica 28.**

m Zdravniško nedeljsko službo za nujno pomoč zavarovancem OUZD in njihovim svojem imenu jutri, v nedeljo, g. dr. Stanko Pogruje, Maribor, Tyrševa ul. 14, I.

m Začetek nove gledališke sezone bo v soboto, dne 12. oktobra. Zaradi prenovitvenih del v gledališču in z njimi potrebe preselitve garderobe in dekoracij ter dodelitve nove delavnice dekoracija za razkošno heroično komedijo »Cyrano de Bergerac« *ne bi mogla biti izgotovljena. Zato se odločeno predstava preloži na soboto, 12. t. m.*

m Dijaški fantovski odsek Maribor III. Nočjo vsi k telovadbi. Revizija! Pazite na točnost! m Magdalensko prosvetno društvo ima jutri, v nedeljo, po 10. sv. maši svoj sestanek. Na programu je predavanje g. g. Orešnika. Vsebinska predavanja je za današnji čas zelo aktualna, zato naj bo udeležba čim številnejša.

m V gozdarski šoli se je začel spet s 1. oktobrom pouk v enoletnem tečaju, v katerega se je vpisalo 82 gojencev.

m Mrvice v Dravi. Narasla in umazana Drava je prinesla v četrtek popoldne v Maribor utopljenca. Opazili so ga ljudje z dravskega mostu. Bil je to možič, ki je ležal v vodi na trebuhu ter je gledal iz valov samo hrbet in del nog. Stražnik na mostu je takoj obvestil stražnico ter je potem policist odšel s kolesom v Melje, da bi truplo s čolnom potegnil na suho. Niso pa mogli zaradi prevelike vode s čolnom dovolj blizu ter ga je reka odnesla naprej.

m Z vročo vodo se je poparila 40 letna tovarniška delavka Filomena Janež. Nesreča se je zgodila v podjetju, v katerem je imenovana zaposlena. Reševalci so jo zapeljali v bolnišnico.

m Uprava mariborskega pododbora Združenja rezervnih častnikov poziva vse rezervne kapetane I. razreda, ki nameravajo vložiti prošnjo za čin rezervnega majorja, da se javijo v pisarni v Nar. domu, kjer dobe potrebna navodila. Uradne ure so vsako sredo od 19 do 20.

m Usnje se neprestano draži, in sicer tako skokoma, da mali trgovec, ki je večerj prodal neko količino usnja, jutri za izkupiček ne more več kupiti nove isto tolike zaloge. Kako so s tem prizadeti kupci, pa si vsak lahko misli. Nujno potrebno je, da bi se cene usnja čimprej maksimalno znižale, ter nadzorstvo nad prodajo čim bolj poostri.

m Tečajji angleškega jezika. Naknadne prijave za angleške tečaje se še sprejemajo v ponedeljek, 7. oktobra, v I. reálni gimnaziji, pri-tiličje, levo, med 18. in 19. uro.

m Velik vlom v tekstilno tovarno. Neznane so v noči na petek vdrl v skladišče za sortiranje blaga v tekstilni tovarni Hugo Sterna na Pobrežju. V prostore so prišli po železni lestvi, ki je napeljana za primer ognja na zunanji strani zidu. Prisvojili so si 125 kg platna, ki še ni bilo popolnoma izdelano, ker še ni bilo likano. Platno je popelgnato in pikčasto ter je bilo namenjeno za moške srajce. Škoda znaša 13.000 din. Za storilci ni sledu.

m Zaradi štrajka obsojen. Pred okrožnim sodiščem se je vršila razprava po zakonu o zaščiti države proti 33 letnemu tesarju Ivanu Bezjaku iz Sp. Dupleke. Na zatožno klop ga je spravil štrajk gradbenega delavstva, ki je bil v Mariboru meseca maja. Dne 27. maja je prišel Bezjak v družbi drugih delavcev na neko stavbo v Medvedovi ulici, na kateri so delavci pod vodstvom delovodje Znunderla kljub stavki še delali. Bezjak je poklical Znunderla k sebi ter mu z odprtim nožem grozil, če ne preneha takoj z delom. Zaradi tega nastopa je bil obsojen na 1 mesec nepogo- nega zapora.

m Krušne cene v Mariboru in okolici — izenačene za ljubljanskimi. Mestno poglavarstvo v Mariboru je izdalo nove enotne cene za kruh, ki veljajo tudi za oba mariborska srezja ter so izenačene s cenami v Ljubljani. Nove cene, ki stopijo v veljavo danes, so sledeče: ljudski kruh velja kilogram 5,25 ter se prodaja v komadah 114 dkg

Sedaj se v novem paviljonu gradi kanalizacija, izvršujejo se kleparska dela, pričeli pa so z delom tudi že drugi podjetniki. Pripravljeni so že vrata in okna za vzdanje. Uprava bolnišnice pa je zelo dalekovidno nabavila že pred dvema leti vso potrebno opremo za bolniške sobe te. je izdelala postelje in nočne omarice v lastni režiji. Kaj pomeni to v sedanjem času, je razvidno najbolj iz tega, če pomislimo, da je uprava izdala za platno, odeje in drugo blago pred dvema leti 300.000 din, danes pa bi morala za isto plačati najmanj 750.000 d'n. Vse ta material je nabavila bolnišnica iz lastnih sredstev.

Opetovano smo že poročali, kaj se bo v mariborski bolnišnici v I. in II. etapi gradilo. Na zadnji anketi, ki se je vršila na banški upravi, se je program za obe etapi nekoliko spremenil. V prvi etapi odpade projektirani prizidek pri novem paviljonu, v katerega naj bi bil prišel oddelček za živčne bolezni. Zgradba tega prizidka se je preložila na boljše čase, namesto njega pa se bo v I. etapi zgradila centralna kotlarina, ki je še bolj nujno potrebna. Na to kotlarino se bodo priključile vse bolnišnične naprave, ki potrebujejo paro — to je kurjavo v vseh paviljonih (sedaj ima vsak objekt svojo lastno kotlarino za kurjavo), razkuževalnica in pralnica, centralna kuhinja. Zgradila se bo tudi nova pralnica in razkuževalnica. Z novo kotlarino se bo dosegel predvsem velik prihranek na premoagu, bo pa tudi iz higienskega stališča zelo pomembna.

Tudi program II. etape je nekoliko izpremenjen. Po prejšnjem načrtu se bo zgradil novi paviljon za porodnišnico, novo administrativno in stanovanjsko poslopje, povečala se bo kuhinja, nadzidala se boela za drugo nadstropje kirurški in interni oddelki, na novo pa se bo zgradil tudi še poseben paviljon zapljučne bolezni, ki prvotno ni bil v programu. Banška uprava je že zahtevala tozadevne predloge od vodstva mariborske bolnišnice, nakar se bodo na podlagi teh napravili načrti.

za din 6, 57 dkg din 3.—, 28,50 dkg din 1,50, ali pa v komadih 76 dkg din 4, 38 dkg din 2.—, 19 dkg din 1.—. Kmečki kruh se prodaja kilogram po din 5,50, specialni ržen kruh po 6 din kg teže. Kmečki kruh mora biti izdelan vsaj iz 50% ržene moke z dodatkom pšenične moke, specialni ržen kruh pa se peče samo iz ržene moke.

Na 18 let robije obsojen rokovnjač

Celje, 4. oktobra.

Pred petorico okrožnega sodišča v Celju se je zagovarjal danes zadnji Roganov pajdaš, 28 letni Knez Franc iz Mežice pri Dravogradu. Rogana je zadel krogi orožniške puške, ki ga je zasledovala vsepovsod. Knezovi tovariši Peša, Kupnik in Jazbinšek že služijo za svoje zločine kazni. Peša je bil obsojen na 20 let, Kupnik na 17, Jazbinšek pa na 15 let robije.

Razprava, katero je vodil s. o. s. dr. Mak, se je začela ob pol 10. V dvorano je stopil mlad, lepo obložen fant. Skoraj verjeti nismo mogli, da je to Knez, znani kriminalni pustolovski tip. Predsednik senata mu je izročil pismo njegove matere in pripomnil, naj ga vestno prečita po sodbi.

Knezove oči so strmele v državnega tožilca, ki je pri čitanju obsirne okrožnice naglašal predzna zločinska dejanja. Služil je najprej pri nekem mesarju. Ko je zaradi tatvine presedel več mesecev, se je vrnil domov. Začel je misliti, kako bi prišel do denarja. Pobegnul je čez mejo v Celovec, kjer je zopet izvršil neko tatvino in bil tam obsojen na šest mesecev strogega zapora. Vrnil se je in se skrivljal. Pot ga je napotila tudi v Maribor, kjer je srečal neznano družbo, bila je Roganova. Ko mu je Peša, katerega je že poznal, ponudil 100 din, če mu nese kovčec, se je pridružil njegovi družbi z ženskami. Postal je član banditske Roganove družbe. Z iste-ga večera, ko se je spoznal z Roganovo družbo v Mariboru, se je Knez pridružil in sodeloval pri zločinih pri Sv. Primožu.

Po prečitani obtožnici je priznal zločine in začel prav izjavno in točno pojasnjevati posamezne zločine. Isto noč naj bi izvršil napad na župnika Janka Dolinarja, katerega so nekaj dni poprej obiskali Roganovi tovariši in si ogledali župnišče. Tako so Kneza določili, da bo on tisti, ki bo nastavljal g. župniku pištolo. G. župnik pa je zaslišal ropot in s strelom pognal tatove v beg. Ta neuspeh je napotil vlomilce, da so obiskali hlev posestnika Kranjca, kjer so ukradli svinjo in vlomili še v klet Urana Ferdinanda in mu ukradli 20 litrov jabolč-nika. Nato so šli na Mislinje, kjer so v nekem gozdu srečali ženske, ki so obirale borovnice. Tudi te

Angkor — skrivnostni tempelj sredi Indije

Zemljiska obla ima na svoji površini še mnogo skrivnosti, ki si jih sodobna znanost nikakor ne more razjasniti. Skrivnostne so piramide v Egiptu s sfingov vred, okoli katerih se sedaj zopet, kakor tisoletja nazaj gledano, razvija krvava vojna, skrivnostne so piramide v Mehiki, kjer bo najbrže vsak čas izbruhnila državljanska vojna, še vedno stoji Kitajski zid, največje stavbeno delo vseh vekov človeštva — in prav tam divjajo strašne morije med Japonci in Kitajci, kakor so nekoč med Huni in Kitajci ali Mongoli in Kitajci, skrivnostni so zidovi v Peruju, državi, ki po štirih stoletjih zatona vlada Inkov prihaja zopet v ospredje, skrivnostni je vsa Srednja Indija, najmanj raziskana pa je Zadnja Indija, morda še bolj bogata nepojasnjenih najdišč starih kultur in narodov, ki so bili, pa so šli.

Zadnja Indija, to je velik azijski polotok, na katerem so države, kakor neodvisni Siam (neodvisnost si je prav za prav pridobil šele v zadnjem desetletju, prej je bil nekakšen dvojni protektorat Anglije in Francije). Sedaj se imenuje Siam uradno Tailend. Dalje so tu tri mongolske države francoske Indokine, namreč Tonking, Anam in Kambodja, tu je angleška Malaka z Burmo. Skrajni konec tega velikega polotoka je Singapur, največja angleška trdnjava na svetu.

Sedaj se v svetovnem tisku pojavlja zahteva Tailenda ali Siamu po nekaterih pokrajinah so-sednje francoske Indokine. Predvsem zahteva Tailend ali Siam pokrajino Angkor (ne zamenjati s turško Angoro).

Zakaj zahteva Siam prav to pokrajino: morda iz gospodarskih ali narodnostnih ozirrov? Siamci sami tvorijo neko nepreprečljivo zmes mongolskih, indijskih, to je kavkaških ali dravidskih, in je črnihskih ter malajskih narodov. Narodnostni motivi nimajo tu nobene vloge, gospodarskih v bližnji prihodnosti še manj, ker je Siam sam na

Celje brez vode

Celje, dne 4. oktobra.

Danes dopoldne je počila na Fuzinah glavna vodovodna cev, zaradi česar je bilo Celje opoldne že brez vode. Hišni posestniki so dobili obvestilo, da bodo vodo spet dobili najbrže že jutri. Uslužbenci celjskega mestnega vodovoda so se takoj podali na delo, ki bo trajalo vso noč. Ker vsebuje stari rezervoar le malo vode, je bilo mesto že opoldne brez vode in so morali prebivalci po vodo v razne studence, ki jih je, hvala Bogu, v Celju še precej.

Že pred kratkim smo malce omenili, da je najbolj pereče vprašanje celjske občine ravno vprašanje vodovoda. Razumljivo je, da je poraba vode v Celju vedno večja in tako se je zgodilo tudi letos, da je bilo v letnih mesecih precej dni pomanjkanje vode v prvih nadstrop-jih v mestu. Občina ima s tem nove skrbi, ki jih bo morala zopet rešiti, ker je to v interesu vsega občinstva.

c Zadnja pot Milivoja Voršiča. Včeraj smo spremili na zadnji poti 20 letnega sina celjskega župana Milivoja Voršiča. Veličasten sprevod, ki se je vil ob pol 5 popoldne skozi mesto, je bil dokaz sočustvovanja občinstva za bridko prizadeto Voršičevo družino, kateri je smrt iz-trgala najstarejšega sina Milivoja v času, ko bi se mladenič poln idealov kmalu vrnil iz službe prostovoljnega vojaškega roka pri planinskem polku v Škofji Loki in si ustvaril novo bodočnost. Božja volja pa je bila drugačna. Njegov močan duh je hotel premagati telesno slabo srce, in ko se je veselil, da bo zopet prišel k svojim v Celje, ga je zadel srčna kap. Truplo so položili v grob njegove mame. Spre-vodu se je pridružil množica celjskega občinstva in številni pokojnikovi prijatelji. Na čelu sprevoda je igrala žalostinke vojaška godba 39. pp., za njo je stopal vod vojaštva. Za vo-dom so stopali štirje Milivojevi prijatelji — vojaki planinskega polka iz Škofje Loke, nato deputacija FO v krajih z vencem, člani FO Celje I., vozovi z venci, za krsto in sorodniki pa so stopali poveljniki 39. pp. polkovnik Tomaševič, poveljnik celjskega vojnega okrožja polkovnik Časka, okrajni načelnik dr. Zobec, senator Alojzij Mihelič, predstojnik policije Uršič, podpolkovnik Stefanovič, prof. Cestnik, ravnatelj gimnazije Bračko in Mravljak, ma-

so napadli in razgnali. Odtod so krenili proti Šo-

stanju.

V noči od 21. do 22. julija so v Plešivcu pri Skalah vdrl v hišo Zigerta Franca. Zanj so vedeli, da ima puško in da je precej bogat. Bilo je okrog 10. zvečer, ko je po določenem načrtu stopil Knez v kuhinjo Zigerta Franca. Posestnik, ki živi sam v tej hiši, je ravno sekal zelenjad za svinje. Knez ga je poprosil, da bi mu pokazal pot k Sv. Vidu. Možu se je to prav čudno zdelo in je napotil moža k sosedu, kjer naj bi prenočil, češ, da mu sedaj ne more iti kazati poti, ker je St. Vid štiri ure od-daljen. V tem trenutku je Knez pograbil Zigerta čez prsi in ga potisnil k tlem, takoj nato pa so skočili v hišo Rogan in Jazbinšek ter Kupnik. Peša pa je stražil pred hišo. Zigerta je prevzel sam Rogan, vzel nož in mu ga nastavljal, če ne pove, kje ima puško in denar. Rogan je baje dal Zigertovo glavo na štor, kjer je sekal zelenjad, in mu obljubil, da mu bo odrezal glavo, če ne bo miren. Zigert se je vdal usodi. Roparji so mu prebrskali hišo in odnesli puško, denar in druge stvari, ga zvezali in zaprli, nato pa zbežali v noč. Od Zigertovih so šli v Legen pri Slovenjgradu in na podoben način oropali Pečolarjevo Antonijo in ji odvzeli 1500 din gotovine, denžnik, sir in drugo, pri tem pa so oboro-ženi streljali na Pečolarjevo Antonijo in hlapca Blodnika. Zenski sta še pravočasno ušli iz hiše in zbežali na hlev, kjer so se skrile. Razbojniki so se namazali tako, da jih niso niti spoznali. V noči od 21. na 22. julija so hoteli vlomiti skupno v pod-strešje Lambazarja Ivana v Plešivcu. Rogan je bil že na strehi, ko se je posestnik zbudil in pregled razbojnice.

Državni tožilec dr. Jereb je predlagal kazen po obtožnici in sodbo, da se pošlje obsojenec po odselnosti kazni v prisilno delavnico. Po polurnem posvetovanju je predsednik senata dr. Mak prebral obsodbo. Sodišče je obsodilo Kneza Franca na 18 let robije, na trajno izgubo častnih pravic, po od-služenju kazni pa na oddajo za dobo petih let v pri-silno delavnico.

Knez je mirno poslušal kazen, pridržal pa si je rok tri dni. Zagovarjal ga je celjski odvetnik dr. Hodžar Jakob.

Celje

por Mesarov, poveljnik celjske orožniške čete kapitan Svetlič, zastopniki celjskih sodišč, šol, uradov in društev, člani mestnega sveta, urad-ništvo mestnega poglavarstva, Dekliški krožek in drugo občinstvo. Pogrebne obrede je opravil ob asistenci celjske duhovščine opat Peter Ju-rak. Poslovila sta se od Milivoja v imenu FO Celje I., katerega član in odbornik je bil po-kojni Milivoj, Vrblj Vanči, v imenu Milivojevih sosolcev in tovarišev pri vojakihi pa koželj Marjan.

c Opozorilo gospodinjam. Celjska mestna občina bo danes dopoldne spet postavila na trg večjo množino krompirja, 100 kg stane 175 din. Kdor bi želel naročiti več krompirja, naj se oglasi med 8. in 9. uro pri tržnem nadzorstvu na Mestnem poglavarstvu št. 24, kjer se bodo dobile nakaznice, s katerimi bo mogoče dobiti večjo množino krompirja.

c SK Jugoslavija vabi na svojo večerno prireditelje drevi ob 8 v Narodnem domu.

c Veliko obrtniško zborovanje bo jutri, v nedeljo, ob pol 8 zjutraj v Unionu.

Vsem potnikom naznanjava,
da sva prevzela v Celju

kolodvorsko restavracijo

Prvovrstna vina — vedno sveža topla in
mrzla jedila — Priporočava

se in zagotavlja prvovrstno postrežbo

SILVO in IDA KRELI

c Zdravniško dežurno službo za člane OUZD bo imel v nedeljo, 6. oktobra g. dr. Drago Mušič, Cankarjeva 7.

c Srečke Legije koroških borcev dobite še v podružnici »Slovenec« *v Celju.*

c Loterija Legije koroških borcev: Lastni-kom in prodajalcem srečk loterije L. K. B. or-gnizacija Celje sporočamo, da srečke, ki do 5. oktobra t. l. do 7 zvečer ne bodo vrnjene loterijskemu odboru v Celju, Dečkov trg 5, se bodo smatrale za prodane in morajo biti plačane. Pošiljatve po pošti vrnjenih neprodanih srečk morajo nositi poštni žig 5. oktobra 1940. Sicer pa velja za vse prodalce srečk pravilo: Prodati prav vse srečke!

c »Slovan« *na Vranskem, nanovo urejena gostilna bo pod vodstvom g. Cukala Ladislava v nedeljo, 6. oktobra 1940 odprta. Komfortno popolno opremljena s tekočo mrzlo in toplo vo-do, nudi gostom, potnikom in izletnikom ali le-toviščarjem poleg kopalnice, lepega senčnatga vrta, kegljišča in krasnih izletnih točk tudi do-bro postrežbo s kuhinjo, ki skrbi tudi za speci-jalitete, kakor krvavice, kranjske klobase z zel-jem, pečenice, jetrne klobase in razne druge dobrote. Točila se bodo sama izbrana vina. Vljudno vabljeni!*

c Zrebanje Legije koroških borcev v Celju bo neprekinjeno jutri v nedeljo, 6. oktobra. Po-hitite z nakupom srečk, dokler so še na zalogi. Krasni — izbrani dobinki.

c Rezultati X. kola spominskega turnirja dr. Antona Schwaba. Fajs — F. Sörgö 0:1, F. Schnei-der — Slimšek 0:1, J. Schneider — E. Csörgö 0:1, Domanjko — Verčkovniš 0:1, Ahtik — Esih 0:1, Hajsinger — Mirnik 0:1, Golja — Regner 1:0, Med-ved — Habenus 0:1, Rajšek — Pukmajster 1:0. — Rezultati prekinjenih partij: Medved — Pukmajster 1:0, Mirnik — Domanjko 1:0, Verčkovnik — Slimšek 1:0, Habenus — Ahtik 1:0, Stanje po X. kolu je naslednje: F. Csörgö 9 (1), Fajs in J. Schneider 9, Golja 8, Mirnik 7, Verčkovnik 6 in pol, Habenus 5 in pol, Domanjko 4 in pol (2), F. Schneider 4 in pol, E. Csörgö 4 (1), Hajsinger in Regner 4, Esih 3 (1), Medved 3, Slimšek 2 (3), Rajšek 2, Ahtik 1, Pukmajster 0 točk.

Žegnanje v Gozdu nad Golnikom

V nedeljo dne 6. oktobra bo cerkveno žegna-nje v lepi planinski vasi Gozd s sv. mašo ob 10 v stari in zanimivi cerkvi sv. Nikolaja. Tira in tiha vasica Gozd (864 m) z lepim razgledom na jug in zahod leži na sredini Kriške gore (1527 m), katere ga s svojim dolgim hrbtom od severa in vzhoda varuje pred mrznimi vetrovi. Kraj je s svojimi dolgimi in visokimi pobočji — senočetna, ki so z njivami v ravni pozimi idealna emučišča, lepo viden z go-rnjske metropole — Kranja.

Vaščani so pridni, prijazni in mirni kmetovalci, ki so prav iz srca navezani na svojo domačo vasico. V vasi je v kmečki hiši pri »Princu« *planinsko za-veščišče in restavracija, kar oskrbuje podruž. SPD v Trzinu, a jo vodi in postreže vedno nasmejani hišni gospodar s svojo družino. Zavetišče ima v hiši sobo s tremi posteljami. Prijetne izlele in ture je možno delati tako celodnevne kakor poldnevne: na Kriško goro (Kokovrivo) (1527 m) pol ure, Tolsti vrh (1715 m) 2 uri, čez planini Sp. in Zg. Poljana na Storžič (2132 m) 4 ure, in to ne samo kot izho-dišče ampak tudi kot zaključek ture z raznih strani. Dostopi v Gozd so iz Trzica pol ure, s postaje Kri-že — Golnik prav toliko ali z avtobusom do zdra-vilišča na Golniku od tod pol ure peš po markirani poti.*

»Putnike« *v Ljubljani je naprosen, da za ta dan organizira izlet v Gozd, ker je podruž. Sloven. plan. društva v Trzinu članica Tujeko prometne zveze v Ljubljani.*

kakšnih 2000 do 3000 let. Stare azijske pravljice pripovedujejo o narodu politanov na jugu. Heli jim je bilo baje ime, bele polti so bili in svetlihi las, visoki, ravni in neustrašni borci, poznali so konja prej kot drugi narodi. Bili so izvršni graditelji, ki so ropali po vseh okoliških državah, nato — pa so se naenkrat izselili neznankom.

Ali je Angkor res prazemljna Indoevro-pejcev, naših pračetoč, ki so že v davnih časih mogli zgraditi tako veličasten spomenik svojim malikom in svoje kulturi in katerega je celo zob časa pustil nedotaknjena? Ali je Angkor bil morda zadnje približanje predzgodovinske azijske Atlantide, katere zadnji ostanki so dan-danes otok Nikobari in Andamani v Indijskem oceanu in ki se je pred desetstisoletji potopila v morje?

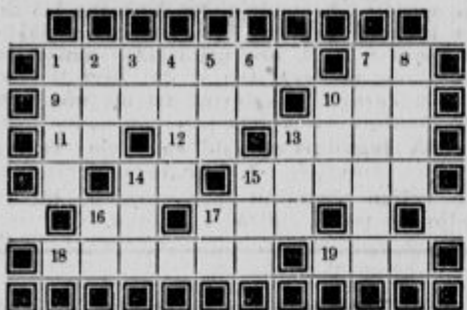
Kdo naj razlasiše to uganko tega največjega arhitektonskega spomenika na svetu, ki ga sma-trajo Siamci za svet kraj in ga sedaj prav zato zahtevajo od Francozov nazaj?

Nagradna križanka

Tvrde, ki žele delati reklamo zase po križankah, naj izroče svoja naročila en teden popreje v upravi »Slovenec«.

Rešitev križanke je treba poslati na upravo »Slovenec« pod značko »Križanka do četrtika prihodnjega tedna. — Rešitev križanke bomo objavili prihodnjo soboto.

Med one, ki bodo pravilno razdelili križanko, bomo z žrebanjem razdelili 4 nagrade in sicer za vsakega list »Slovenec« za en mesec zastoj.

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. Znana manufakturna tvrdka v Ljubljani, 7. Kratka vprašalnica, 9. Usedlina, 10. Oblika poti, pobočja, 11. Označka za kemično prvo, 12. Vzklik, 13. Jopica, 14. Svetniška kratica, 15. Unionsko pivo v steklenicah, 16. Prireditelj, 17. Stari oče, 19. Znamka in tovarna prazna žitne kave, 19. Poljska cvetlica.

Navpično: Zelo majhna kožna nakaza, 2. Strupena žuželka, 3. Izraz pri kartanju, 4. Namišljeno božanstvo, 5. Član slovenskega naroda, 6. Stara oblika veznika, 7. Filmska igralca, 8. Oseba iz svetega pisma, 10. Neresnica, 13. Sladka rastlinska jed, 14. Zabavišče, 15. Zensko krstno ime, 16. Trgovska kratica, 17. Začetni črki imena in primka slovenskega skladatelja (Naprej zastava slave).

Rešitev sobotne križanke: Slovenec koleder.

Vodoravno: 1. Slovenec, 8. Udar, 12. Riko, 13. Tilen, 15. Rja, 16. Drog, 17. Elan, 18. Čir, 20. Na, 21. Neron, 23. AA, 24. Nit, 25. In, 27. Alah, 30. Oda, 33. ML, 35. Čevlji, 36. Ravena. Navpično: 1. Srd, 2. Lira, 3. Oko, 4. Vogel, 5. Eter, 6. Ela, 7. Cena, 8. Unča, 9. Drina, 10. Aj, 11. Rast, 14. Ho, 19. Rim, 20. Nič, 21. Nav, 22. Nor, 26. Ne, 28. Al, 29. H, 31. Da, 32. Av, 34. La.

Iz vpletenih zlogov sestavljeni stavek je: Naroči Slovenec koleder.

Izmed sobotnih reševalcev so bili izžrebani: Cizelj-Strnad Marica, Maribor. Nartnik Marija, učiteljica, Rožni dol, Semič. Podoficirska četaonica, Ljubljana. Nežima Majda, Ljubljana Stadionska ulica.

Izkušene radijske tehnike

vzamemo v službo. — Le prvovrstne moči naj stavijo ponudbe na »Radio«, družba z o. z. v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7.

Stavbeniki!

Uporabljajte za izolacijo in vodogradnje oblastveno preizkušeni nepremočljivi

N - CEMENT

Zastopstvo in zaloga:

M. Gregovič & Co.

Ljubljana — Celovška cesta št. 37

Telefon 39-48

Dobro, poceni in solidno
Vam postrežejo
naši inserenti!

Alphonse Daudet

58

Jakec

Prevedel Fišer Frane

Roudicova hiša je bila prva v dolgi vrsti novih poslopij, ki so stala v široki ulici za gradom. Na nekaj stopnic visokem pragu je stala zelo mlada ženska in sklonjene glave poslušala visokega fanta, ki je bil naslonjen na zid in ji živahno nekaj pripovedoval.

Jakec je najprej mislil, da je to Roudicova hčerka, a je nato slišal starega delovodjo, ko je rekel pevcu:

»Poglej! Moja žena pravkar opominja in svari svojega nečaka!«

Jakec se je spomnil, da mu je Labassindred pred nekaj leti drugič oženil. Ženska je bila mlada, precej lepa, visoka in polna ter nežnega obraza, le nekam potrta, površna in brez volje je bila videti. Bila je gologlava, kar je nasprotovalo bretonske noši. Imela je jopico iz lahke tkanine, kratak črn predpasnik in bila bolj podobna ženi uradnika, kot kmetici ali delavki.

»No, ali ni brhka?« je vzkliknil Roudic, se ustavil z bratom nekaj korakov spredaj in ga ves žareč od ponosa sunil s komolcem.

»Čestitam, dragi brat. Še lepša je kot pri poroki.«

Onadva sta še naprej kramljala. Tako zatopljena sta bila v razgovor, da nista ničesar videla, ne slišala.

Tedaj je pevec s široko kretnjo snel svoj sombrero in kar na ulici zapel z odmevajočim glasom:

»Pozdravljen moj dom,
kako svet si in drag,
kako mi privabljaš...«

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; štetovanjski oglas 1 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši oglas na mali oglas 15 din. — Mali oglas se plačuje takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokratno, 3 dni vsakega oglasnega vrstica po 1 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službo dobe

Prodajo

poznanih radio aparatov radiotrgovcem po državi oddamo agilnemu zastopniku. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Radio prodajalec« št. 15045.

Kravarja

dobrega molzača — sprejme takoj posetstvo Prosekdvor, Kamnica pri Mariboru.

Službe iščejo

Absolventka

dvorazredne trgovske šole v Ljubljani, poštena, zanesljiva moč, išče primerno službo. Gre v trgovino, večjo obrt ali v tovarno kot blaginčarka, knjigovodkinja ali kako drugo zaupno mesto v mestu ali lahko tudi na deželo. Cenj. Ponudbe na M. Lebar, Foto Pelikan, Rogaska Slatina

Pisarniški praktikant

samec, srednje starosti, z lepo pisavo, perfektnim znanjem angleščine in nemščine, večletnim študijem v tujini, išče mesto pisarniškega praktikanta, služe ali kaj podobnega, proti majhni plači. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Busy bee«

Šofer

išče službo. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 14916.

Prodamo

Ekonomično peč
»Kraljica peči«, ki se naloži s premogom le enkrat dnevno, potem pa greje ves dan enakomerno, dobiče v vseh velikostih pri A. Semenčič in drug, Ljubljana, Miklošičeva 15, telefon 31-21. (1)

Kompletna kovačnica

z vsem orodjem, nakovalni, mehom, ventilatorjem, vrtnim strojem, s stanami, primeži - Schraubstock - itd., prodaja König L., Kočevje št. 10.

Kupimo

Divji kostanj kupuje kakor vedno ARBEITER Maribor, Dravska 5.

Vreče od moke

rabljene, za 85 kg. kupujem po najvišji dnevni ceni. Ponudbe poslati na Ernest Nuspi, Sombor. K

Stanovanja

Enosobno stanovanje

komfortno, s kopalnico - oddam s 1. novembrom. Naslov v vseh poslovalnicah »Slov.« pod 15089.

Stanovanjsko hišo

v Mariboru ali Ljubljani, kupim. - Cena 6-800.000 din. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 15101.

Posvetva

Enonadstropna hiša

s trgovino in trafiko, v najlepšem kraju ljubljanske okolice, in 1000 m² zemlje, ugodno naprodaj. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 15084.

Hišo

v severnem delu Ljubljane, kupim. - Ponudbe v upravo »Slov.« pod zn. »230.000« št. 15086.

Vnajem

Stanovanjsko hišo

v Gradu 163, z vrtom - oddam v najem. Vprašati pri Gogala, mizarstvo, Bled.

Pouk

Siromašen visokošolec

v Ljubljani, uspešno poučuje nemščino in latinščino za hrano in stanovanje ali za nizek honorar. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Sigurno« št. 14039.

English lessons

Miss Farler, Dvorakova ulica 3-III.

STROJI

Dobavljamo

generatorske naprave z čistilci znamke »Hansa« za pogon z lesom ali lesnim ogljem, od 2-25 KS, za stabilne motorje. Nadalje generatorje za tovarne avtomobile do 120 KS. — Vse informacije pri: American Motors, Tyrševa cesta 24.

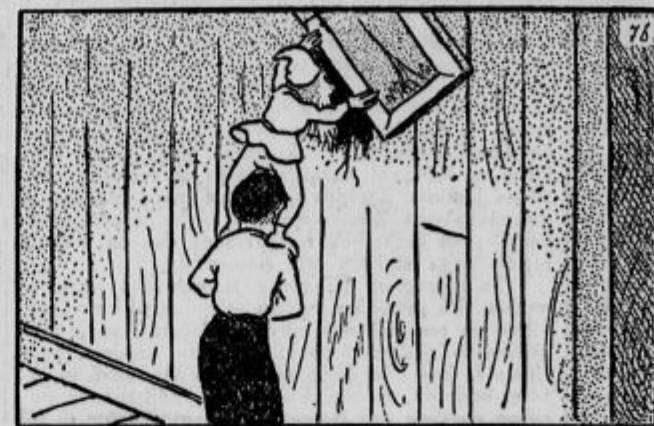
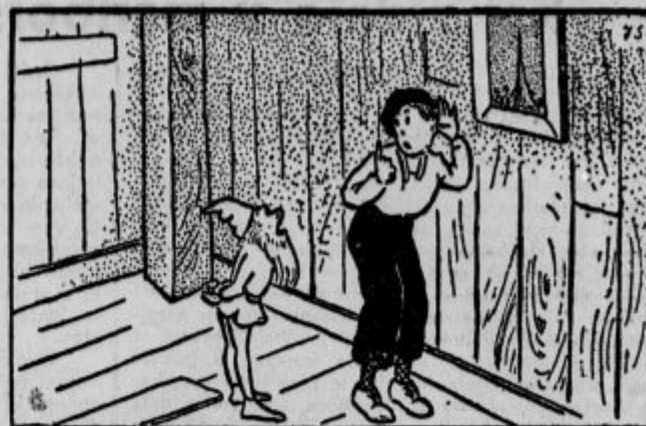
Denar

Kupuje: Prodaja: Hranilne knjižice bank in hranilnic ter vrednostne papirje po najugodnejših cenah BANČNO KOM. ZAVOD MARIBOR

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(75) Postala sta previdnejša, saj vsak čas lahko naletita na kakega sovražnika. Skozi neka vrata sta prišla v majno dvorano in res — čisto v bližini se slišijo glasovi. Pa ne, da bi spet zašla v kakšno past? Prestrašena sta se spogledala.

(76) »Poglej, Zelenček, tole sliko! Le zakaj naj bi visela tukaj? Splezaj mi na hrbet in poglej, če ni kaj za to sliko! Zelenček je ubogal, splezal Mihcu na hrbet, mu stopil na rame in odmaknil sliko, pa jo je takoj spet preplašen spustil. Za sliko je bila v steni luknja in skozi jo je videl, kako blizu grozne nevarnosti se oba nahajata.

Auto-motor

Avto »Austro-Daimler«

šest sedežni, v zelo dobrem stanju, s 6 kom. skoraj novih pnevmatik, napredaj za 20.000 din. - Murska Sobota, Lendavska c. 7, garaža Benko.

Objave

Naznanilo!

Združjenje mesarjev in klobasičarjev v Ljubljani naznanja članom in cenj. občinstvu, da bodo mesnice in mesarske stojnice ob nedeljah in praznikih zaprte, in to za čas od 1. oktobra 1940 do 1. maja 1941.

Gostilna pri »Jožetu«

v Radomlju, na novo odprta. - Nudi vam dobro jedajo in pijačo.

Razno

Brezplačno zavojček

Dostalovega toaletnega blisa na poskušajo. — Uspeh po prvi uporabi. Koža obraza in telesa ostane čista, zdrava in mlada. Mozoljci, ogreli, nečistosti obraza izginejo. Pošljite za stroške 3 dinarje v znamkah. — Kemikalija, Novi Sad 144. V apotekah, drogerijah originalni karton 40 din.

Najugodnejši nakup noških oblik nudi Presker, Sv. Petra c. 14, Ljubljana.

Gumbnice, gumbi, pitse, monograme, entel, ažur fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Frančiškanska ulica nasproti hotela Union. Vezanje perila, krasna oreditarska žen roč. dela

Krompir

vagonske pošiljke

dobavlja

Kmetijska zadruga v Ptuj.

SREČKE

državne loterije prodaja

MENJALNICA

REICHER & TURK

LJUBLJANA, Prešernova

Oglašujte v edino

uspešnem dnevni-

ku »Slovenec«!

V naši podružnici v Celju

dobite vsa pojasnila glede inseratov!

Tam lahko plačate tudi naročnino za »Slovenca«

nega šefa. Mogoče je nekoliko strog, ker zahteva disciplino. Toda to je potrebno, saj ima dva tisoč delavcev pod seboj. Brez nje ne bi nikamor prišli. Ali ni tako, Klarisa?

Ob vsaki priliki se je obrnil k svoji ženi; imel je opravka z dvema dobrima brbljačema in on sam ni bil posebno zgovoren. Toda Klarisa je pripravljalna večerjo. Sicer je pa predstavljala brezbrizno osebo, vase zatopljeno, počasnih rok, blodečega pogleda, brez volje in notranje razdvojenosti.

Na srečo je Roudic dobil pomoč, in že prav izdatno pomoč. Vstopila je Zenaída. Bila je debela, majhna bunka, rdečelična in zasopljena. Z vsa odločnostjo se je vrgla v boj. Ni bila lepa. Zavaljena, kratkega telesa in čokata je bila podobna svojemu očetu. Resnično: izgledala je kot omara. Toda njene goste obrvi in štirioglasta brada so kazale veliko odločnost in voljo, medtem ko je obraz njene mačhe izražal prav toliko slabosti in brezbriznosti.

Niti toliko se ni pomudila, da bi snela velike škarpje, ki so ji kot sablja visele ob boku, niti toliko časa si ni vzela, da bi odpela predpasnik, ki je bil ves preboden s šivankami in iglami, da so njena pogumna prsa izgledala, kot bi imela oklep — kar k Jakcu se je vsedla in se neutegoma vrgla v boj. Pečevca in risarjevo zgovornost je nista prav skrbeli. Kar je mislila, je povedala mirno, prijazno in preprosto. Samo kadar je govorila s svojim bratrancem, ji je pogled postal ostrejši in glas neprijaznejši.

Nantais se je obnašal, kot da tega ne vidi, smatral vse za šalo in odgovarjal z zbadljivkami, ki je pa niso potolažile.

»In jaz sem je hotel poročiti,« je napol v šali napel zares dejal oče Roudic, ki je poslušal njuno prerekanje.

»Nisem bil jaz tišči, ki je odklonil,« je dejal Nantais, se smejal in gledal svojo sestrično.

»Odklonila sem jaz,« je dejala Bretonka, namršila svoje strašne obrvi in ne da bi povsila oči... Moram si čestitati... zdaj, ko vidim, kako stoji stvar. Sicer bi zdaj že ležala na dnu reke iz žalosti, da bi vas imela za moža, moj lepi bratranec!«

To je rekla s takim glasom, da je njen lepi bratranec obstal za trenutek kot prikovan. Tudi Klarisa je bila razburjena in njene obokane oči so prosoje iskale pogled svoje pastorkle.

»Poslušaj, Karel,« je dejal Roudic, da bi obrnil pogovor v drugo smer, »dokazal ti bom, da je direktor dober človek. Našel ti je sijajno službo vtovarni v Guérigny in mi naročil, naj ti to sporočim.«

Za trenutek je nastala tišina. Nantais-ju se ni mudilo z odgovorom. Roudic je prigovarjal: »Zapomni si, dečko moj, da boš tam imel veliko boljše pogoje kot tukaj in... in...«

Pogledal je brata, ženo, hčerko, da bi mu pomagali končati stavek.

In bolje je oditi, kot izgubiti službo, kajne strice? je surovo vzkliknil Nantais... Pravilno me ne rabijo več, naj me odpustijo; raje imam, kot pa da bi ravnali z menoj kot z barabo, ki mu zadržuje plačo, da bi se ga iznebili.«

»Prav ima, primojdun!« je vzkliknil Labassindred in tolkel po mizi.

Prepir se je zaostрил. Roudic je dejal nekaj krepkih, toda Nantais se je dobro držal. Zenaída je molčala in ni izpustila iz oči svoje mačhe, ki je sunkoma vstala od mize, čeprav ni imela nobenega opravka.

»In vi, mama,« je končno vzkliknila, »ali niste tudi vi tega mnenja, da naj Nantais raje odide?«

»Seveda, seveda,« je naglo odgovorila gospa Roudic »Mislim, da je najbolje, če sprejme ponudbo.«

Najnovejša poročila

Dve razlagi o Brennerju:

Španija naj zasede Gibraltar - Francija se bo preusmerila očitno proti Angliji

Berlin, 4. okt. m. Europa Press: Današnji sestanek med Hitlerjem in Mussolinijem na Brennerju je v političnih krogih v Berlinu povzročil senzacijo in ves dan krožijo po nemški prestolnici številne razlage o vsebini in pomenu tega sestanka.

Vsi soglašajo, da sta voditelja Nemčije in Italije razpravljala o vseh vprašanih, ki se tičejo nadaljevanja vojne proti Angliji. Vsi soglašajo tudi v mnenju, da bo v vojni proti angleškemu imperiju prišla do izraza najhujša ostraževanje v prihodnjih dneh, in sicer v glavnem na področju Sredozemskega morja. Zaradi tega je nujno potrebno, da pride do že tolikanj napovedovane opredelitve Španije. V tej zvezi naj bi bili Italija in Nemčija sklenili ponuditi Španiji vso njihovo oboroženo in politično pomoč, da bi zavzela angleško trdnjavo Gibraltar, s čimer bi bilo Sredozemsko morje zaprto in angleško brodovje, ki se v njem nahaja, ujet. Širokopotezen napad na angleške postojanke v Egiptu, to se pravi, na Sueški prekop, bi zaprl Sredozemsko morje tudi s te strani in bi bila s tem usoda angleške oborožene sile v Sredozemskem morju zapečatena.

Neka druga razlaga, ki kroži po Berlinu, je, da je bila predmet razgovorov med Hitlerjem in Mussolinijem tudi preusmeritev Francije. Nemško časopisje namreč zelo pohvalno piše o poslovodnem podpredsedniku francoske vlade Lavalu, ki je te dni bil delj časa v Parizu v stiku z nemškimi oblastmi. V Berlinu pravijo, da bo glede Francije v kratkem prišlo do velikih presenečenj. Francija naj bi po teh razlagah skupno s Španijo zavzela stališče, ki bi bilo nekaj manj kot odkrita vojna napoved Angliji, a mnogo več kakor stališče nevojskoječe se države. Takšna preusmeritev bi Nemčiji in Italiji dovolila, da se poslužita francoskih in španskih ozemelj za svoja vojaška, pomorska in letalska oporišča. V zvezi s to razlago mnogo podčrtavajo bivanje francoskega poslanca Šcapinija v Berlinu, kamor je uradno prišel na pogajanja za povrnitev francoskih vojniš ujetnikov, a ki ima brez dvoma še drugo nalogo, ker mu je francoska vlada za to svojo pot v Berlin priznala

naslov veleposlanika in je zasedel tudi prostore francoskega veleposlaništva.

Nemška službena razlaga:

Berlin, 4. okt. AA. DNB sporoča sledečo informacijo: Ob priliki današnjega sestanka Hitlerja z Mussolinijem poudarjajo politični krogi tiste besede uradnega sporočila, ki pravijo, da so prišla na tem sestanku na razpravo vsa vprašanja, ki zanimajo obe državi in da je bil ta sestanek v okviru redne izmenjave mnenj med Nemčijo in Italijo. Isti krogi poudarjajo, da čeprav uradno sporočilo ne odkriva podrobnosti o vprašanih, ki so bila v razpravi, da je treba opozoriti na dejstvo, da sta že pri razgovorih z Mussolinijem Ribbentrop in grof Ciano sprejela sporazumno soglasne sklepe glede bodočnosti ter določila obrise novega reda, ki bo nastopil od skrajnega evropskega severa pa do osrčja vroče Afrike. Fronta novega borbenega reda je postala zaradi pakta treh sil totalna fronta za osvoboditev sveta od angleške tiranije. Sestanek na Brennerju, poudarjajo isti krogi, je bil prav v trenutku, ko morajo Angleži braniti svoj imperij ne samo na Temzi, temveč tudi ob Sueškem prekopu. Sili osi sta trdno odločeni izvesti svojo politiko tako na diplomatskem, kakor tudi na vojaškem polju brez kompromisa prav do končnoveljavnega zloma angleškega sovražnika. Ta njuna politika si je zastavila že vnaprej določene cilje. Sili osi sta trdno odločeni, da ne bosta dovolili sovražniku nobenega odmora, da bi se oddahnil. Nemčija in Italija razpravljata istočasno o problemih velikega evropskega prostora, kakor tudi o vprašanih Afrike, ker sta oba ta dva s kompleksa vprašanj, najtesneje med seboj povezana in ker je treba novi red, za katerega so zavzemata, izpeljati kot eno samo celoto. Z ozirom na to sta sili osi sprejeli sklepe vojaškega in diplomatskega značaja. Pobuda se nahaja v njihih rokah, in sicer v mnogo večji meri, kakor pa doslej. Sili osi bosta že znali še naprej imeti odločilen vpliv na potek dogodkov in jih bosta znali voditi, kar se tiče prostora, časa in metod.

Uredba o nadzorstvu nad judovskimi trgovinami z živili

Belgrad, 4. okt. AA. Kr. vlada je predpisala uredbo o ukrepih, ki se nanašajo na Jude glede vodstva trgovin s predmeti ljudske prehrane. Besedilo uredbe se glasi:

Člen 1.

1. Trgovski obrati, ki se bavijo s prometom na veliko, s predmeti ljudske prehrane brez ozira na to, ali so njihovi lastniki fizične ali pravne osebe, spadajo pod revizijo, ako so lastniki obratov Judje.

2. Kot obrate Judov je treba smatrati vse tiste obrate, katerih lastniki ali solastniki so bili na dan, ko je stopila v veljavo ta uredba, ali če je kapital v celoti ali pa po večini v rokah Judov.

3. Delniške družbe z omejeno odgovornostjo in zadrage se bodo smatrale kot judovske tedaj, če so judovski, kakor tudi tedaj, če so uprava, ravnatelj in prokuristi družbe ozir. zadrage večinoma Judje.

4. Revizijo bodo izvršile splošne upravne oblasti druge stopnje, ozir. uprava mesta Belgrada na svojem področju.

Člen 2.

1. Pristojna oblast iz člena 1, točke 4 te uredbe bo izdala ukrep, s katerim se bo trgovskim obratom, ki spadajo pod revizijo v smislu člena 1, prepovedovalo nadaljnji obrat ali pa jim dovolilo nadaljevati z delom.

2. Proti temu sklepu ni pravnega leka niti upravno sodnega postopka, kakor tudi ne zahteve po nadomestitvi škode.

3. Na podlagi sklepa o prepovedi nadaljevanja dela trgovskih obratov iz člena 1, točke 1 te uredbe se bo pooblastilo ozir. dovoljenje za izvrševanje zadevnega obrata odvzelo in obrat po bo uradni dolžnosti črtan iz obrtnega registra. Pristojna oblast, ki je izdala odlok o prepovedi nadaljnjega dela, bo določila zadevnim obratom primeren rok za likvidacijo tekočih poslov, ki pa ne more biti daljši kot dva meseca.

4. Pristojna sodišča bodo na podlagi poročila pristojnih oblasti o prepovedi nadaljnjega delovanja po uradni dolžnosti izvršila izbris v trgovskem registru ozir. protokolu tistih obratov, katerim je bilo po točki 1 tega člena prepovedano nadaljnje obratovanje.

Člen 3.

1. Pri industrijskih podjetjih, ki se bavijo z izdelovanjem predmetov ljudske prehrane na veliko in katere je treba v smislu točke 2 in 3, člena 1 te uredbe smatrati kot judovska, lahko postavi ban (upravni mesta Belgrada) na stroške podjetja komisarja, ki bo imel nalogo, skrbeti za pravilno delovanje podjetja.

2. Ukazi, ki jih bo komisar izdal pri upravljanju svoje naloge, so obvezni za upravo in osebe podjetja.

3. Uprava in osebe podjetja so dolžni dati komisarju na njegovo zahtevo vsa potrebna pojasnila in mu omogočiti pregled poslovnih knjig, dokumentov in korespondence, kakor tudi poslovnih prostorov. Komisar je dolžan varovati kot službeno tajnost vse po-

datke, katere je izvedel pri izvrševanju svoje dolžnosti.

Člen 4.

1. Kdor bi v nasprotju z odlokom pristojne oblasti glede prepovedi nadaljnjega delovanja trgovskih obratov iz člena 1 te uredbe nadaljeval z delom v preprečenem obratu, bo kaznovan z zaporom do dveh let in denarno kaznijo do 500.000 din.

2. Z isto kaznijo bodo kaznovani Judje, ki uporabljajo druge osebe kot navidezne lastnike in upravičence za izvrševanje trgovskih poslov s predmeti ljudske prehrane na debelo, kakor tudi osebe, ki jim omogočajo, da na temelju njihovih pravic opravljajo take trgovske posle.

3. Kazni izreka ju redna sodišča.

4. Pobrane denarne kazni gredo v korist banovinskega sklada za podpiranje strokovnih šol iz 406. obrtnega zakona, ozir. v korist odgovarjajočega sklada na področju uprave mesta Belgrada.

Člen 5.

1. Splošne upravne oblasti prve stopnje lahko pošljejo osebe, ki v nasprotju z odlokom pristojne oblasti glede prepovedi nadaljnjega delovanja v trgovskih obratih iz čl. 1 te uredbe nadaljujejo z delom v preprečenih obratih, na prisilno bivanje v drug kraj, osebe pa, ki so bile že enkrat pravomočno obsojene zaradi dejanj iz člena 4, točke 1 te uredbe, pa se lahko pošljejo razen na prisilno bivanje tudi na prisilno delo.

2. Glede pošiljanja na prisilno bivanje in na prisilno delo se bodo uporabljali skladni predpisi uredbe o pošiljanju brezvestnih verižnikov na prisilno bivanje in prisilno delo.

Člen 6.

Od dne, ko stopi v veljavo ta uredba, se ne bodo izdajala Judom, niti družbam z judovskim kapitalom pooblastila ali dovoljenja za izvrševanje trgovskih poslov s predmeti ljudske prehrane na debelo.

Uredba stopi v veljavo z dnem, ko bo objavljena v Službenih novinah.

Železnika nesreča

Belgrad, 4. okt. AA. Generalno ravnateljstvo državnih železnic je objavilo sledeče poročilo: Dne 4. oktobra ob 4.45 zjutraj sta na progi Belgrad—Niš na km 68.600 pri postaji Kusadak trčila brz potniški vlak 101 z vlakom 108, ki je vlek el prazno potniško kompozicijo. Pri nesreči so našli smrt trije poštini uslužbenci, težje poškodovanih pa je bilo pet železniških in trije potniški uslužbenci, od katerih je eden podlegel ranam, lažje pa so bili ranjeni trije železniški in eden poštini uslužbenec. Od potnikov ni bil nihče ranjen. Obe lokomotive s tendarjema sta težko poškodovani. Poštni voz in službeni sta uničena, en potniški in en spalni voz pa sta težje poškodovana. Strokovna komisija pregleduje na kraju samem vzrok nesreče, krivdo uslužbenecv in ocenjuje škodo. Progo naglo čistijo in bo promet uveden spet v noči med 4. in 5. okt. Promet poteka zdaj delno po progi Zala Krana—Velika Plana.

Vaščani so pridni, prijazni in mirni kmetovalci, ki so prav iz srca navezani na svojo domačo vasico. V vasi je v kmečki hiši pri »Princu« planinsko zavetišče in restavracija, kar ohranja podruž. SPV v Trzinu, a jo vodi in potrebe vedno nasmejnati hišni gospodar s svojo družino. Zavetišče ima v hiši sobo s tremi posteljami. Prijetne izlete in ture je možno delati tako celodnevne kakor poldnevne: na Kriško goro (Kokovrčico) (1527 m) pol ure, Tolsti vrh (1715 m) 2 uri, čez planino SP in Zg. Poljana na Storžič (2132 m) 4 ure, in to ne samo kot izhodišče ampak tudi kot zaključek ture s raznih strani.

Na 18 let robije obsojen rokovnjač

Celje, 4. oktobra.

Pred petorico okrožnega sodišča v Celju se je zagovarjal danes zadnji Roganov pajdaš, 28 letni Knez Franc iz Mežice pri Dravogradu. Rogana je zadel krogla orožniške puške, ki ga je zasledovala vsepovsod. Knezovi tovariši Peša, Kupnik in Jazbinšek se služijo za svoje zločine kazni. Peša je bil obsojen na 20 let, Kupnik na 17, Jazbinšek pa na 15 let robije.

Razprava, katero je vodil s. o. s. dr. Mak, se je začela ob pol 10. V dvorano je stopil mlad, lepo obločen fant. Skoraj verjeti nismo mogli, da je to Knez, znani kriminalni pustolovski tip. Predsednik senata mu je izročil pismo njegove matere in pripomnil, naj ga vestno prečita po sodbi.

Knezove oči so strmele v državnega tožilca, ki je pri čitanju obširne okrožnice naglašal predrzna zločina dejanja. Služil je najprej pri nekem mestrju. Ko je zaradi tatvine presedel več mesecev, se je vrnil domov. Začel je misliti, kako bi prišel do denarja. Pobegnil je čez mejo v Celovec, kjer je zopet izvršil neko tatvino in bil tam obsojen na šest mesecev strogega zapor. Vrnil se je in se skrival. Pot ga je napotila tudi v Maribor, kjer je srečal neznanu družbo, bila je Roganova. Ko mu je Peša, katerega je že poznal, ponudil 100 din, če mu nese kovec, se je pridružil njegovi družbi z ženskami. Postal je član banditske Roganove družbe. Ze istega večera, ko se je spoznal z Roganovo družbo v Mariboru, se je Knez pridružil in sodeloval pri zločinih pri Sv. Primožu.

Po prečitani obtožnici je priznal zločine in začel prav živahno in točno pojasnjevati posamezne zločine. Isto noč naj bi izvršil napad na župnika Janka Dolinarja, katerega so nekaj dni poprej obiskali Roganovi tovariši in si ogledali župnišče. Tako so Kneza določili, da bo on tisti, ki bo nastavil g. župniku pištolo. G. župnik pa je zaslišal ropot in s strelom poglal tatove v beg. Ta neuspeh je napotil vlomilce, da so obiskali hlev posestnika Kranjca, kjer so ukradli svinjo in vlomili še v klet Urana Ferdinanda in mu ukradli 20 litrov jabolčnika. Nato so šli na Mislinje, kjer so v nekem gozdu srečali ženske, ki so obirale borovnice. Tudi te

so napadli in razgnali. Odtod so krenili proti Šoštanj.

V noči od 21. do 22. julija so v Plešivcu pri Škalah vdrl v hišo Zigerta Franca. Zanj so vedeli, da ima puško in da je precej bogat. Bilo je okrog 10 zvečer, ko je po določenem načrtu stopil Knez v kuhinjo Zigerta Franca. Posestnik, ki živi sam v tej hiši, je ravno sekal zelenjad za svinje. Knez ga je poprosil, da bi mu pokazal pot k Sv. Vidu. Možu se je to prav čudno zdelo in je napotil moža k sosedu, kjer naj bi prenočil, češ, da mu sedaj ne more iti kazati poti, ker je St. Vid štiri ure oddaljen. V tem trenutku je Knez pograbil Zigerta čez prsi in ga potisnil k tlem, takoj nato pa so skočili v hišo Rogan in Jazbinšek ter Kupnik. Peša pa je stralil pred hišo. Zigerta je prevzel sam Rogan, vzel nož in mu ga nastavil, če ne pove, kje ima puško in denar. Rogan je baje dal Zigertovo glavo na štor, kjer je sekal zelenjad, in mu obljubil, da mu bo odrezal glavo, če ne bo miren. Zigert se je vdal usodi. Roparji so mu prebrskali hišo in odnesli puško, denar in druge stvari, g zvezali in zaprli, nato pa zbežali v noč. Od Zigertovih so šli v Legen pri Slovenigradu in na podoban način oropali Pečolarjevo Antonijo in ji odvzeli 1500 din gotovine, dežnik, sir in drugo, pri tem pa so oboroženi streljali na Pečolarjevo Antonijo in hlapca Blodnika. Zenski sta še pravočasno ušli iz hiše in zbežali na hlev, kjer so se skrile. Razbojnikji so se namazali tako, da jih niso niti spoznali. V noči od 21. na 22. julija so hoteli vlomiti skupno v podstrežje Lambizarja Ivana v Plešivcu. Rogan je bil že na strehi, ko se je posestnik zbudil in pregnal razbojnikje.

Državni tožilec dr. Jereb je predlagal kazen po obtožnici in sodbo, da se pošlje obsojenec po odsluženju kazni v prisilno delavnico. Po polurnem posvetovanju je predsednik senata dr. Mak prebral obsodbo. Sodišče je obsodilo Kneza Franca na 18 let robije, na trajno izgubo častnih pravic, po odsluženju kazni pa na oddajo za dobo petih let v prisilno delavnico.

Knez je mirno poslušal kazen, pridržal pa si je rok tri dni. Zagovarjal ga je celjski odvetnik dr. Hodžar Jakob.

Angkor - skrivnostni tempelj sredi Indije

Zemljiska obla ima na svoji površini še mnogo skrivnosti, ki si jih sodobna znanost nikakor ne more razjasniti. Skrivnostne so piramide v Egiptu s sfingov vred, okoli katerih se sedaj zopet, kakor tisočletja nazaj gledano, razvija krvava vojna, skrivnostne so piramide v Mehiki, kjer bo najbrže vsak čas izbruhnila državljanska vojna, še vedno stoji Kitajski zid, največje stavbeno delo vseh vekov človeštva — in prav tam divjajo strašne morije med Japonci in Kitajci, kakor so nekoč med Huni in Kitajci ali Mongoli in Kitajci, skrivnostni so zidovi v Peruju, državi, ki po štirih stoletjih zatona vlada Inkov prihaja zopet v ospredje, skrivnostna je vsa Srednja Indija, najmanj raziskana pa je Zadnja Indija, morda še bolj bogata nepojasnjenih najdišč starih kultur in narodov, ki so bili, pa so šli.

Zadnja Indija, to je velik azijski polotok, na katerem so države, kakor neodvisni Siam (neodvisnost si je prav za prav pridobil šele v zadnjem desetletju, prej je bil nekakšen dvojni protektorat Anglije in Francije). Sedaj se imenuje Siam uradno Tailend. Dalje so tu tri mongolske države, francoske Indokine, namreč Tonking, Anam in Kambodža, tu je Angleška Malaka z Burmo. Skrajni konec tega velikega polotoka je Singapur, največja angleška trdnjava na svetu.

Sedaj se v svetovnem tisku pojavlja zahteva Tailenda ali Sijama po nekaterih pokrajinah sosednje francoske Indokine. Predvsem zahteva Tailend ali Siam pokrajino Angkor (ne zamenjati s turško Angoro).

Zakaj zahteva Siam prav to pokrajino? Morda iz gospodarskih ali narodnostnih ozirnov? Siamci sami tvorijo neko nepreračunljivo zmes mongolskih, indijskih, to je kavkaških ali dravidskih, to je črnih ali malajskih narodov. Narodnostni motivi nimajo tu nobene vloge, gospodarskih v bližnji prihodnosti še manj, ker je Siam sam na sebi tako bogate možnosti za razvoj, da še dolgo ne bo stremel po gospodarski ekspanzivnosti.

Tu so po sredi versko-tradicionalni motivi in vzroki. Za zapuščeno pokrajino Angkor sredi Malajskega veleozda bi morda vedeli sedaj le najbolj izobraženi evropski zemljepisci strokovnjaki in to le redki, če ne bi ta angkorski pragozd vseboval v svojem osrčju biser svetovne arhitekture in kiparstva, slovito trdnjavo, tempelj ali mesto — kar hoče — Angkor, po katerem ima tudi vsa pokrajina svoje ime.

Celje

c Opozorilo gospodinjam. Celjska mestna občina bo danes dopoldne spet postavila na trg večjo množino krompirja. 100 kg stane 175 din. Kdor bi želel naročiti več krompirja, naj se oglasi med 8. in 9. uro pri tržnem nadzorstvu na Mestnem poglavarstvu št. 24, kjer se bodo dobile nakaznice, s katerimi bo mogoče dobiti večjo množino krompirja.

c »Slovane« v Vranskem, nanovo urejena gostilna bo pod vodstvom g. Cukala Ladislava v nedeljo, 6. oktobra 1940 odprta. Komfortno popolno opremljena s tekočo mrzlo in toplo vodo, nudi gostom, potnikom in izletnikom ali letovisčarjem poleg kopalnice, lepega senčnatiga vrta, kletliča in v krasnih izletnih točkah tudi dobro posrežbo s kuhinjo, ki skrbi tudi za specialitete, kakor krvavice, kranjske klobase z zeljem, pečenice, jetrne klobase in razne druge dobrotine. Točila se bodo sama izbrana vina. Vljudno vabljeni!

c Loterija Legije koroških borecv: Lastnikom in prodajalcem srečk loterije L. K. B. organizacija Celje sporočamo, da srečke, ki do 5. oktobra t. l. do 7 zvečer ne bodo vrnjene loterijskemu odboru v Celju, Dečkov trg 5, se bodo smatrale za prodane in morajo biti plačane. Pošiljatelj po pošti vrnjenih neprodanih srečk morajo nositi poštini žig 5. oktobra 1940. Sicer pa velja za vse prodajalce srečk pravilo: Prodati prav vse srečke!

c Srečke Legije koroških borecv dobite še v podružnici »Slovenec« v Celju.

Dostopi v Gozd so iz Trčiča pol ure, a postaje Križe — Golnik prav toliko ali z avtobusom do zdravilišča na Golniku in od tod pol ure peš po markirani poti.

»Putnik« v Ljubljani je naprošen, da za ta dan organizira izlet v Gozd, ker je podruž. Sloven. plan. društva v Trčiču članica Tujske prometne zveze v Ljubljani.

c SK Jugoslavija vabi na svojo večernjo prireditev drevi ob 8 v Narodnem domu. c Veliko obrtniško zborovanje bo jutri, v nedeljo, ob pol 8 zjutraj v Unionu. c Zdravniško dežurno službo za člane OUZD bo imel v nedeljo, 6. oktobra g. dr. Drago Mušič, Cankarjeva 7.

Vsem potnikom naznanjaja, da sva prevzela v Celju

kolodvorsko restavracijo

Prvovrstna vina — vedno sveža topla in mrzla jedila — Priporočava se in zagotavlja prvovrstno postrežbo

SILVO in IDA KRELJ

c Rezultati X. kola spominskega turnirja dr. Antona Schwaba. Fajs — F. Sörgö 0:1, F. Schneider — Slimšek 0:1, J. Schneider — E. Csörgö 0:1, Domanjko — Verčkovniš 0:1, Ahlik — Esih 0:1, Hajsinger — Mirnik 0:1, Golja — Regner 1:0, Medved — Habenšus 0:1, Rajšek — Pukmajster 1:0. — Rezultati prekinjenih partij: Medved — Pukmajster 1:0, Mirnik — Domanjko 1:0, Verčkovnik — Slimšek 1:0, Habenšus — Ahlik 1:0, Stanje po X. kolu je naslednje: F. Sörgö 9 (1), Fajs in J. Schneider 9, Golja 8, Mirnik 7, Verčkovnik 6 in pol, Habenšus 5 in pol, Domanjko 4 in pol (2), F. Schneider 4 in pol, E. Csörgö 4 (1), Hajsinger in Regner 4, Esih 3 (1), Medved 3, Slimšek 2 (3), Rajšek 2, Ahlik 1, Pukmajster 0 točk.

c Zbranje Legije koroških borecv v Celju bo neprekidno jutri v nedeljo, 6. oktobra. Po hititje z nakupom srečk, dokler so še na zalogi. Krasni — izbrani dobitki.

Žegnanje v Gozdu nad Golnikom

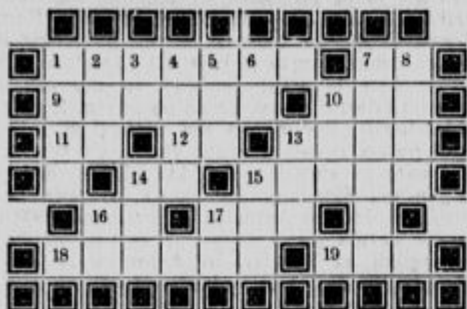
V nedeljo dne 6. oktobra bo cerkveno žegnanje v lepi planinski vasi Gozd e sv. mašo ob 10 v etari in zanimivi cerkvi sv. Nikolaja. Tlirna in tih vasica Gozd (864 m) z lepim razgledom na jug in zahod leži na sredini Kriške gore (1527 m), katere jo s svojim dolgim hrbtom od severa in vzhoda varuje pred mrzlimi vetrovi. Kraj je s svojimi dolgimi in visokimi pobočji — senoželci, ki so z njimi v ravni pozimi idealna emuščila, lepo viden z gorenske metropole — Kranja.

Nagradna križanka

Tvrde, ki žele delati reklamo zase po križankah, naj izroče svoja naročila en teden popreje v upravi »Slovenec«.

Rešitev križanke je treba poslati na upravo »Slovenec« pod značko »Križanka do četrtka prihodnjega tedna. — Rešitev križanke bomo objavili prihodnjo soboto.

Med one, ki bodo pravilno razdelili križanko, bomo z žrebjem razdelili 4 nagrade in sicer za vsakega list »Slovenec« za en mesec zastoj.

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. Znana manufakturna tvrdica v Ljubljani, 7. Kratka vprašalica, 9. Usedlina, 10. Oblika poti, pobočja, 11. Označka za kemično prvo, 12. Vzklik, 13. Jopica, 14. Svetniška kratica, 15. Unionsko pivo v steklenicah, 16. Pritrdilnica, 17. Stari oče, 19. Znamka in tovarna prazne žitne kave, 19. Poljska cvetlica.

Navpično: Zelo majhna kožna nakaza, 2. Strupena žuželka, 3. Izraz pri kartanju, 4. Namisljeno božanstvo, 5. Član slovenskega naroda, 6. Stara oblika veznika, 7. Filmska igralca, 8. Oseba iz svetega pisma, 10. Neresnica, 13. Sladka rastlinska jed, 14. Zabavišče, 15. Zensko krstno ime, 16. Trgovska kratica, 17. Začetni črki imena in primka slovenskega skladatelja (Naprej zastava slave).

Rešitev sobotne križanke: Slovenec koledar.

Vodoravno: 1. Slovenec, 8. Udar, 12. Riko, 13. Tilen, 15. Rja, 16. Drog, 17. Elan, 18. Cir, 20. Na, 21. Neron, 23. AA, 24. Nit, 25. In, 27. Alah, 30. Oda, 33. ML, 35. Čevlji, 36. Ravena. Navpično: 1. Srd, 2. Lira, 3. Oko, 4. Vogel, 5. Eter, 6. Ela, 7. Cena, 8. Unča, 9. Drina, 10. Aj, 11. Rast, 14. Ho, 19. Rim, 20. Nič, 21. Nav, 22. Nor, 26. Ne, 28. Al, 29. H, 31. Da, 32. Av, 34. La.

Iz vpletenih zlogov sestavljeni stavek je: Naroči Slovenec koledar.

Izmed sobotnih reševalcev so bili izžrebani: Cizelj-Strnad Marica, Maribor. Nartnik Marija, učiteljica, Rožni dol, Semič. Podoficirska čitavnica, Ljubljana. Nefima Majda, Ljubljana Stadionska ulica.

Izkušene radijske tehnike

vzamemo v službo. — Le prvovrstne moči naj stavijo ponudbe na »Radio«, družba z o. z. v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7.

Stavbeniki!

Uporabljajte za izolacijo in vodogradnje oblastveno preizkušeni nepremočljivi

N - CEMENT

Zastopstvo in zaloga:

M. Gregovič & Co.

Ljubljana — Celovška cesta št. 37

Telefon 39-48

Dobro, poceni in solidno
Vam postrežejo
naši inserenti!

Alphonse Daudet:

58

Jakec

Prevedel Fišer Frane

Roudicova hiša je bila prva v dolgi vrsti novih poslopij, ki so stala v široki ulici za gradom. Na nekaj stopnic visokem pragu je stala zelo mlada ženska in sklonjene glave poslušala visokega fanta, ki je bil naslonjen na zid in ji živahno nekaj pripovedoval.

Jakec je najprej mislil, da je to Roudicova hčerka, a je nato slišal starega delovodjo, ko je rekel pevcu:

»Poglej! Moja žena pravkar opominja in svari svojega nečaka!«

Jakec se je spomnil, da mu je Labassindre med potovanjem povedal, da se je njegov brat pred nekaj leti drugi oženil. Ženska je bila mlada, precej lepa, visoka in polna ter nežnega obraza, le nekam potirna, površna in brez volje je bila videti. Bila je gologlava, kar je nasprotovalo bretonske noši. Imela je jopico iz lahke tkanine, kratak črn predpasnik in bila bolj podobna ženi uradnika, kot kmetici ali delavici.

»No, ali ni brhka?« je vzkliknil Roudic, se ustavil z bratom nekaj korakov spredaj in ga ves žareč od ponosa sunil s komolcem.

»Čestitam, dragi brat. Še lepša je kot pri poroki.«

Onadva sta še naprej kramljala. Tako zatopljena sta bila v razgovor, da nista ničesar videla, ne slišala.

Tedaj je pevec s široko kretnjo snel svoj sombrero in kar na ulici zapel z odmevajočim glasom:

»Pozdravljen moj dom,

kako svet si in drag,

kako mi privabljaš...«

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda i dim: kuitovanjaki oglasi i dim. Debelo tiskane naslovne besede so računajo dvojno. Najmanjši svesek za mali oglas 15 din. — Mali oglas se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računata enoletna, 3 mm visoka besedna vrstica po 1 din. — Za plimsne odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodobne

Prodaja

poznanih radio aparatov radiotrgovcem po državi oddamo agilnemu zastopniku. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Radio prodajalec« št. 15045.

Kravarja

dobrega molzača — sprejme takoj posvetstvo Prosekdivor, Kamnica pri Mariboru.

Službe iščejo

Absolventka

dvorazredne trgovske šole v Ljubljani, poštena, zanesljiva moč, išče primerno službo. Gre v trgovino, večjo obrt ali v tovarno kot blaginčarica, knjigovodkinja ali kako drugo zaupno mesto v mestu ali lahko tudi na deželo. Cenj. ponudbe na M. Lebar, Foto Pelikan, Rogaska Slatina.

Pisarniški praktikant

samec, srednje starosti, z lepo pisavo, perfektnim znanjem angleščine in nemščine, večletnimi studijami v tujini, išče mesto pisarniškega praktikanta, sluge ali kaj podobnega, proti majhni plači. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Busy bees«

Šofer

išče službo. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 14916.

Prodamo

Ekonomično peč

»Kraljica peč«, ki se naloži s premogom le enkrat dnevno, potem pa greje ves dan enakomerno, dobiti v vseh velikostih pri A. Semenčič in drug, Ljubljana, Miklošičeva 15, telefon 21-21. (1)

Kompletna kovačnica

z vsem orodjem, nakovalni, mehom, ventilatorjem, vrtnalnim strojem, s stančami, primeži - Schraubstock - itd., prodaja König I., Kočevje št. 10.

Kupimo

Divji kostanj

kupuje kakor vedno ARBEITER Maribor, Dravska 5.

Vreče od moke

rabljeni, za 85 kg. kupujem po najvišji dnevni ceni. Ponudbe poslati na Ernest Nuspl, Sombor, k

Stanovanja

Enosobno stanovanje

komfortno, s kopalnico - oddam s 1. novembrom. Naslov v vseh poslovalnicah »Slov.« pod 15089.

Stanovanjsko hišo

v Mariboru ali Ljubljani, kupim. - Cena 6-800.000 din. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 15101.

Posrestva

Enonadstropna hiša

s trgovino in trafiko, v najlepšem kraju ljubljanske okolice, in 1000 m² zemlje, ugodno naprodaj. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 15084.

Hišo

v severnem delu Ljubljane, kupim. - Ponudbe v upravo »Slov.« pod zn. »230.000« št. 15085.

Vnajem

Stanovanjsko hišo

v Gradu 163, z vrtom - oddam v najem. Vprašati pri Gogala, mizarstvo, Bled.

Pouk

Siromašen visokošolec

v Ljubljani, uspešno poučuje nemščino in latinščino za hrano in stanovanje ali za nizek honorar. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Sigurno« št. 14039.

English lessons

Miss Farler, Dvorakova ulica 3-III.

STROJI

Dobavljamo

generatorske naprave z čistilci znamke »Hansa« za pogon z lesom ali lesnim ogljem, od 2-25 KS, za stabilne motorje. Nadalje generatorje za tovarne avtomobile do 120 KS. — Vse informacije pri: American Motors, Tyrševa cesta 24.

Denar

Kupuje:

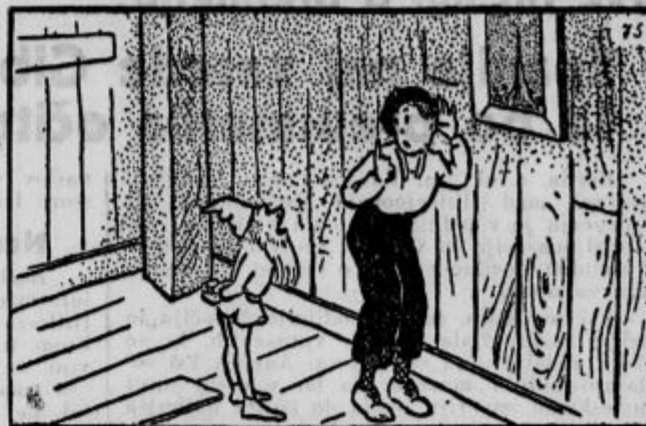
Prodaja:

Hranilne knjižice bank in hranilnice ter vrednostne papirje po najugodnejših cenah BANČNO KOM. ZAVOD MARIBOR

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(75) Postala sta previdnejša, saj vsak čas lahko naletita na kakega sovražnika. Skozi neka vrata sta prišla v majno dvorano in res — čisto v bližini se slišijo glasovi. Pa ne, da bi spet zašla v kakšno past?! Prestrašena sta se spogledala.

(76) »Poglej, Zelenček, tole sliko! Le zakaj naj bi visela tukaj? Splezaj mi na hrbet in poglej, če ni kaj za to sliko! Zelenček je ubogal, splezal Mihcu na hrbet, mu stopil na rame in odmaknil sliko, pa jo je takoj spet preplašen spustil. Za sliko je bila v steni luknja in skozi jo je videl, kako blizu grozne nevarnosti se oba nahajata.

Auto-motor

Avto »Austro-Daimler«

sestsedesni, v zelo dobrem stanju, s 6 kom. skoraj novih pnevmatik, naprodaj za 20.000 din. — Murska Sobota, Lendavska c. 7, garaža Benko.

Objave

Naznanilo!

Združenje mesarjev in klobasničarjev v Ljubljani naznanja članom in cenj. občinstvu, da bodo mesnice in mesarske stojnice ob nedeljah in praznikih zaprte, in to za čas od 1. oktobra 1940 do 1. maja 1941.

Gostilna pri »Jožetu«

v Radomlju, na novo odprta. — Nudi vam dobro jedajo in pijačo.

Razno

Brezplačno zavojček

Dostalovega toaletnega biserja na poskušnjo. — Uspeh po prvi uporabi. Koža obraza in telesa ostane čista, zdrava in mlada. Mozoljci, ogrci, nečistosti obraza izginejo. Pošljite za stroške 3 dinarje v znamkah. — Kemikalija, Novi Sad 144. V apotekah, drogerijah originalni karton 40 din.

Najugodnejši nakup

noških oblek nudi Presker, Sv. Petra c. 14, Ljubljana.

Gumbnice, gumbce, pilse,

monogrami, entel, atur fino in bitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Frančiškanska ulica nasproti hotela Union Vezanje perila, krasna predtiakana žen roč. dela

Krompir

vagonske pošiljke

dobavlja

Kmetijska zadruga

v Ptuj.

SREČKE

državne loterije prodaja

MENJALNICA

REICHER & TURK

LJUBLJANA, Prešernova

Oglašujte v edino

uspešnem dnevniku

ku »Slovenec«!

V naši podružnici v Celju

dobite vsa pojasnila glede inseratov!

Tam lahko plačate tudi naročnino za »Slovenec«

nega šefa. Mogoče je nekoliko strog, ker zahteva disciplino. Toda to je potrebno, saj ima dva tisoč delavcev pod seboj. Brez nje ne bi nikamor prišli. Ali ni tako, Klarisa?

Ob vsaki priliki se je obrnil k svoji ženi; imel je opravka z dvema dobrima brbljačema in on sam ni bil posebno zgovoren. Toda Klarisa je pripravljala večerjo. Sicer je pa predstavljala brezbržno osebo, vase zatopljeno, počasni rok, blodečega pogleda, brez volje in notranje razdvojenosti.

Na srečo je Roudic dobil pomoč in še prav izdatno pomoč. Vstopila je Zenaída. Bila je debela, majhna bunka, rdečelična in zasopljena. Z vso odločnostjo se je vrgla v boj. Ni bila lepa. Zavaljena, kratkega telesa in čokata je bila podobna svojem očetu. Resnično: izgledala je kot omara. Toda njene goste obrvi in štiriočlana brada so kazale veliko odločnost in voljo, medtem ko je obraz njene mačke izražal prav toliko slabosti in brezbrzičnosti.

Niti toliko se ni pomudila, da bi snela velike škarpje, ki so ji kot sablja visele ob boku, niti toliko časa si ni vzela, da bi odpela predpasnik, ki je bil ves preboden s šivankami in iglami, da so njena pogumna prsa izgledala, kot bi imela oklep — kar k Jakecu se je vsedla in se neutegoma vrgla v boj. Pevčeva in risarjeva zgovornost je nista prav skrbeli. Kar je mislila, je povedala mirno, prijazno in preprosto. Samo kadar je govorila s svojim bratranecem, ji je pogled postal ostrejši in glas neprijaznejši.

Nantais se je obnašal, kot da tega ne vidi, smatral vse za šalo in odgovarjal z zbadljivkami, ki je pa niso potolažile.

»In jaz sem ju hotel poročiti,« je napol v šali, napol zares dejal oče Roudic, ki je poslušal njuno prerokanje.

»Nisem bil jaz tisti, ki je odklonil,« je dejal Nantais, se smejal in gledal svojo sestrično.

»Odklonila sem jaz,« je dejala Bretonka, namršila svoje strašne obrvi in ne da bi povsila oči... Moram si čestitati... zdaj, ko vidim, kako stoji stvari. Sicer bi zdaj že ležala na dnu reke iz žalosti, da bi vas imela za moža, moj lepi bratranec!

To je rekla s takim glasom, da je njen lepi bratranec obstal za trenutek kot prikovan.

Tudi Klarisa je bila razburjena in njene obokane oči so proseče iskale pogled svoje pastore.

»Poslušaj, Karel,« je dejal Roudic, da bi obrnil pogovor v drugo smer, »odkazal ti bom, da je direktor dober človek. Našel ti je sijajno službo vtovarni v Guérigny in mi naročil, naj ti to sporočim.«

Za trenutek je nastala tišina. Nantais-ju se ni mudilo z odgovorom. Roudic je prigovarjal: »Zapomni si, dečko moj, da boš tam imel veliko boljše pogoje kot tukaj in... in...«

Pogledal je brata, ženo, hčerko, da bi mu pomagali končati stavek.

In bolje je oditi, kot izgubiti službo, kajne stric? je surovo vzkliknil Nantais... Prav! Če me ne rabijo več, naj me odpustijo; raje imam, kot pa da bi ravnali z menoj kot z barabom, ki mu zadržujejo plačo, da bi se ga iznebili.«

»Prav ima, primojdun!« je vzkliknil Labassindre in tolkel po mizi.

Prepir se je zastril. Roudic je dejal nekaj krepkih, toda Nantais se je dobro držal. Zenaída je molčala in ni izpustila iz oči svoje mačke, ki je sunkoma vstala od mize, čeprav ni imela nobenega opravka.

»In vi, mama,« je končno vzkliknila, »ali niste tudi vi tega mnenja, da naj Nantais raje odide?«

»Seveda, seveda,« je naglo odgovorila gošpa Roudic »Mislim, da je najbolje, če sprejme ponudbo.«